

Wstęp	9
Nota redaktora	12
I. Podstawowe pojęcia kultury renesansu	13
1. Terminologia	13
2. Kryzys papieżstwa i reformacja	16
3. Humanizm	20
4. Poetyki humanistyczne	25
5. Erazm z Rotterdamu	32
6. Geneza renesansu w Polsce	34
II. Książka — język — oświata	45
1. Drukarstwo	45
2. Walka o język	54
3. Szkolnictwo i nauka	66
4. Mecenat	73
III. Wczesna literatura humanistyczna	77
1. Wczesna poezja łacińska	77
2. Klemens Janicki	86
3. Wczesny dramat humanistyczny	91
4. Stanisław Kleryka. Przemiany wiersza polskiego	95
IV. Dramat nieregularny	102
1. <i>Homo ludens</i>	102
2. Dramat misteryjny	105
3. Moralitet	115
4. Dramat mięsopustny	120
5. Dialogi polemiczne	122
V. Z dziejów sztuki narracyjnej	129
1. Systematyka romansu	129
2. Apokryfy	132
3. Literatura błazeńska. <i>Ezop</i>	137
4. Literatura błazeńska. <i>Marcholt</i> i <i>Sowizrzal</i>	144
5. Romans pseudohistoryczny, moralistyczny i rycerski	149
6. Pogranicze prozy fabularnej	156
VI. Andrzej Frycz Modrzewski a publicystyka w połowie XVI wieku	166
1. Publicystyka jako sztuka wymowy	166
2. Debiut Andrzeja Frycza Modrzewskiego	168

3. <i>De Republica emendanda</i>	174
4. Początki konfliktu	183
5. Frycz a arianizm	189
6. Stanisław Orzechowski	196
7. Jan Dymitr Solikowski	204
 VII. Mikołaj Rej	 209
1. Wokół biografii Reja	209
2. Wczesna twórczość	212
3. <i>Krótką rozprawą</i>	213
4. <i>Żywot Józefa</i>	218
5. <i>Kupiec</i>	223
6. <i>Postylla</i>	227
7. <i>Wizerunek własny</i>	232
8. Czas sporu	237
9. Czas pogody	242
10. Utwory o autorstwie niepewnym	251
 VIII. Jan Kochanowski	 253
1. Lata młodości	253
2. Początki twórczości w języku polskim	258
3. W okresie dworskim	264
4. <i>Muza</i> — manifest poetycki Kochanowskiego	272
5. <i>Pieśni</i>	274
6. <i>Fraszki</i>	287
7. W drodze do Czarnolasu	294
8. <i>Odprawa posłów greckich</i>	298
9. <i>Psalterz Dawidów</i>	306
10. <i>Treny</i>	316
11. Ostatnie lata	327
 IX. Mikołaj Sęp Szarzyński	 330
1. Próba biogramu	330
2. Kunszt wiary	334
3. Kunszt słowa	340
4. Wiersze o autorstwie niepewnym	345
5. Problem manieryzmu	347
 X. Współcześni Kochanowskiemu i jego naśladowcy	 350
1. Kultura humanistyczna czasów Kochanowskiego	350
2. Poeci łacińscy <i>minorum gentium</i>	353
3. Autorytet czarnoleski	359
 XI. Proza drugiej połowy XVI wieku	 380
1. Łukasz Górnicki i humanizm włoski	380
2. <i>Dworzanin</i> — oryginalność przekładu	384
3. Historycy w drugiej połowie XVI wieku	393
4. Proza religijna. Piotr Skarga	399

XII. Literatura schyłku XVI wieku	411
1. Teatr i dramat końca XVI wieku	411
2. Sebastian Fabian Klonowic	424
3. Szymon Szymonowic	433
Zakończenie	448
Wskazówki bibliograficzne	455
Indeks osób i utworów	495
Spis ilustracji	547

INDEKS OSÓB I UTWORÓW

Indeks obejmuje we wspólnym układzie alfabetycznym: a) wszystkie osoby wymienione w tekście autorskim i *Wskazówkach bibliograficznych* (łącznie z osobami występującymi w tytułach utworów i cytatach); b) wszystkie tytuły (zarówno zbiorów, jak i poszczególnych utworów) cytowane i wymieniane w tekście; c) ważniejsze osoby oraz tytuły jedynie wzmiankowane w sposób aluzyjny czy omówieniowy. W ten sposób indeks po części dopełnia i rozszerza informację o osobach i utworach tam, gdzie w wykładzie autorskim musiała mieć ona charakter bardziej zwięzły.

Osoby znane jedynie z imienia i miejsca pochodzenia wymieniane są w układzie alfabetycznym hasel pod imieniem (np. Biernat z Lublina); w przypadkach wątpliwych zastosowano odsyłacze.

Charakter omawianej epoki powoduje szczególne trudności w określaniu poprawnej wersji niektórych tytułów, ich wzajemnej zależności. Zachodzą też dość skomplikowane stosunki między autorami, wydawcami, tłumaczami (twórcami przeróbek czy parafraz) nie pozwalające nieraz na ścisłe, a zarazem skrótowe, określenie tych relacji. Z drugiej strony wydawało się konieczne wykazanie także w indeksie tych związków — zwłaszcza między autorem a tłumaczem (źródłem oryginalnym a przeróbką), co starano się ujawnić przez stosowanie wzajemnych odsyłaczy hasłowych.

Przekłady umieszczano z reguły pod nazwiskiem tłumacza, ponieważ w omawianej epoce granica między dziełem oryginalnym a przekładem jest szczególnie płynna i mało uchwytana. Stosowane informacje: przekład, przeróbka, parafraza (przekł., przer., parafr.) są tu jedynie skrótowym sygnałem, nie zaś ścisłym określeniem relacji między danymi utworami.

Pod nazwiskiem autora wymieniano też z reguły wszystkie tytuły utworów, które są elementami innych dzieł (przedmowy, wstępy, dedykacje) z wzajemnymi odsyłaczami.

Polskie tłumaczenia tytułów utworów obcych (przede wszystkim łacińskich) podawano wyłącznie tam, gdzie występują i w tekście. Wszystkie tytuły obce starano się podawać w ich brzmieniu oryginalnym; w nielicznych przypadkach (hebrajskich i greckich), gdy tytułu oryginalnego nie ma lub jest nie ustalony, podawano tylko przyjętą wersję łacińską lub wreszcie polską.

Wszystkie tytuły utworów (zbiorów, cyklów) podawano w wersji pierwodruków czy druków z epoki. Tylko tam, gdzie to było niemożliwe (rękopis, brak kanonicznego tytułu), z konieczności podawano tytuł nadany przez późniejszych wydawców (z sygnałem: tyt. poch. od wyd.). Podobnie i zawartość większych zbiorów jest odbiciem układu i kompozycji autora (wydawcy z epoki). Dlatego też indeks nie notuje podawanych we *Wskazówkach bibliograficznych* tytułów dzieł zebranych (typu: *Opera omnia*) sporządzanych przez późniejszych czy współczesnych wydawców, ale podaje poszczególne tytuły dzieł ze *Wskazówek*.

Niejednokrotnie wymienione zostały obok tytułu utworów także ich drobniejsze wewnętrzne elementy (części, rozdziały itp.). Dotyczy to dzieł obszernie i dokładnie analizowanych w tekście podręcznika, a zarazem mających bardzo liczne i wyodrębniające się logicznie samoistne elementy (np. zbiory Reja). Chodziło tu zarówno o ujawnienie także przez indeks skomplikowanej budowy danego zbioru, jak też o łatwiejsze dotarcie do określonej partii utworu.

W zasadzie wszystkie tytuły zarówno pod hasłem autorskim, jak hasłem zbioru podawano w układzie alfabetycznym. Bardzo nieliczne odstępstwa od tej zasady zastosowano tam

(Kochanowski, Rej, Sęp Szarzyński), gdzie występuje wiele utworów o zbliżonych lub identycznych tytułach w ramach jednego zbioru, gdzie więc układ alfabetyczny nie spełniałby swej funkcji (szczególnie w *Rytmach* Sępa Szarzyńskiego).

W kwestii utworów o autorstwie spornym czy wątpliwym stosowano się do ustaleń autora podręcznika, wymieniając utwory bądź jako samodzielne hasła, bądź pod nazwiskiem danego twórcy (z odpowiednimi odsyłaczami). Utwory takie włączano we wspólny układ alfabetyczny z innymi utworami niespornego autorstwa (z oznaczeniem: aut. niep.). Tylko w trzech przypadkach wyodrębniono je w osobną grupę: utwory o autorstwie niepewnym (Stanisław Kleryka, Rej, Sęp Szarzyński).

Ze względu na charakter twórczości omawianej epoki wydawało się pożyteczne stworzenie dwu haseł zbiorczych: *Biblii* przekłady i wydania oraz *Psalterza* przekłady i parafrazy. Mają one jedynie cel poglądowy i informacyjny, gdyż wymienione tu tytuły stanowią także odrębne hasła. Tytuły łacińskie poszczególnych ksiąg *Biblii* przyjęto wg *Wulgaty*, tytuły polskie wg „*Biblii Tysiąclecia*”.

Tłustym drukiem wyróżniono strony, na których znajdują się dokładniejsze informacje o pisarzach, zastosowano to także wobec ważniejszych utworów (zasada ta dotyczy również informacji podawanych we *Wskazówkach bibliograficznych*).

Abelard Pierre (Petrus Abelardus) 457
 Abicht Rudolf 489
 Abramowska-Kuñtuniakowa Janina 472, 473, 475, 481, 482, 485–487
 Acernus zob. Klonowicz S.F.
 tzw. *Acta Tomiciana* zob. Górski S., Tomicki P.
 Adalberg Samuel 467, 476, 490
 Adamczyk Maria 474, 475, 480
 Adel Kurt 470
 Adler Lutz 485
 Aesticampianus zob. Sommerfeld Starszy Jan
Ain Schöner dialogus und gesprech zwischen aim Pfarrer und aim Schulthayss, betreffend allen über Stand der gaystlichen (hipotetyczny autor J. Vadianus, zob.) 216
 Ajschylos (Aischylos) 418, 460, 486
 Alberti Leon Battista 30–31, 262, 263, 282, 306, 307
De re aedificatoria (wersja wł. *L'architettura tradotta in lingua Fiorentina*) 31
 Albertus z wojny 423
 Albrecht Günther 358, 475
 Albrecht I Hohenzollern, książę pruski 39, 51, 76, 176, 254, 261
 Albrecht II Fryderyk Hohenzollern, książę pruski 329
 Alciati Andrea 239
Emblematum liber 239

Aleksander Jagiellończyk, król polski 75, 209
 Aleksander de Villa Dei (z Villedieu) 469
Doctrinale puerorum 469
 Aleksander Wielki, król Macedonii 129, 130, 154, 476
 Alfiusz (Alphius) 285
 Alvarus Emanuel 469
De institutione grammatica 469
 Alwar zob. Alvarus E.
 Ambroży Korczbok Rożek zob. Rej M. (pseud.), *Krótką rozprawę...*
 Anakreont (Anakreon) z Teos 289, 336
Carmen 44 336
 Anaksagoras (Anaxagoras) z Kladzomenai 234
 Anna Austriaczka (Habsburżanka), królowa polska, pierwsza żona Zygmunta III 438
 Anna Jagiellonka, królowa polska, żona Stefana Batorego 298
 tzw. Anonim-Protestant zob. Otwinowski Erazm
 Anouilh Jean 460
 Anserinus zob. Kleryka S.
Anthologia graeca (*Antologia grecka*) 289, zob. też Planudes Maksimos
Antidotarius animae zob. Wydenbusch M.
Antologia grecka zob. *Anthologia graeca*
 Antonin z Przemyśla, dominikanin 330, 333
Różaniec pospolicie Różany Wianek Na-

- świątszej Panny Marijej Matki Bożej.
Z ksiąg zacnego Theologa Ludwika z Granaty Miasta Hiszpańskiego ... potem z Włoskiego na Polskie wyłożony (przekł. Rosario dalla Gloriosa Virgine Maria, włoskiej kompil. utworów Ludwika z Granady; tu w dedyk. Katarzynie Wapowskiej wspomnienie o M. Sępie Szarzyńskim) 333
- Aratos (Áratos) z Soloi 312
Phainómena kai Diosemeia 312, zob. też Cicero, *Phaenomena*, Kochanowski J., *Phaenomena*
- Ariès Philippe 458
- Ariosto Alfonso 388
- Ariusz (Áreios) 40, 191
- Arpinus zob. Cicero
- Arystoteles (Aristoteles, Stagiryta) 25–27, 29, 30, 80, 136, 166, 173, 200, 234, 305, 313, 351, 375, 378, 457, 458
Ethiká Nikomácheia (*Etyka Nikomachejska*) 378, zob. też polski przekł. Petrycego S.
Oikonomiká (*Ekonomika*, aut. niep.) 378, zob. też polski przekł. Petrycego S.
Peri poietikés (*Poëtica*, *Poetyka*) 25, 26, 29, 351, 378, 457, zob. też Valla Giorgio (przekł. łac.)
Politiká (*Polityka*) 378, zob. też polski przekł. Petrycego S.
Téchne rhetoriké (*Rhetorica*, *Retoryka*) 166
- Assurbanipal (Aszszurbaniapli, gr. Sardánápalos), król Asyrii 249
- Attyla, król Hunów 130
- Auerbach Erich 458
- August zob. Oktawian August
- Augustyn św. (Aurelius Augustinus) 46, 301, 338, 344
Opuscula, de doctrina christiana, de praedestinatione Sanctorum 46
- Aujezdecki (Augesdecki) Aleksander, drukarz-wydawca 51
- Awerroes 30
- Axer Jerzy 482, 493
- Babińska Rzeczpospolita 389–390, zob. też Kaszowski P., Pszonka S.
- Bachtin Michail 458
- Backvis Claude 461, 463, 468, 470, 471, 473, 474, 477, 478, 484, 485, 487, 493
- Badecki Karol 474
- Balbus Stanisław 458
- Bałaszow Nikołaj Iwanowicz 459
- Bandello Matteo 490
Novelle 490
- Baranowski Bohdan 474
- Barbara Radziwiłłówna (primo voto Gasztoldowa), królowa polska, druga żona Zygmunta Augusta 97, 166, 199, 251
- Barbara Zapolya, królowa polska, pierwsza żona Zygmunta Starego 49, 61, 81, 83, 453
- Barletta Gabriele 115
Sermones quadragesimales et de sanctis 115
- Bartel Oskar 478
- Bartłomiej św., męczennik 206, 479
- Barwiński Eugeniusz 471
- Barycz Henryk 456, 459–461, 463–465, 468, 476–479, 483, 488, 490–492
- Batorówna Gryzelda zob. Zamoyska Gryzelda
- Batrachomyomachia* (przypis. Homerowi) 376, 377, przekł. polski zob. Zaborowski P.; przekł. łac. zob. Reuchlin J., Siemuszowski J.
- Baumfeld Andrzej 493
- Bazyli (Basilius, Basileios) Wielki św. 42
Peri tu Hagiu Pneumatos (*Opus de Spiritu Sancto ad Amphilochoium*) 42, zob. też Erazm z Rotterdamu (wyd.)
- Bazylik Cyprian 51, 130, 178, 187, 195, 363, 378, 399, 478
Do tegoż [Odmieńca] 363, zob. *Proteus abo Odmieniec*
Historija o srogim prześladowaniu Kościoła Bożego ... przydana jest k temu Historija o postanowieniu i potem rozproszczeniu kościołów cudzoziemskich w Londynie, nad którymi był prawdziwym a krześcijańskim biskupem on świętej pamięci mąż Jan Łaski (przer. Crespina P. *Actiones...*, zob.) 399
Historija spraw Atyle, króla węgierskiego, z łacińskiego języka na polski przełożona (przekł. M. Olahusa *Hungaria et Atila, sive de originibus gestis regni Hungariae*) 130
O poprawie Rzeczypospolitej księgi czwore (polski przekł., bez ks. *O Kościele*, A. Frycza Modrzewskiego *De Republica emendanda*; przedm. polska zob. Budny S., przedm. łac. zob. Wolan A.) 51, 178, 187, 195, 478
- Bąk Stanisław 480, 488

Bąkowska Eligia 456
 Bebel Heinrich 164
 Bednarski Stanisław 465
 Bednarz Mieczysław 492
 Belizariusz, wódz bizantyński 389
 Bellarmino Roberto 182, 408
 Disputationes de controversiis christianae fidei adversus huius temporis haereticos 182, 408
 Belcikowski Adam 473
 Bembo Pietro 24, 25, 31, 382
 Bendonius (Bendoński) zob. Szymonowicz Szymon
 Bendoński (Bendonius) zob. Szymonowicz Szymon
 Benedykt z Koźmina, profesor Uniwersytetu Krakowskiego, fundator Biblioteki Jagiellońskiej 70
 Ber Jan zob. Ursinus Starszy Jan
 Berga Adam 492
 Bergen Hendrik van, biskup Cambrai 32
 Bernacki Ludwik 475
 Bernard z Cluny 84
 Omni die dic Mariae... (hymn) 84
 Bernat z Lublina zob. Biernat z Lublina
 Beroaldo Philippo 131
 Mithica historia Ioannis Boccatii poete laureati De Tito romano Gisippoque Atheniensi philosophie tironibus ac commilitonibus amicitie vim elucidans nuper ... ex italico in latino transversa (łac. źródło Stoka Wąchoczyka J. Historyi barzo cudnej..., zob.) 131
 Bevington David W. 473
 Białaczowska Anna zob. Kochanowska Anna
 Białostocki Jan 31, 456, 457, 459, 490
 Biblia sacra (Biblia, Pismo święte) 17, 29, 45, 46, 51, 56, 62, 64–66, 105, 106, 110, 111, 120, 125, 129, 132, 145, 149, 151, 157, 180–182, 191, 193, 212, 228, 230, 259, 260, 307, 308, 313–315, 353, 362, 405–408, 416, 417, 432, 436, 464, 481, 492, zob. też Biblii przekłady i wydania
 Testamentum Vetus (Stary Testament) 62, 63, 66, 106, 132, 158, 174, 179, 216, 220, 221, 230, 259, 281, 307, 308, 313, 314, 316, 338, 354, 407, 414, 416, 418
 Pentateuch (Pięcioksiąg Mojżesza, Księgi Prawa) 178, 180, 221, 307

Liber Genesis (Księga Rodzaju, Genesis) 220, 221, 281, 435
 Liber Deuteronomii (Księga Powtórzonego Prawa, Deuteronomium) 180
 Liber Iosue (Księga Jozuego) 66
 Liber Iudicum (Księga Sędziów) 417
 Liber Iob (Księga Joba) 307
 Liber Psalmorum (Księga Psalmów, tzw. Psalterz Dawida; zob. też Psalterza przekł. i parafr.) 63, 65, 76, 86, 98, 174, 219, 221, 307, 308, 453
 Psalm 6 309; *Psalm* 19 334, 340; *Psalm* 23 114; *Psalm* 32 309; *Psalm* 38 309; *Psalm* 51 309; *Psalm* 52 334; *Psalm* 56 334, 338; *Psalm* 60 313; *Psalm* 69 313; *Psalm* 70 98, 334; *Psalm* 102 309; *Psalm* 120 334; *Psalm* 123 134; *Psalm* 130 134, 135; *Psalm* 143 309
 Liber Proverbiorum (Księga Przysłów a. Przypowieści; tzw. Przypowieści Salomona) 144, 307, 439
 Canticum canticorum Salomonis (Pieśń nad Pieśniami) 221, 286, 307
 Prophetia Isaiae (Proroctwo Izajasza) 230, 407
 Threni, id est Lamentationes Ieremiae (Lamentacje Jeremiasza) 320, 407
 Prophetia Danielis (Proroctwo Daniela) 259
 Testamentum Novum (Nowy Testament) 34, 46, 54, 62, 63, 65, 106, 132, 196, 221, 354
 Ewangelię 17, 132, 144, 226, 228, 230, 401, 409
 Sanctum Iesu Christi Evangelium secundum Matthaeum (Ewangelię św. Mateusza) 132
 Sanctum Iesu Christi Evangelium secundum Lucam (Ewangelię św. Łukasza) 196, 226
 Epistola Beati Pauli apostoli ad Thesalonicenses secunda (Świętego Pawła drugi list do Tesaloniczan) 194
 Apocalypsis beati Ioannis apostoli (Apokalipsa [Objawienie] św. Jana) 205, 241
 tzw. Biblia brzeska (Radziwiłłowska) zob. Biblii przekł. i wyd. (Biblia Święta, to jest Księgi...) tzw. Biblia królowej Zofii zob. Biblii przekł. i wyd.

tw. *Biblia Leopolda* zob. Leopolda J.
 tw. *Biblia Radziwiłłowska (brzeska)* zob. *Biblii*
 przekł. i wyd. (*Biblia Święta, to jest Księgi...*)
Biblii przekłady i wydania:
 tzw. *Biblia królowej Zofii* 64
 tzw. *Biblia Leopolda* (*Biblia, to jest Księgi*
Starego i Nowego Zakonu) zob. Leopolda J.
 tzw. *Biblia nieświeża* (*Biblia, to jest Księgi*
Starego i Nowego Przymierza) zob. Bud-
 ny S. (przekł.)
Biblia Święta, to jest Księgi Starego i Nowego
Zakonu, tzw. *Biblia brzeska* a. *Biblia Radzi-*
wiłłowska (przekł. zbior. m.in. zob. Lubel-
 czyk J., Łaski J., Stankar F., Satorius P.,
 Trzeciecki Mł. A.) 51, 64, 72, 309, 486
Biblia, to jest Księgi Starego i Nowego
Testamentu zob. Wujek J. (przekł.)
 Nowy Testament zob. Budny S. (przekł.)
 Nowy Testament Pana naszego Jezusa Chris-
 tusa zob. Wujek J. (przekł.)
 Nowy Testament polskim językiem wyło-
 żony (przekł. anonim.) 63 (przedm. zob.
 Bielski M.)
 tzw. *Septuaginta* (zbior. przekł. *Starego*
Testamentu na jęz. grecki) 308
Testament Nowy zupełny (*Testamentu No-*
wego część pierwsza; Testamentu Nowego
część druga a ostateczna) zob. Murzynow-
 ski S. (przekł.), Seklucjan J. (nakł.)
 tzw. *Wulgata* (przekł. na łacinę) zob.
 św. Hieronim
 Bieliński Józef 465
 Bielowski August 493
 Bielski Joachim 164, 391, 395, 398–399, 477,
 488, 491
Kronika polska Marcina Bielskiego nowo
przez ... syna jego wydana (kontynuacja
 i uzupeł. *Kroniki...* Bielskiego M., zob.) 164,
 391, 395, 477
Pieśń nowa o szczęśliwej potrzebie pod By-
czyną 398/399
 Bielski (Wolski) Marcin 63, 115–117, 119,
 129, 130, 153–154, 162–165, 208, 220, 234,
 267, 330, 360–363, 390–392, 395, 397, 411,
 473–474, 476
Do czytelnika (przedm. do *Nowy Testament*
polskim językiem wyłożony, zob.; aut. niep.)
 63

Komedia Justyna i Konstancji brata z sio-
strą, jako im Ociec naukę po sobie zostawiał
dając miejsce napierwej uczciwej Starości i jej
mistrzyni Mądrości... 115–119, 473

[wstęp] „Wszem Polakom dobrym krześ-
 cjanom Marcin Bielski s. p. d.” 117

Ku czytelnikowi 117

Kronika wszytkiego świata na sześć wieków,
monarchie czterzy rozdzielona, z kosmografią
i z rozmaitemi królestw, tak pogańskimi,
żydowskimi, jako i krześcijańskimi, z Sybil-
lami i prorocstw ich, po polsku pisana,
z figurami, w której też żywoty cesarskie,
papieskie i tych królów z ich królestw,
asyryjskich, egipskich, żydowskich, greckich,
perskich, tureckich, węgierskich, czeskich
i inych królów, książąt, jako inych przełożo-
nych, od początku świata aż do tego roku,
który się pisze 1551, są wypisane, między
którymi też nasza Polska na ostatku z osobna
jest wypisana (od wyd. z r. 1564 pod zmie-
 nionym tyt. *Kronika, to jest Historia świa-*
ta...) 116, 129, 162–165, 330, 391, 395, 477
Rozmowa nowych proroków, dwu baranów
o jednej głowie, starych obywateli krakow-
skich, o przemienność niniejszego wieku na-
przeciw staremu w porządkach, w obyczajach
i w prawach ludzkich 267, 361–362, zob.
 też *Satyry*

Przedmowa dwu baranów o jednej głowie
 362

Satyry (Rozmowa ... dwu baranów..., Sen
majowy..., Sjem niewieści) 116, 267,
 361–363, 488

Sen majowy pod gajem zielonym jednego
pustelnika 361, zob. też *Satyry*

Sjem niewieści (zob. też *Erazma z Rotter-*
damu Senatulus) 361–362, zob. też *Satyry*
Żywoty filozofów, to jest Mędrców nauk
przyrodzonych i też inszych mężów cnotami
ozdobionych ku obyczajnemu nauczaniu cło-
wieka każdego krótko wybrane (przekł.
 przetr., zob. też *Konář M., Burley Walter*)
 130, 153–154, 234, 476

Bieńkowski Ludomir 457

Bieńkowski Tadeusz 465, 469, 472, 476–478,
 480, 492

Biernacki Andrzej 468

- Biernat z Lublina 49, 50, 58, 80, 99, 137–144, 156, 275, 453, 475
 dedykacja wierszem *Żywota...* J. Pileckiemu 146, zob. też Pułdowski S.
Dialog Palinura z Karonem a. Charonem (aut. niep., przer. [?] z Konąca M., zob.) 143, 236, 475
Ezop zob. *Żywoć Ezopa Fryga...*
List do księgarza krakowskiego Szymona (łac.) 144, zob. też Flaccius M.
Palinur z Karonem zob. *Dialog Palinura z Karonem*
Raj duszny (pol. przer. *Antidotarius animae*, zob.) 49, 58, 80, 140, 475
Żywoć Ezopa Fryga mędrca obyczajnego i z przypowieściami jego: z niektórymi też innych mędrców przykłady osobliwymi i barzo śmiesznymi i też krotochwilnymi (inna wersja tyt. *Ezop, to jest Opisanie żywota tego to mędrca obyczajnego, przydane są k temu przypowieści jego z przykładami osobliwymi niektórych filozofów dawnych*) 50, 80, 99, 130, 137–144, 148, 156, 475, zob. też Ranuccio d'Arezzo, Steinhöwel H.
Lekarzu, uleczy się sam 141; *Nie śpiewaj aże z gód pójdziesz* 141; *Takie czcienie, jakie odzienie* 142; *W nierówniu towarzysztwa nie masz* 142–143; *Żona rzadko bez gomonu* 141
- Biliński Bronisław 483
 Bion (Bíon), epigramatyk grecki 425
 Birkenmajer Ludwik 471
 Blunt Anthony 457
 Błażewski Marcin 160, 375, 477
O Aeneaszu trojańskim księga XIII (przekł. z Vegia M., zob.) 375
O sprawach, dziejach i wszystkich innych potocznościach koronnych polskich ksiąg XXX (przekł. Kromera M. *De origine...*, zob.) 160, 477
- Błoński Jan 483, 486, 487
 Bobrowicz Jan Nepomucen 492, 493
 Boccaccio Giovanni 21–22, 131, 151, 240, 359, 378, 415, 461
De genealogiis deorum gentilium 21
Il Dekameron 21, 131, 240
Decima e ultima giornata. Novella decima (tyt. pol. *Gryzelda*, X, 10; źródło *Historyi ... o Gryzellii...*, zob.) 131; *Decima e ultima giornata. Novella ottava* (tyt. pol. *Dwaj przyjaciele*, X, 8) 131; *Seconda giornata. Novella nona* (tyt. pol. *Nieszczęścia poczciwej białogłowy*, II, 9; źródło utworu Budnego B., zob., oraz *Historyi ... o Barnabasz...*, zob.) 131
- Boeckh Joachim G. 458, 475
 Bogdański Aleksander 456
 Bogucka Maria 460, 461
Bogurodzica 47, 170, zob. też Łaski J., arcyb., *Commune incliti...*
 Bohomolec Franciszek 397, 477
Życie Jana Zamoyskiego (przer. Heidensteina R. *De vita Ioannis Zamoscii*, zob.) 397
- Bohonos Maria 469
 Bojanowski Stanisław 385, 386, 392
 Bojarski Hiacynt Stanisław 478
 Bokszezanin Maria 467, 479
 Bolesław II Śmiały (Szczodry), król polski 87, 332, 435
 Bona Sforza, królowa polska, druga żona Zygmunta Starego 43, 83, 237, 460
 Bonawentura św. (właśc. Johannes Fidanza) 134, zob. też Pseudo-Bonawentura
Contemplatio de passione Domini (Lignum vitae) 134
- Boratyński Piotr, kasztelan bełski 395
 Borek Henryk 490
 Borowy Wacław 483, 484
 Böttcher Kurt 458, 475
 Bouman C. A. 457
 Boy zob. Żeleński T.
 Bożyk Eugeniusz 473
 Brahmer Mieczysław 455, 456, 459, 461, 482–484, 487
- Broccardo (właśc. Domizio da Padova) 486
De morte filie sue (cykl sonetów) 486
 Brodziński Kazimierz 482
 Bruchnalski Wilhelm 477, 479, 480
 Brückner Aleksander 213, 330, 460, 462, 467, 475, 478–481, 484, 486, 488, 490
 Brueghel Pieter Starszy zw. Chłopski 481
 Bruni Leonardo (Aretinus) 21, 91–93
Comœdia Poliscene (Polixene) 91–93
La Vita del Dante e del Petrarca 31
- Bruno Giordano 67
 Brutus (Marcus Iunius Brutus) 319

- Brzostowski Tadeusz 455
- Buchanan George 309, 312, 334, 416, 418, 493
Iephthes tragoedia (przekł. pol. zob. Zawicki J.) 416, 493
Paraphrasis psalmodum (właśc. *Psalmorum sacrorum Davidis libri V duplici poetica paraphrasi ... latinae expressi*) 309, 334, 416
- Buchwald-Pelcowa Paulina 482, 483, 491, 493
- Buczacka Anna zob. Rejowa Anna
- Buczek Karol 477
- Budé Guillaume 469
- Budka Włodzimierz 484
- Budny Bieniasz 131
Historija krotofilna o kupcu, który się z drugim o cnotę swej żony założył (przer. prozą *Historii ... o Barnabasz...*, zob.) 131
Krótkich powieści, które zową Apophtegmata, księgi IV (wyd. nast. pt. *Krótkich a węzłowatych powieści, które po grecku zową Apophtegmata, księgi IV*) (przer. z Plutarcha); tu dołącz. *Historija krotofilna...* 131
- Budny Szymon 64, 178, 187, 192, 196, 478–479
Biblia, to jest Księgi Starego i Nowego Przymierza, znowu z języka ebrejskiego, greckiego i łacińskiego na polski wyłożone, tzw. *Biblia nieświejska* (przekł.) 51, 64, 196
Pobożnemu Czytelnikowi Szymon Budny, tych ksiąg tłumacz, łaski i pokoju od Boga Ojca naszego i Pana Jezusa żąda (wstęp) 64
- Nowy Testament* (przekł., przypisy i komentarz) 196
O оправданii hriesznaho czelowieka pried Bohom (zagin.) 196
O urzędzie miecza używającym 196, 479
Przedmowa do: O poprawie Rzeczypospolitej księgi czwarte (zob. też Bazylik C., przekł. oraz Frycz Modrzewski A.) 178, 196, 478
- Budzyk Kazimierz 468, 472, 475, 483, 488, 493
- Budzykowa Hanna 493
- Bullinger Johannes Henricus 241
In apocalipsim ... contiones centum (źródło [?] *Apocalypsis* Reja M.) 241
- Buonaccorsi Philippo zw. Kallimach 22, 36, 68, 77–79, 80, 81, 381, 453, 469–470
Carmen sapphicum in vitam gloriosissimi martyris sancti Stanislai, episcopi cracoviensis, Polonorum gentis patroni (*Pieśń safficka o życiu przesławnego męczennika św. Stanisława*) 78
Consilia Callimachi (tzw. *Rady Kallimachowe*; aut. niep.) 78, 469
elegie miłosne (łac.) 78, zob. też tzw. *Fannietum*
Epigrammatum libri duo 78, 469, zob. też tzw. *Fannietum*
Epistolae selectae 469
tzw. *Fannietum* (32 elegie miłosne i 28 epigramatów do Fanni Swentochy, zob. Ligęzina A.) 78
Vita et mores Gregorii Sanocei (*Życie i obyczaje Grzegorza z Sanoka*; inna wersja tyt. *De vita et moribus Gregorii Sanocensis, archiepiscopi leopolitensis*) 36, 78, 381, 470
- Burckhardt Jakob 13, 448, 449, 455
Die kultur der Renaissance in Italien (*Kultura Odrodzenia we Włoszech*) 13, 448, 449, 455
- Burdach Konrad 456
- Burleus Gwalter zob. Burley Walter
- Burley (Burleigh, Burleus) Walter (Gwalter) 153
Liber de vita et moribus philosophorum et poetarum (inna wersja tyt. *De vita ac moribus philosophorum ac poetarum veterum*) (źródło utworów Bielskiego M. oraz Konąca M., zob.) 153
- Bursche Juliusz 462
- Burski (Bursius) Adam 465
- Bystron Jan Stanisław 461, 467, 475
- Calendarium anni Domini 1474 currentis* 46
- Campensis Ioannes (właśc. Johan van der Campen) 76, 86, 91, 219, 308
Enchiridion Psalmorum zob. *Psalmorum paraphrastica...*
Psalmorum omnium iuxta hebraica veritatem paraphrastica interpretatio (tu zam. wiersz Dantyszka J., zob.; tyt. in. wyd. *Enchiridion Psalmorum*) 76, 86, 219, 308, zob. też Rej M., *Psalterz Dawidów...*
- tzw. *Cantio de Hungaria occupata* zob. Kleryka S., utwory o aut. niep. (*Pieśń o posiedzeniu...*)
- Cantiones due de electione inclity Regis Poloniae Sigismundi secundi Augusti primi polonicum* zob. Kleryka S., utwory o aut. niep.
- Carrol-Najder Halina 462
- Castelvetro Lodovico 26

- Poetica d'Aristotele vulgarizatta* 26
 Castiglione Baldassarre 58, 380, 382–384, 386, 388, 389, 391, 490
Il Cortegiano 58, 380, 382–384, 386, 388, 389, 391, 490
 Cecylia Wazówna (Vasa), królowna szwedzka, córka Gustawa I Vasa, narzeczona J. Tęczyńskiego 269
 Celtis (Celts) Konrad (właśc. Konrad Pickel) 36, 68, 79–80, 81, 453, 470
Ars versificandi et carminum 79
Epitoma in utramque Ciceronis rhetoricam cum arte memorativa nova et modo epistolandi utilissimo 79
Libri odarum quattuor, cum epodo et saeculari carmine (tu wiersze dot. Polski oraz do Hasiłiny) 80, 470
Quattuor libri amorum secundum quattuor latera Germaniae... (tu wiersze dot. Polski oraz do: Barbary, Elsuli, Hasiłiny, Urszuli) 80, 470
 Cendrowska Grażyna 456, 458
 Ceriola Furius Fryderyk (właśc. Fadrique Furió y Cerol) 380
El Consejo y consejeros del Principe 380, przekł. i przer. zob. Górski J.
 Cernowie, ród szlachecki 424
 Cezar (Caius Iulius Caesar) 397
Commentarii de bello civili 397
Commentarii de bello Gallico 397
 Cezary (Caesarius) z Heisterbachu 158–159
Sexus dissimilatus (zam. w: *Dialogus de miraculis*) 158–159
 Chałasiński Józef 476
 Chastel André 457
 Chastellain Georges 117
 Chelchowski Henryk 447
Gwar leśny 447
 Chelmska Magdalena zob. Orzechowska Magdalena
 Chlebowski Bronisław 480
 Chłędowski Kazimierz 456, 460
 Chmaj Ludwik 462
 Chmielowski Piotr 472
 Chojnacki Władysław 468
 Chomętowski Władysław 472
 Chomiński Józef Michał 466
 Chrzanowski Ignacy 462, 466, 471, 473, 475, 477, 480, 481, 487–489, 492, 494
 Chrzanowski Tadeusz 461
 Chwalczewski Stanisław 476
 Ciampi Sebastiano 491
 Ciekliński Piotr 416, 420–423, 493
Potrójny z Plauta (przer., zob. Plautus, *Trinummus*) 416, 420–423, 493
Prolog 421
 Ciesielska-Borkowska Stefania 487
 Ciołek Erazm, biskup płocki 82
 Ciołek Stanisław, biskup poznań 37
 Čiževsky (Tschizewski) Dymitr 459
 Cochanovius Ioannes zob. Kochanowski Jan
 Cola di Rienzo zob. Rienzo Cola
Collationes quas dicuntur fecisse mutuo rex Salomon sapientissimus et Marcolphus facie deformis et turpissimus, tamen, ut fertur, eloquentissimus, sequitur cum figuris (łac. źródło Jana z Koszyczek *Rozmów...*, zob.) 144, 145
 Comestor Petrus zw. Manducator 133
Historia ecclesiastica 133
 Commendone (Commendoni) Giovanni Francesco, nuncjusz papieski 40
Comoedia Susannae 415
Comoedia tentati Abrahae 415
 Corvinus Antonius (właśc. Rābener) 228
[Postylla] (*Kurze und einfältige Auslegung der Evangelien und Episteln*) (przekł. pol. zob. Wojewódka B.) 228
 Corvinus Laurentius zob. Rabe Wawrzyniec
 Cosimo Medici, Il Vecchio 22
 Crane William G. 458
 Crespín Jean (Jeannes Crispinus) 399
Actiones et monimenta martyrum (oryg. franc. pt. *Le Livre des Martyrs*), źródło przer. Bazylika C., zob. 399
 Crocus Cornelius (właśc. Cornelis Croock) 220, 221
Comoedia sacra cui titulus Ioseph (źródło Reja M. *Żywota Józefa*, zob.) 220, 221
 Curiis Ioannes de zob. Dantyszek J.
 Curtius Ernst Robert 456, 459
 Cycero (Marcus Tullius Cicero) 23, 24, 27, 33, 68, 77, 79, 90, 166, 173, 179, 204, 256, 260, 267, 301, 308, 309, 312, 326, 351, 352, 354, 373, 380, 401, 404, 409, 433, 458, 490
De officiis 380, przekł. zob. Koszutski S.
De oratore 166

- De republica* 267
Fragmenta (zob. też Nidecki A. P.) 256, 351
Phaenomena (przekł. z Aratosa, zob.) 312,
 zob. też Kochanowski J., *Fenomena*
- Cygielska Elżbieta 459
- Cynarski Stanisław 460
- Cytowska Maria 427, 428, 459, 463, 469, 470,
 478, 482, 485, 486, 493
- Czahrowski z Czahrowa Adam **368–369, 489**
Threny i rzeczy rozmaite 369, 489
Powiedz ty, muzyko moja 369, 489
- Czapliński Władysław 491
- Czapska Maria 474
- Czarnkowski Andrzej, kasztelan nakielski 374
- Czarnkowski Stanisław 396
- Czartoryski Paweł 460, 461, 464
- Czechowic Marcin 192, 196, 400, 478
- Zwierciadko panienek chrystiańskich ku
 obejrzeniu się w powinnościach swych chrys-
 tiańskich* 400
- Czekajewska Anna 466
- Czermak Wiktor 477
- Czerniatowicz Janina 465, 472, 474
- Czerwiński Marcin 458
- Czubek Jan 479, 480, 491, 493
- Czuj Grzegorz zob. Grzegorz z Sambora
- Ćwik Władysław 487
- Ćwikliński Ludwik 471
- Dahl Svend 458
- Dalton Hermann 478
- Danek Danuta 456
- Daniel-Rops (właśc. Henri Petiot) 456
- Daniel z Łęczycy, drukarz 51, 53
- Dante Alighieri 13–15, 21, 24, 151
La Divina Commedia (Boska Komedia) 151
Vita nuova 14
- Dantiscus Ioannes zob. Dantyszek Jan
- Dantyszek Jan (Ioannes Dantiscus de Curiis,
 właśc. Jan von Höfen, przyd. Flachsbinder)
 42, 70, 75, 76, 82, **84–86**, 91, 219, 308, 453, **471**
Ad Grineam (elegia) zob. *Elegia amatoria*
De Virtutis et Fortunae differentia somnium
(Sen o zmienności Cnoty i Fortuny) 84, 453
Elegia amatoria (zw. *Ad Grineam*) 85
Hymni aliquot ecclesiastici (Księga hymnów)
 85, 471
- In eandem paraphrasim epigramma* (przedm.
 do *Psalmorum omnium...* Campensisa J.,
 zob.) 86
- Ionas propheta de interitu civitas Gedanensis*
 85
- Vita Ioannis de Curiis Dantisci* (Życie Jana
 von Höfen Dantyszka) 85
- Dares Frygijczyk 154, 301
Historia de excidio Troiae (łac. źródło *His-
 torii barzo pięknej...*, zob.) 154, 301
- Dasypodius Piotr (właśc. Peter Rauhfuß) 57
- Daubmann Jan, drukarz 57
- Dauksza Mikołaj 401
Postilla Catholica. Tai est: Iżguldimas
Ewangeliu kiekwienos Nedelos ir szwėtes per
wissūs metus (litewski przekł. *Postille mniej-
 szej...* Wujka J., zob.) 401
- Dawid, król Izraela 56, 63, 65, 98, 174, 219,
 308, 309, 311, 312, 314, 316, 325, 334, 416,
 453, 480–482, 486
- Dawson Christopher 457
- De Christi natali et Pastoribus* (dialog po
 polsku) 414
- Decjusz Jodok Ludwik (właśc. Dietz) 42, 43,
 160, 476–477
De vetustatibus Polonorum liber I (O staro-
 żytnościach Polaków); *De Iagellonum familia*
liber II (O rodzie Jagiellonów); *De Sigis-
 mundi regis temporibus liber III* (O czasach
 króla Zygmunta) 160
- Delumeau Jean 456, 457
- Demetriusz zob. Pseudo-Demetrios
- Derśniak Jan 385
- Desiderius Erasmus zob. Erazm z Rotter-
 damu
- Desportes Philippe 296–297
Adieu à la Pologne 296
- Devechy Helena 458
- Dębnicki Antoni 459, 473
- Dębowski Andrzej 377
Sąd o zbroję Achillową (przekł. fragm. *Me-
 tamorfoz* Owidiusza) 377
Thysbe z Piramusem (przekł. fragm. *Meta-
 morfoz* Owidiusza) 377
- Dialogus pastorum* 414
- Diktys Kretańczyk 154, 301
Ephemeris belli Troiani (łac. źródło *Historii*
barzo pięknej..., zob.) 154, 301

- Diogenes z Synopy 234
 Diomedes 27
 Ars grammatica 27
 Dionizjusz (Dionýsios) z Halikarnasu 458
 Peri syntheseos onomaton (*O zestawianiu wyrazów*) 458
 Długosz Jan 36, 80, 98, 159, 160, 162, 373, 461, 477
 Annales seu cronicae inclity regni Poloniae (niepełna edycja *Annales* druk. przez S. Herburtę pt. *Historia polonica Ioannis Długossi*) 159, 160, 477
 Vitae episcoporum Vladislaviensium (*Żywoty biskupów włocławskich*) 80, zob. też Drzewicki M.
 Dłuska Maria 469, 471, 483
 Dobakówna Anna 485, 494
 Dobrowolski Kazimierz 464, 478
 Dobrowolski Tadeusz 466
 Dobrzycki Stanisław 484, 486
 Dobrzyńska Teresa 467
 Doerman Marian 484
 Dolce Lodovico 31
 Dialogo della pittura, intitolato l'Aretino 31
 Domański Juliusz 457, 458, 462, 465, 467, 470
 Domicjan (Titus Flavius Domitianus), cesarz rzymski 241
 Drohojowski Jan, biskup pozn. 43, 174, 182, 183
Druga: jako niejacykomu zwierzać się swych tajemnic zob. *Powiatki włosko-polskie*
Druga tej równa, która się przydała w Wenecyi zob. *Powiatki włosko-polskie*
 Drzewicki Maciej 80, 81
 Vitae episcoporum Vladislaviensium (kontynuacja dzieła Długosza J., zob.) 80
 Duby Georges 456
 Dudycz (Dudith, Dudić) Andrzej 58, 256
 Dunajówna Maria 465
 Durini Angelo Maria 493
 Dürr-Durski Jan 459, 463
 Duska Joanna 492
 Dybkowska Alicja 460
 Dymitr Samozwaniec 378
 Dziaduski Jan, biskup przemyski 198, 199
 Działyński Adam Tytus 491
 Dziechcińska Hanna 458, 464, 469, 470, 476, 479, 481, 490, 492
 Dzierzgowski Mikołaj, arcyb. gnieźn., prymas 174
 Dzierżykraj-Morawski Józef zob. Morawski Józef Dzierżykraj-
 Ehrlich Ludwik 462
Ein kurtzweilig lesen von Dyl Vlenspiegel geboren vss dem land zu Brunswick (uwspółcześniony zapis tytułu: *Ein kurzweilig Lesen von Dyl Ulenspiegel geboren us dem Land zu Brunswick, wie er sein Leben vollbracht hat...*) 148, zob. też Sowizrrzał
 Ejsmond Julian 254, 482
 Eliade Mircea 458
 Elyan Kasper, drukarz-wydawca (wyd. *Statuta synodalia...*, zob.) 47
 Engang Robert 456
 Engels Friedrich 456
 Epaminondas (Epameinōndas), wódz tebański 33
 Epikur (Epikuros) 234
 tzw. *Epitaf Biona* 425
 Erazm z Rotterdamu (Desiderius Erasmus, właśc. Gerhard Gerhards) 24, 32–34, 42, 43, 86, 170, 171, 178, 180, 228, 288, 301, 312, 326, 351, 357, 361, 362, 458–459, 463, 478, 480, 483
 Adagiorum collectanea (*Adagia*) 33, 459
 Athanasius De Spiritu Sancto ad Serapionem (wyd.) 33
 Basiliis Opus de Spiritu Sancto ad Amphilo-chium (wyd. dedyk. J. L. Decjuszowi) 33, 42
 Ciceronianus... zob. *Dialogus cui titulus Ciceronianus...*
 Colloquia familiaria (*Rozmowy potoczne*) 459
 Dialogus cui titulus Ciceronianus sive de optimo genere dicendi (*Cyceronianus, czyli O najlepszym rodzaju wymowy*) 33, 459
 Divi Ambrosii Opera omnia ex Erasmi recognitione (wyd.) 33
 Divi Augustini Opera omnia ex emendatione D. Erasmi (wyd.) 33
 Enchiridion militis Christiani (przekł. współcz. Nowomiejskiego W. (zob.) pt. *Rycerstwo chrześcijańskie a żywot duchowny*) 32, 459
 Hieronymi Opus epistolarum (wyd.) 33
 Ioannis Chrisostomi Opera in V tomis comprehensa (wyd.) 33

- Ireneai Opus in V libros digestum* (wyd.) 33
L. A. Senecae Opera per D. Erasmus emendata (wyd. dedyk. P. Tomickiemu) 42
Lingua (anonim. przekł. współcz. pt. *Księgi, które zową Język, z łacińskiego na polski wyłożony*; dedyk. K. Szydłowieckiemu) 42, 463
Morias enkómion id est Stultitiae laus (Moriae Encomium, Pochwała Głupoty) 32, 458, 459
Novum Testamentum ab Erasmo recognitum (przekł. łac. i komentarze) 34
Senatulus sive gynajkosynedrion 361, zob. też Bielski M., *Sjem niewieści*
Ernest Habsburg, arcyksiążę austriacki, syn ces. Maksymiliana II 297, 298, 396
Eryk III, król Danii 35
Escarpit Robert 458
Estreicher Karol 463, 467, 468
Estreicher Stanisław 467, 469, 477
Eugeniusz IV, papież (Gabriel Condulmer) 16
Eurypides (Euripides) 91, 249, 270, 305, 418, 435, 436
Alkestis 270, zob. też Kochanowski J., *Alkestis...*
Hekábe (Hekuba) 91
Hyppólytos (Hippolytos) 435
Iphigéneia he en Aulidi (Ifigenia w Aulidzie) 91
Eustachiewicz Maria 473
Eustachiewicz Tadeusz 472
Evangelium Pseudo-Matthaei sive liber de ortu beatae Mariae et infantia Salvatoris 132
Everyman (Każdy) 116, 481
Ewangelia Nikodema (anonim. przekł. łac. apokryfu pt. *Historia sive Evangelium Nicodemi ... de passione et resurrectione Domini*) 133
tzw. *Ewangelia Pseudo-Mateusza* zob. *Evangelium Pseudo-Matthaei...*
Ewangelia zob. *Biblia sacra, Nowy Testament*
Ewrypides zob. Eurypides
Exsurge Domine... (bulla wyd. przez papieża Leona X, zob.) 17
Ezop (Áisopos), mędrzec grecki 50, 80, 99, 130, 137–140, 143, 147, 148, 156, 475
Ezop zob. Biernat z Lublina, *Żywot Ezopa... a trefne powieści biesiadne ... teraz znowu poprawione i przydano [sic!]* 389, 392
Fajdros (Phaidros), uczeń Sokratesa, przyjaciel Platona 319
Faleński Felicjan 486
Fannia Swentocha zob. Ligęzina Anna (?)
Febvre Lucien 457
Fedewicz Maria Bożenna 458
Ferdynand I Habsburg, król czeski i węgierski, cesarz rzymski narodu niemieckiego 19, 176
Ferguson Wallace K. 456
Ficino Marsiglio 22, 262, 457
Fijałkowski Tomasz 463, 488
Filelfo Francesco 35, 48, 95
Epistolae (Epistolarum familiarium liber primus) 35, 48, 95
Filemon (Philémon) Starszy z Aten 422
Emporos (Kupiec), źródło Plauta *Mercator* (zob.) 422
Thesauron (Skarb), źródło Plauta *Trinummus* (zob.) 422
Filippo Maria Visconti, książę Mediolanu 35
Finkel Ludwik 477
Fiodor I Rurykowicz, car moskiewski 297
Fiodorow Iwan, drukarz 53
Fiol Sz wajpolt, drukarz-wydawca 46
Firlej Jan, marszałek w. kor., woj. krak. 264
Flaccius Matthias zw. Illyricus (właśc. Matyáš Vlačić) 144
Catalogus testium veritatis (tu cytowany łac. list Biernata z Lublina, zob.) 144
Flachs binder zob. Dantyszek Jan, zob. też Höfen von
Floryan Władysław 482, 484, 485
Fogelweder Stanisław 256, 265, 296, 306, 308, 329
Folkierski Władysław 467
Fortuna zob. Kleryka S., utwory o aut. niep.
Fortunat zob. *Historyja o Fortunacie*
Fracastoro Girolamo 26
Naugerius sive de Poetica 26
Franciscus de Platea (della Piazza) 46
Opus restitutionum, usurarum et excommunicationum 46
Franciszek I Valois, król Francji 13, 72
Franciszek z Assyżu św. (właśc. Giovanni Bernardone) 14, 15, 225

Fraszka do Zosie zob. Szarzyński Sęp M., utwory o aut. niep.

Fraszka o Kasi i o Anusi zob. Szarzyński Sęp M., utwory o aut. niep.

Fridrusz zob. Herbut Fryderyk

Friedenthal Richard 457

Frycz Jakub, ojciec Andrzeja Frycza Modrzewskiego 169

Frycz Modrzewski Andrzej 10, 16, 32, 43, 44, 51, 52, 61, 70, 166, **168–169**, **171–190**, **193–196**, 197, 200, 204, 253, 301, 351, 356, 363, 378, 408, 428, 452, 453, 463, **478**

Ad Archiepiscopos, Episcopos et Presbyteros Ecclesiarum Sarmaticarum ... Oratio tertia de poena homicidii (Do arcybiskupów, biskupów i kapłanów kościołów polskich ... trzecia Mowa O karze za mężobójstwo) 174

Ad Populum Plebemque Polonam ... Querela de contemptione legis divinae in homicidiis, cui adiuncta est Oratio quarta ad Deum ex Psalmis Davidicis composita (Do narodu i ludu polskiego ... Skarga na wzgardzenie prawa Bożego na mężobójców. Do niej dołączona czwarta Mowa do Boga ułożona z Psalmów Dawidowych) 174

Ad Sigismundum Primum Regem Poloniae ... in Querelam de contemptione legis divinae in homicidiis Praefatio 174; *Ad Sigismundum Secundum Augustum Regem Poloniae ... in eandem Querelam de contemptione legis divinae in homicidiis altera Praefatio* 174

Ad Regem, Pontifices, Presbyteros et Populos Poloniae ac reliquae Sarmatiae Oratio ... de legatis ad concilium christianum mittendis (Do króla, biskupów, kapłanów, ludów Polski i reszty Sarmacji ... Mowa o wysłaniu posłów na sobór chrześcijański) 174–175

Ad Senatum, Equites Populumque Polonum ... Oratio secunda de poena homicidii (Do senatu, szlachty i narodu polskiego ... druga Mowa O karze za mężobójstwo) 174, 356

Ad Sigismundum Secundum Augustum Regem Poloniae, Magnum Lithuaniae Ducum ... Lascius sive de poena homicidii. Oratio prima (Do Zygmunta Drugiego Augusta,

króla Polski, wielkiego księcia Litwy ... Łaski, czyli O karze za mężobójstwo Mowa pierwsza) 169, **171–174**, 253, 453

Appendix librorum De emendanda Republica (Przydatek do ksiąg O poprawie Rzeczypospolitej; doł. do wyd. z r. 1559) 178

Commentariorum de Republica emendanda libri quinque ... ad Regem, Senatum, Presbyteros, Equites Populumque Poloniae ac reliquae Sarmatiae. Liber primus de Moribus, secundus de Legibus, tertius de Bello, quartus de Ecclesia, quintus de Schola (Rozważań o poprawie Rzeczypospolitej ksiąg pięć ... do króla, senatu, kapłanów, ludów Polski i reszty Sarmacji. Księga pierwsza O obyczajach, druga O prawach, trzecia O wojnie, czwarta O Kościele, piąta O szkole) (wyd. z r. 1551 bez ksiąg O Kościele i O szkole; wyd. z r. 1559 pt. *Commentariorum de Republica emendanda libri quinque, recogniti et aucti...*, tu doł. *De Ecclesia liber secundus*, zob., i inne pisma) 51, **175–186**, 195, 198, 301, 363, 378, 452, **478**, 479

I. O obyczajach 176, **178–180**; II. O prawach 176, **180**; III. O wojnie 176, 178, **180–181**; IV O Kościele 51, 176–178, **181–182**, **184–185**, 187, 195; V. O szkole 51, 176, 177, **185–187**

De Ecclesia liber secundus (O Kościele księga druga; doł. do wyd. z r. 1559) 178

De Homousio... zob. Sylvae (IV)

De Iesu Christo... zob. Sylvae (III)

De Mediatore libri tres (O pośredniku księgi trzy) 190

De necessitate... zob. Sylvae (II)

De Republica emendanda zob. *Commentariorum de Republica emendanda libri quinque...*

De tribus personis... zob. Sylvae (I)

De utraque specie Coenae Domini, continet tres dialogos (Trzy dialogi o obydwu postaciach Wieczerzy Pańskiej) (doł. do wyd. *De Republica* z r. 1554) 176, 177

Epistula ... ad Albertum Ducem in Prusia (list, doł. do wyd. z r. 1559) 178

Epistula ... ad Ioannem Iustinianum (list, doł. do wyd. z r. 1559) 178

Epistula ... ad Martinum Zalogam (list, doł. do wyd. z r. 1559) 178

Epistula ... ad Regem Sigismundum Augustum (list, doł. do wyd. z r. 1559) 178

Lascius ... zob. Ad Sigismundum ... Augustum ... Lascius...

Libri tres, quorum primus De peccato originis, secundus De libero hominis arbitrio, tertius De providentia et praedestinatione Dei aeterna (Księgi trzy; pierwsza: O grzechu pierworodnym, druga: O wolnej woli człowieka, trzecia: O Opatrzności i odwiecznej predestynacji przez Boga) (tu doł. *De Mediatore...* i *Narratio simplex...*) 190

Narratio simplex rei novae et eiusdem pessimi exempli; simul et querela de iniuriis et exposulatio cum Stanislaw Orichovio Roxolano (Prosta opowieść o niezwykłej sprawie stanowiącej zgubny przykład, a zarazem użalenie się na krzywdy i skarga przeciw Stanisławowi Orzechowskiemu z Rusi) 187–188, 189, 190
O poprawie Rzeczypospolitej księgi czwore zob. Bazylik C. (przekł.); zob. też Budny S. (pol. przedmowa), Wolan A. (łac. przedmowa)

Oratio ... de legatis... zob. *Ad Regem, Pontifices, Presbyteros...*

Oratio Philalethis Peripatetici in senatulo hominum scholasticorum de decreto conventus, quo pagi civibus adimi permittuntur, habita MDXXXXIII calend. aprilis (Mowa Prawdomówcy Perypatetyka o postanowieniu sejmu zezwalającym na odbieranie mieszczanom wiejskich posiadłości, wypowiedziana w kole ludzi uczonych 1 kwietnia 1543 roku) 173–174

Oratio prima zob. *Ad Sigismundum ... Augustum ... Lascius...*

Orichovius, sive depulsio calumniarum Stanislaw Orichovii Roxolani (Orzechowski, czyli Odparcie oszczerstw Stanisława Orzechowskiego z Rusi) 188

Sylvae quatuor (Sylwy cztery) 193–195

I. *De tribus personis et una essentia Dei* (O trzech osobach, a jednej istocie Boga) 193, 195

II. *De necessitate conventus habendi ad sedandas religionis controversias* (O ko-

nieczności zwolania narady dla zażegnania sporów religijnych) 193

III. *De Iesu Christo, filio Dei et hominis, eodemque Deo et Domino nostro* (O Jezusie Chrystusie, synu Boga i człowieka, a zarazem Bogu i Panu naszym) 193, 194
Ad Pium papam Quintum (list-traktat) 194

IV. *De Homousio et de iis, que huc pertineant* (O Homouzi i związanych z nią kwestiach) 193, 195

Sylwy zob. *Sylvae quatuor*

Tractatus ... De ordinibus Ecclesiae ... Paulo papae IV s. d. (list-traktat doł. do *De Ecclesia liber secundus*) 187

Von Verbesserung des gemeines Nütz (niem. przekł. *De Republica...* W. Weissenburga) 178

Fryderyk Jagiellończyk, biskup krak., arcyb. gnieźn., prymas, kardynał, najmł. syn króla Kazimierza Jagiellończyka 68

Fryderyk III Mądry (Wettyn), elektor saski 17

Funck-Brentano Frantz 456

Furmanik Stanisław 471, 483

Gaertner Henryk 480

Galileo Galilei (Galileusz) 67

Galileusz zob. Galileo Galilei

Gall Anonim 77, 162

Kronika 77, 162

Gałęzowski Antoni 477

Gamrat Piotr, arcyb. gnieźn., prymas 170, 174, 212, 356

Gansiniec Ryszard zob. Ganszyniec Ryszard

Ganszyniec (Gansiniec) Ryszard 469–471, 493

Garbaciak Eugeniusz 458

Garin Eugenio 456

Gaszowiec Piotr 37

Gawałkiewicz Jan 468

Gąsiorek Stanisław zob. Kleryka Stanisław

Gąska Stanisław zob. Stańczyk

Geremek Bronisław 461

Gerhard Gerhards zob. Erazm z Rotterdamu

Gesta Romanorum (łac. źródło *Historyj rozmaitych*, zob.) 149–152, 153, 154, 230, 251, 476

De mirabili divina dispensatione et ortu beati Gregorii papae (cap. LXXXI) 150; *De non subitica veritate usque ad mortem* (cap.

- LXVIII, powiastka „O trzech kogutach”) 150; *De tribulatione temporalis, que in gaudium sempiternum postremo commutabitur* (cap. CLIII, źródło *Historii o Apollonie*, zob.) 150; *De vita sancti Alexii filii Euphemiani imperatoris* (cap. XV) 150
- Ghinucci Girolamo, kardynał 197
- Gierowski Józef 460, 464
- Gilmore Melvin R. 457
- Gilson Étienne 457
- Giacchino da Fiore (Joachim z Fiore) 14, 15
- Gibaldi Giambattista Cinthio 394
- Discorsi ... intorno al comporre delle commedie e delle tragedie* 394
- Glaber z Kobylina Andrzej 63, 136–137, 475
- Problemata Aristotelis. Gadki z pism wielkiego filozofa Aristotela i też inszych mędrców tak przyrodzonej, jako i lekarskiej nauki z pilnością wybrane, pytanie rozmaite o składowości człowieczych członków rozwiązującą, ku biegłości rozmowy ludzkiej tak rozkoszne, jak i pożyteczne* (przekł. z niem. *Problemata Aristotelis...*, zob.) 63, 136–137, 475
- Zoltarz Dawidów przez mistrza Walentego Wróbla z Poznania na rzecz polską wyłożony (przyg. do druku) zob. Wróbel Walenty
- Gliszczyński Michał 491
- Głębicka Ewa 482
- Głombiowska Zofia 484, 486
- Gnapheus Guilielmus (właśc. Willem de Volder van de Voldersgracht) 93, 472
- Acolastus* 93, 472
- Morosophus (Błażnimędrzec)* 472
- Gofred (Godfryd de Bouillon, ks. Dolnej Lotaryngii) 379
- Goleniszczew-Kutuzow Ilja Nikołajewicz 460, 469, 471
- Gołębiowski Łukasz 476
- Gomółka Mikołaj 312
- Melodie na «Psalterz» polski...* 312, zob. też Kochanowski J., *Psalterz Dawidów*
- Gonella, błazen 149
- Góngora y Argote Luis de 434
- Gonzagowie (Gonzaga), ród włoski panujący w Mantui 20, 382
- Gorajscy, ród szlachecki 428
- Goreniowa Anna 458
- Goreń Andrzej 458
- Gosławski Stanisław 378, 435–436, 493
- Castus Jozeph przekładania...* (polski przekł. dram. Szymonowica S., zob.), 378, 435–436, 493
- Goślicki Wawrzyniec 381
- De optimo senatore libri duo (O doskonałym senatorze ksiąg dwoje)* (2 przekł. na ang. pt. *The Counsellor Exactly Portrayed in two books*, 1598; *A Common Wealth of Good Counsaile*, 1607) 381
- Gotwald Maria 484
- Góra Łukasz zob. Górnicki Łukasz
- Góra Marcin, ojciec Łukasza Górnickiego 76, 392
- Górka Stanisław, woj. poznański 374
- Górnicka Barbara z Broniewskich, żona Łukasza Górnickiego, pisarza 393
- Górnicki (Góra) Łukasz 52, 54, 56, 58–59, 76, 98, 129, 380–396, 416, 418–421, 490, 491, 493
- Droga do zupełnej wolności...* 393, 394
- Dworzanin polski* (zob. też Castiglione B., *Il Cortegiano*) 58, 243, 380–393, 490
- Dzieje w Koronie Polskiej z przytoczeniem niektórych postronnych rzeczy, od roku 1538 aż do roku 1572, którego król Zygmunt August umarł* 129, 381, 394–396, 490
- tzw. *Pieśń o pruskiej porażce „We wtorek dzień apostołski”* (aut. niep.) zob. Kleryka S. Raczył. *Skarga rozumnej mowy na Raczyła przed słowy starożytnymi jako sędziami wysadzonymi* 393–394
- Rozmowa Polaka z Włochem o wolnościach i prawach polskich* (wyd. nast. pt. *Rozmowy o elekcyj, o wolności, o prawie i obyczajach polskich*) 381, 393, 394
- Rzecz o dobrodziejstwach z Seneki* [zob.] wzięta (przekł.) 393, 394
- Rzecz o pisowni* (wyd. w dziełku zbior. pt. *Nowy charakter polski...*, zob. Januszowski J.) 54, 329, 381, 393
- Tren na śmierć żony* 393
- Troas, tragedia z Seneki* (przekł. *Troades*, zob.) 381, 393, 394, 416, 418–420, 493
- Górnicki Łukasz, syn Łukasza Górnickiego, pisarza 394
- Górska Halina 478
- Górski Jakub 352–353, 380–381, 433, 435, 487

- De periodis atque numeris oratoriis libri duo* (O okresach składniowych) 352
Disputationis de periodis contra se a Benedicto Herbesto si Diis placet Neapolitano editae refutatio 352
Oratio gratulatoria 353
Orationes gratulatoriae apud ... Stephanum Batoreum ... habitae 353
Rada pańska (przekł. utworu Cerioli F., zob.) 380
Górski Jan, sekretarz Zygmunta I 83
Górski Konrad 458, 462–464, 479, 481, 486, 492, 493
Górski Stanisław 162, 477
tzw. *Acta Tomiciana* (oprac.) 162, 477, zob. też Tomicki P.
Grabowiecki Sebastian 360
Grabowski Tadeusz 462, 474, 492
Graciotti Sante 468, 483, 485, 491
Grajewski Wincenty 458
Granada Luis de (Ludwik z Granady a. Granaty, właśc. Luis de Sarria) 333, 339, 379
Guía de pecadores 379, przekł. zob. Warszewicki S.
Libro de la oración y meditación 339
El Memorial de la vida cristiana 379, przekł. zob. Warszewicki S.
Grizella. *O posłuszeństwie, stałości i cierpliwości szlachetnej, dobrej a cnotliwej małżonki: nadobny przykład i historyja margrabi jednego, który ubogiego kmiecia swojego córkę pojął za żonę, jako ją ciężko próbował* (anonim. wiersz. przer. *Historyi znamienitej ... o Gyzelli...*, zob.) 131
Grotto (Groto) Luigi 366
La Dalida 366, zob. też Smolik J. (przer.)
Gruchała Janusz S. 467
Gryczowa Alodia zob. Kawecka-Gryczowa A.
Grzegorz I Wielki św., papież (Gregorius Magnus) 150
Grzegorz VII, papież (Hildebrand) 202
Grzegorz XIII, papież (Ugo Buoncampagni) 343, 403
Grzegorz Paweł z Brzezina 191, 192, 478
O prawdziwej śmierci, zmartwychwstaniu i żywocie wiecznym Jezusa Krystusa Pana naszego i każdego za tym wiernego ... A to przeciwko fałszemu zmyśleniu Antykry-
stowemu o jego duszach, którymi wszytek świat zwiódł i smrodliwe pożytki królestwa swego wynalawszy [sic!] nie lada jako wzmocnił 478
O różnicach teraźniejszych, to jest, Co o jedynym Bogu Ojcu i Synu jednorodzonem i o Duchu świętym prawdziwie a po prostu wedle Pisma świętego (w którym się tylko Bóg objawił) rozumieć mamy ... krótkie pisanie 191, 478
Tabula de Trinitate (nie zachow.) 191
Grzegorz z Sambora zw. Vigilantius (właśc. Grzegorz Czuj) 352, 353–354, 440, 487–488
Alexis sive ecloga 353, 440
Amyntas sive ecloga (nie zachow.) 353, 440
Censtochova 354, 487
Divi Stanislai Costuli Poloni vita (Życie świętego Stanisława Kostki) 353, 487
Ecloga, qua Archiepiscopatum Leopoliensem ... Paulo Tarlioni gratulatur 352, 353, 440
Elegiae et epigrammata quedam 353
Panegyricum ... de ... Stanislai Herborti in capitaneatum samboriensem ingressu 353
Grzegorz z Sanoka, arcyb. lwowski 36, 78, 381, 453, 461, 469, 470
Grzępski Stanisław 59, 434
Geometria, to jest Miernicka nauka ... napisana z graeckich i lacińskich ksiąg 59
Grzeszczuk Stanisław 464, 467, 475, 483, 486
Grzybowski Konstanty 460, 490
Grzybowski Stanisław 466
Gubrynowicz Bronisław 474
Gutenberg Johannes (właśc. Johannes Gensfleisch zum Gutenberg) 45, 46, 458
Biblia tzw. 42-wierszowa (wyd.) 45, 46
Gysi Klaus 458, 475
Habsburgowie 170, 198, 297, 396, 398, 410
Hahn Wiktor 472, 493
Hajdukiewicz Leszek 476
Haller Jan, drukarz-wydawca 47–49
Hanulanka Danuta 455, 456
Harhala Jan Michał 471
Hartleb Mieczysław 485, 486
Hauser Arnold 456, 459
Heck Korneli Juliusz 493
Hegendorfin Krzysztof 93, 472
Ludi ... De duobus adolescentibus et de sene 509

amatore. Tertio recogniti (O dwu młodzieńcach) 93, 472

Heidenstein Reinhold 300, **397, 491**

Cancellarius sive de dignitate et officio cancellarii Regni Poloniae 491

De bello Moscovitico commentariorum libri sex (Pamiętników o wojnie moskiewskiej ksiąg sześć) 397, 491

De vita Ioannis Zamoscii (przer. polska zob. Bohomolec F.) 397, 491

Rerum Polonicarum ab excessu Sigismundi Augusti libri XII (Dziejów Polski od śmierci Zygmunta Augusta ksiąg XII) 397, 491

Heliodor (Heliodoros) 378, 379

Aithiopiká (Etiopiki) 378, 379, przekł. łac. zob. Warszewicki S., przekł. pol. zob. Zacharzewski A.

Heliogabal (właśc. Varius Avitus Bassianus), cesarz rzymski 249

Heloiza, żona Piotra Abelarda 457

Helsztyński Stanisław 116

Henryk IV Bourbon, król Francji 18

Henryk Młodszy, książę brunszwicki (z linii Braunschweig-Wolfenbüttel), mąż Zofii Jagiellonki 183

Henryk IV Salicki, król niemiecki, cesarz rzymski narodu niemieckiego 202

Henryk VIII Tudor, król Anglii 19

Henryk Walezy (Valois), król polski, późn. król Francji (jako Henryk III) 206, 256, 296, 297, 353, 354, 396, 426

Heraklit (Herákleitos) z Efezu 321

Herbest Benedykt **352–353**, 380, 433, 487

Aequus iudex 352

Chrześcijańska porządna odpowiedź 353

Explicatio eclogae cum allegoria et poetica observatione (kryt. omów. Ecloga... Grzegorza z Sambora, zob.) 352

M. T. Ciceronis vita e scriptis et verbis eiusdem descripta 352

Nauka prawego chrześcijanina 353

Orationis Ciceronianae ... explicatio 352

Periodica disputatio 352

Periodicae responsionis libri V 352

Wiary Kościoła rzymskiego wywody i greckiego niewolstwa historia 353

Herbst Stanisław 456, 460

510 Herbut Fryderyk (Fridrusz) 337, 340, 344

Herbut Jan Szczesny 160, 199, zob. też *Historia polonica Ioannis Dlugossi* (wyd.)

Herbut Odnowski Mikołaj, woj. krak., brat Barbary, matki Mikołaja Reja 209

Herbutówna Barbara zob. Rejowa Barbara

Herennius (Caius Herennius), tyt. adresat *Rhetorica ad Herennium* 166

Herman Stefan 484

Hernas Czesław 11, 149, 360, 423, 451, 458, 475, 481, 485, 488, 494

Barok 11, 149, 360, 423, 451

Hessus Eobanus zw. Helius (właśc. Eoban Koch) 296, 308

Psalterium Davidicum carmine redditum 296, 308

Hezjod (Hesiodos) 48, 430–431

Erga kái hemérai (Prace i dni; przekł. łac. pt. Georgica) 48, 430–431

Theogonía (Teogonia) 430

Hieronim św. (Sophronius Eusebius Hieronymus Stridonensis) 62–64, 307–309, 375

Opus epistolarum (osobno wyd. *De muliere septies percussa, epistola*, źródło Kmita J. A. *Penelopei...*, zob.) 375

tzw. *Wulgata* (łac. przekł. Biblii) 62–64, 307–309

Hipokrates (Hippokrates) z Kos 234

Hipolit (Włoch?), drugi arcyb. gnieźn. 87

Hirschberg Aleksander 477

Historia Aleksandra Wielkiego (tyt. skróć.) zob. *Historyja o żywocie ... Aleksandra Wielkiego*, zob. też Leonard z Bończy

Historia Alexandri Magni, regis Macedoniae de proeliis 129, 154, 155; przekł. pol. zob. *Historyja o żywocie ... Aleksandra...* oraz Leonard z Bończy

Historia o Aleksandrze Wielkim (tyt. skróć.) zob. *Historyja o żywocie ... Aleksandra...*, zob. też Leonard z Bończy

Historia trojańska (tyt. skróć.) zob. *Historyja barzo piękna ... o zburzeniu ... miasta ... Trojańskiego...*

Historie rzymskie (tyt. skróć.) zob. *Historyje rozmaite...*, zob. też *Gesta Romanorum* (łac. źródło)

Historie z dziejów rzymskich (tyt. skróć.) zob. *Historyje rozmaite...*, zob. też *Gesta Romanorum* (łac. źródło)

- Historyja barzo piękna o Barnabaszu. Jako się ten zacny kupiec z drugim kupcem na cnotę żony swojej założył o zakład niemają (anonim. wierszowana przer. noweli II, 9 Dekameronu Boccaccia G., zob.)* 131, zob. też Budny Bieniasz
- Historyja barzo piękna, ucieczna, i każdemu stanu, tak rycerskiemu, jako też i inszemu pospolitemu, iście pożyteczna, gdyż w sobie osobliwych przykładów ma barzo wiele. O zburzeniu a zniszczeniu onego sławnego a znamienitego miasta i państwa Trojańskiego, które dla jednej białejgłowy Heleny, którą był Aleksander syn Prijamusa króla Trojańskiego uniósł, Grekowie na onczas z wielkim krwie z obu stron rozlaniem, uczynili* (tyt. skróć. *Historia trojańska*; anonim. przekł. utworów Daresa i Diktysa, zob.) 129, 154–155, 476
- Historyja o Apollonie królu tyńskim i Tarsyje królownie* (inna wersja tyt. *Apolloniusz król Tyru*) 150, zob. też *Gesta Romanorum* (cap. CLIII)
- Historyja o dwu starcoch którzy pożądalі Zuzanny* 157, 221
- Historyja o Fortunacie* (anonim. przekł. niem. *Fortunatus*) 130, 155, 156, 159, 476
Przedmowa (sygn. M. S.) 159
- [*Historyja o Magielonie, królownie neapolitańskiej*] (dokł. tyt. niez.; anonim. przekł. z niem. *Die Schoen Magelona. Ein fast lustige und kurtzweilige Histori* Veita Warbicka) 130, 155, 156
- Historyja o obrazie w Częstochowie...* (prawdopodobnie jedna z polskich wersji *Historia ... imaginis Mariae...* Risiniusa P., zob.) 112
- Historyja o papieżu Janie tego imienia VIII, który był Gilberta biała głowa z Anglijej. I o inszych wielu papieżach, którzy przed nią i po niej byli, prawdziwie zebrana a z łacińskiego na polskie pilnie wyłożona* 130, 157, 158–159, 476
- Historyja o siedmi mędrcach* zob. Jan z Koszyczek, *Poncján*
- Historyja o żywocie i znamienitych sprawach Aleksandra Wielkiego Króla Macedońskiego, która w sobie wiele cudnych przykładów zamyka, każdemu rycerskiego stanu człowie-*
- ku ku czytaniu użyteczna, teraz nowo przelożona* (tyt. skróć. *Historia Aleksandra Wielkiego*; *Historia o Aleksandrze Wielkim*; anonim. przekł. *Historia Alexandri Magni...*, zob.) 129, 130, 154, 476
- Historyja piękna i krotochwilna o Othonie, Cesarzu Rzymskim i o małżonce jego, którą ze dwiema synami z ziemie na puszczy wygnal z namowy matki swej, a jako potym dziwnym sposobem się naleźli i poznali* (anonim. przer. niem. przekł. W. Saltzmanna pt. *Ein schöne und kurtzweilige Hystori von dem Keyser Octaviano, seinen Weib...*) 130, 155, 156, 476
- Historyja prawdziwa, która się stała w Landzie* zob. Rej M., utwory o aut. niep.
- Historyja umęczenia Pana naszego Jezusa Chrystusa na pienie polskie* wydana 49
- Historyja znamienita wszystkim cnym paniom na przykład pokory, posłuszeństwa i cichości* wydana. O Gryzelli, Salurskiej księżnie w ziemii włoskiej (anonim. przer. noweli X, 10 Dekameronu Boccaccia G., zob., za pośr. łac. wersji Petrarci F., zob.) 131, zob. też Grizella...
- [*Historyje częstochowskie*] (potoczne określenie utworu o nie zidentyfikowanej poprawnej wersji tytułowej; zob. (prawdopodobnie) Risinius P., *Historia pulchra...*, zob. też *Historyja o obrazie w Częstochowie*) 112
- Historyje rozmaite z rzymskich i z innych dziejów wybrane, z wykładami ich, obyczajami, ludzi ku rozmiłowaniu mądrości i też innych cnót przywodzące* (inna wersja tyt. *Historyje rozmaite z rzymskich i z innych dziejów wybrane z wyklady ich obyczajnymi, ludzi ku rozmiłowaniu mądrości i też innych cnót przywodzące*; tyt. skróć. *Historie rzymskie, Historie z dziejów rzymskich*) 129, 149–150, 476, zob. też Sandecki-Malecki J. oraz Jan z Koszyczek (przekładowcy?); zob. też *Gesta Romanorum* (łac. źródło)
- Hochfeder Kaspar, drukarz-wydawca 47–49, 475
- Hocke Gustav René 459
- Höfen Jan von, ojciec Jana Dantyszka 75, 82
- Höfen von (przydom. Flachsbinder), dziad Jana Dantyszka 75, 82

- Homer (Hómeros) 154, 155, 269, 270, 301, 305, 375–377, 429, 430, 434, 441
Iliás (Iliada) 154, 155, 270, 301, 375, 377, zob. też Kochanowski J., *Monomachija Parysowa...*
Odýsseia (Odyseja) 155, 377, 429
- Horacy (Quintus Horatius Flaccus) 25, 68, 79, 90, 248, 249, 282, 283, 285, 309, 351, 366, 372, 378, 434, 437, 438, 484
Carmina (Pieśni; Ody) 248, 282, 283, 366, 378, 484, przekł. i parafr. zob. Petrycy S. i Smolik J.
 oda „Iustum et tenacem propositi virum...” (III, 3) 282; oda „Ne forte credas interitura quae...” (IV, 9) 248; oda „Tyrrhena regum progenies, tibi...” (III, 29) 283
De arte poetica (tzw. *List do Pizonów*, zam. w *Epistolae*, II, 3) 25, 351
Epodon liber
Epoda 2 „Beatus ille, qui procul negotiis...” 285, 372
 tzw. *List do Pizonów* zob. *De arte poetica*
- Horatius Cocles, bohater rzymski 370
- Hozjusz Stanisław 40–41, 43, **61–62**, 70, 72–73, 172, 175–178, 183, 194, 205, 411, 474
Confessio fidei catholicae christiana 178
De expresso Dei verbo ... libellus (Księgi o jasnym a szczyrym Słowie Bożym; przekł. franc. De l'expresse parole de Dieu; ang. Of the Expresse Worde of God ... a ... Treatyse; czeski O zřetelném Slovu Božím; niem. Von dem ... Wort Gottes ... ein ... Schrift) 61, 62
Księgi o jasnym a szczyrym Słowie Bożym zob. *De expresso Dei...*
Latina carmina 61, 172
- Hrabák Josef 474
- Hrabec Stefan 493
- Huizinga Johan 448, 455, 456, 458, 459
Herfsttij der Middeleeuwen (Jesień Średniowiecza) 448, 455
Homo ludens. Proeve eener bepaling van het spelelement der cultuur (Homo ludens. Zabawa jako źródło kultury) 458
- Hus Jan 45
- Hussovius Nicolaus zob. Hussowczyk Mikołaj
- Hussowczyk Mikołaj (Hussowski, Nicolaus Hussovius) **82**, 86, 453, **470**
Carmen ... de statura, feritate ac venatione bisontis (Pieśń o żubrze) **82**, **470**
- Hussowski Mikołaj zob. Hussowczyk Mikołaj
- I. D. S. (krypt.) zob. Solikowski Jan Dymitr, *Lukrecyja...*
- Ianicius zob. Janicki Klemens
- Ingarden Roman 457
- Innocenty III, papież (Lotario hr. Segni) 16
- Ipokrates zob. Hipokrates
- Istoryja o świętym Józefie patryjarsze Starego Zakonu, którego byli bracia zaprzędali* 157, 220
- Izabella Jagiellonka, królowa węgierska, żona Jana Zapolya, córka Zygmunta I i Bony 96, 101, 471
- Izajasz, prorok izraelski (judzki) 407
- Jachymczyk Andrzej 484
- Jacopo (Jacobus) da Voragine (da Varrazze) 404
Legenda aurea a. Historia lombardica (znana też pod różnymi odmiennymi wersjami tytułowymi) (*Złota legenda*) 404
- Jagiellonowie 88, 160, 411
- Jako nie jest dobrze niewolnika w domu chować abo drażnić* zob. *Powiastrki włosko-polskie*
- Jakub z Gostynina 68
- Jakub z Paradyża 37
Determinatio 37
- Jan Chrzcziciel św. 103, 115, 162, 246
- Jan Ewangelista św. 205, 241
Apokálypsis (Apokalipsa, czyli Objawienie...) zob. *Biblia sacra, Nowy Testament*
- Jan I Olbracht, król polski 78
- Jan III Waza (Vasa), król Szwecji 130, 477
- Jan Zapolya (János Szápolyai), woj. siedmiogrodzki, król węgierski 170
- Jan Zygmunt Zapolya (János Zsigmond Szápolyai), książę siedmiogrodzki 361
- Jan z Koszyczek 49, 130, 138, **144–145**, 149, **152–153**, 453, **475**, 476, zob. też *Historyje rozmaite...* (aut. przekł. niep.)
Historyja o siedmi mędrcach zob. *Poncjanc...*
[Historyja o św. Annie] (wyd. niez., wyd. nast. pt. *Żywot świętej Anny, naczystszej Panny Maryjej Bożej i pana Jezu Crysta, starej matki jego*) 145

Historyja piękna ... o Poncjanie... zob. *Poncj...*

*Poncj, który ma w sobie rozmaite powieści mile barzo ku czcieniu, wzięte z rzymskich dziejów, [czyli] Historyja o siedmi mędrkach (odmienna wersja tyt. in. wyd. *Historyja piękna z przykłady nadobnymi, o Poncjanie, cesarzu rzymskim, jako syna swego Dioklecjana dał w naukę i ku wychowaniu siedmi mędrcom*); przekł. Pontianus aut facta septem sapientum 152–153, 476*

*Siódma powieść Cesarzowej o niektórym cesarzu, który miał rycerza, któremu barzo wierzył, który potym jego żonę uwiódł (w oryg. łac. opow. XIII, *Inclusa*) 152/153*

*Rozmowy, które miał król Salomon mądry z Marcholtem grubym a sprośnym, a wsza-koż, jako o niem powiedają, barzo zwymownym, z figurami i z gadkami śmiesznymi (przer. łac. *Collationes...*, zob.) 49, 130, 138, 144–145, 475*

Jan z Ludziska 36–37, 167, 168, 478

De oratoria facultatis laudibus oratio (Mowa o pochwałę sztuki mówniczej) 167

Mowa na przyjęcie Kazimierza Jagiellończyka w Akademii Krakowskiej („Cogitandi mihi, magnifici domini patres...”) 36

Jan z Szamotuł zw. Paterek 130, 133, 136, 475

Trzy kazania o Najświętszej Pannie Maryi 130, 133, 136, 475

Jan z Wiślicy 82, 86, 453, 470

Bellum Prutenum (Wojna pruska) 82, 470

Janicjusz zob. Janicki Klemens

Janicki Klemens (Clemens Ianicius, Janik?) 72, 75, 76, 82, 86–90, 169, 253, 390, 426, 453, 471

tzw. *Elegia o sobie samym do potomności* zob. *Tristia*, VII, *De se ipso ad posteritatem*, „Si quis eris olim...”

In Polonici vestitus varietatem et inconstantiam dialogus (Dialog przeciw różnorodności i zmienności polskich strojów) 87

Tristium liber I. Variarum elegiarum liber I. Epigrammatum liber I (Księga żalów. Księga różnych elegii. Księga epigramów) 88–90, 471

Epigrammata 88, 89

[LXIII.] *Ad Petrum Cmitam „Cmita venis aliis...” (Do Piotra Kmity) 89; [XXXI.] Pro Cmitae stemmate „Unda perennis eas crescentibus auctior undis...” (Na herb Kmity) 89*

Tristia 88, 89

III elegia „Cmita, tuae splendor patriae seu plurima specto...” 89; VII elegia „Si quis eris olim nostri studiosus, ob idque...” (tzw. *Elegia o sobie samym do potomności, De se ipso ad posteritatem*) 89–90

Vitae archiepiscoporum Gnesnensium (Żywoty arcybiskupów gnieźnieńskich) 86

VI. *Hippolytus Italus (Hipolit Włoch) 87;*

XXXII. *Albertus II Iastrzembiec Polonus (Wojciech II Jastrzębiec, Polak) 86*

Vitae Regum Polonorum elegiaco carmine descriptae (Żywoty królów polskich wierszem elegijnym opisane) (przekł. i przer. zob. Klonowic S. F., Kmity J. A.) 86–88, 426

[XXII.] *Boleslaus II Audax (Bolesław II Śmiały) 87*

Janik zob. Janicki Klemens

Janów Jan 475, 476, 481

Januszowski Jan (Jan Łazarzowicz) 50, 56, 270, 274, 287, 293, 321, 327, 329, 378, 481
Fidelis subditus albo O stanie królewskim (pol. przekł. łac. utworu Orzechowskiego S., zob.) 378

Nowy charakter polski z Drukarnie Łazarzowej i Orthographia polska ... Roku Pańskiego 1594 (wyd. i współaut.) 54–56, 329, 393, zob. też Górnicki Ł., Kochanowski J. (współaut.)

Oksza ... na Turka (przekł. Orzechowskiego S. Turcyk, zob.)

Posel wielki o Wcieleniu Syna Bożego (przekł. Sokołowskiego S. Nuntius..., zob.) 378

Szafarz albo O pohamowaniu utrat niepotrzebnych dialog (przekł. Sokołowskiego S. Quaestor..., zob.) 378

Theseus athenieński i Numa rzymski, dwaj królowie wielcy (przekł. fragm. Plutarcha, zob.) 378

Wielmożnemu i swemu miłościwemu panu ...

Janowi Myszkowskiemu ... Jan Januszowski

- służby swe powolne zaleca* (przedmowa-de-
dykacja w wyd. zbior. pt. *Jan Kochanowski*)
321, zob. też Kochanowski J.
 Jaroszewski Tadeusz S. 457, 466
 Jasienica Paweł 460
 Jasnowski Józef 478
 Jastrun Mieczysław 487
 Jastrzębiec zob. Wojciech h. Jastrzębiec
 Jekiel Wojciech 468
 Jelicz Antonina 467, 470, 471
 Jeremiasz, prorok izraelski (judzki) 320, 407
 Jezienicki Michał 470
 Jeżewska Kazimiera 467, 469, 470
 Jędrkiewicz Edwin 83, 84, 89, 173, 459,
471, 478
 Joachim z Fiore zob. Gioacchino da Fiore
 Joachimowicz Leon 478
 Joanna d'Arc („Darczanka”) 346
 Joannes de Turrecremata 46
 Expositio super toto Psalterio 46
 Jobert Ambroise 462
 Jørgensen Kai Eduard Jordt 478
 Jougan Alojzy 491
 Juliusz II, papież (Giuliano della Rovere) 456
 Juliusz III, papież (Giovan Maria de'Ciocchi
del Monte) 162, 198, 199
 Jurkowski Henryk 473
 Jurow Włodzimierz 492
 Justynian I Wielki, cesarz bizantyński 389
 Juwenalis (Decimus Iunius Iuvenalis) 68
 Satirae (*Satyry*) 68

 Kaczmarczykowa Beata 490
 Kaczmarek Maria 481, 491
 Kadłubek Wincenty 77, 329
 Chronica Polonorum (*Kronika polska*) 77, 329
 Kadłubski zob. Kadłubek Wincenty
 Kaiser Walter 458
 Kalinowski Lech 455
 Kallenbach Józef 481, 485
 Kallimach zob. Buonaccorsi Philippo
 Kalwin Jan (Jean Calvin, Cauvin) 18, 57,
191, 354
 Brevis admonitio ad fratres Polonos, ne
triplicem in Deo essentiam pro tribus personis
imaginando tres sibi deos fabricent (przeciwi-
ko pismom Grzegorza Pawła z Brzezina,
zob.) 191

Epistola ... qua fidei admonitionis ab eo
nuper editae apud Polonos confirmat (prze-
ciwko pismom Grzegorza Pawła z Brzezina,
zob.) 191
 Kamińska Anna 471
 Kamińska Jadwiga zob. Modrzewska Jadwiga
 Kamionkova Janina 456
 Kamykowski Ludwik 494
 Kaniewska Irena 464
 Kapeliński Helena 467, 471, 475, 479, 485, 488
 Karasiowa Anna 492
 Karłowicz Jan 474
 Karnkowski Stanisław, arcyb. gnieźn., prymas
98, 194
 Psalm Dawidów LXX „W Tobie, Panie,
nadzieję mam...” (aut. przekł. niep.) zob.
S. K.; zob. też Kleryka S.
 Karol V Habsburg, cesarz rzymski narodu
niemieckiego, król Hiszpanii (jako Karol I)
17, 18, 182, 384
 Karpiński Adam 488, 493
 Karpiński Franciszek 258
 Karplukówna Maria 463, 464, 467, 481, 491
 Kasprówicz Jan 470
 Kaszowski Piotr, współtwórca Rzeczypospo-
litej Babińskiej 389
 Katarzyna Aragońska, królowa Anglii, pier-
wsza żona Henryka VIII 19
 Katarzyna Jagiellonka, królowa Szwecji, żo-
na Jana III Wazy, siostra Zygmunta Au-
gusta 130
 Katon Młodszy zw. Utyceński (Marcus Por-
cius Cato Minor Uticensis) 249
 Katon Starszy zw. Cenzor (Marcus Porcius
Cato Maior Censorius) 249, 257
 Katullus (Caius Valerius Catullus) 257, 346
 Carmina 257
 Kaufmanowa Teresa 493
 Kawecka-Gryczowa Alodia 463, 464, 466, 468,
478, 482
 Kawieczynscy (Albrecht; Hektor; Maciej),
rodzina drukarzy-wydawców 51
 Kawyn Stefan 457
 Kazania gnieźnieńskie 133
 Kazikowski Stefan 477
 Kazimierz Jagiellończyk, król polski 36, 37, 78
 Kazimierz Jagiellończyk św., syn króla Kazi-
mierza Jagiellończyka 78

Kazimierz Wielki, król polski 149
 Keckermann Bartłomiej 464
 Kempfi Andrzej 462, 491
 Kindermann Heinz 459
 Kinga (Kunegunda), księżna krakowska, żona Bolesława V Wstydliwego 308
 Kirchmaier Thomas zob. Naogeorgus Thomas
 Kiszka Jan, woj. brzeski 51
 Klaczko Julian 456
 Klaniczay Tibor 459
 Klein Rudolf 457
 Kleiner Juliusz 456
 Klemens VII, papież (Giuliano de Medici) 19, 67, 182, 384
 Klemens VIII, papież (Ippolito Aldobrandini) 404, 438
 Klemensiewicz Zenon 464
 Kłeryka Stanisław (Anserinus, właśc. Stanisław z Bochni Gąsiorek) 70, 76, **95–101**, 275, 381, **471**
Na wesele królowny Izabelle 96, 101, 471
O powiększeniu tegoż Zygmunta Augusta królewicza na Królestwo Polskie 95, 96, 100, 101, 471
O powiększeniu Zygmunta Augusta królewicza na Księstwo Wielkie Litewskie 95, 100, 101, 471
O teście królowej Izabelli 101
 Utwory o autorstwie niepewnym: tzw. *Cantio de Hungaria occupata* zob. *Pieśń o posiedzeniu...*
Cantiones due de electione inclyti Regis Poloniae Sigismundi secundi Augusti primi polonicum 95
Fortuna 96–97, 99, 100, 101, 471
Pieśń o posiedzeniu i o zniewoleniu żalosnem ziemie węgierskiej (tzw. *Cantio de Hungaria occupata*) 98
 tzw. *Pieśń o pruskiej porażce* („We wtorków dzień apostołski...”) 98, 101, 471, zob. też Górnicki Ł.
Psalm Dawidów LXX („W Tobie, Panie, nadzieję mam...”) zob. S. K., zob. też Karnkowski S.
 Klinger Antoni 478
 Klon Jan, ojciec S. F. Klonowica 426
 Klonowic Sebastian Fabian (Acernus) 87, 411, **424–433**, 493

Flis, to jest Spuszczanie statków Wisłą i innymi rzekami do niej przypadającymi 426, **428–431**, 432, 433, 493

Jaśnie wielmożnemu panu ... Stanisławowi Gostomskiemu z Lezenic (dedyk. do 1. wyd.) 429

Gorais (łac.) 428

Królów i książąt polskich ... zawarcie i opis (przekł. i przer. Janickiego K. *Vitae Regum...*, zob.; wyd. nast. pt. *Pamiętnik królów i książąt polskich*) 87, 426

XLIV. Henryk Wtóry, Francuz 426;

XLV. Stefan Batory, Węgrzyn 426

Philtion (łac.) 426

Roxolania (łac.) 427, 493

Victoria deorum. In qua continentur veri herois educatio (łac.) **427–428**, 493

dedykacja Gorajskim 428

Worek Judaszowy zob. *Worek Judaszów*

Worek Judaszów, to jest Zle nabycie majątności 426, 428, **431–433**, 493

Autor do Czytelnika 431–432; II część tego «*Worka Judaszowego*». *O skórze i naturze lisiej* 432

Żale nagrobne na ślachtetnie urodzonego i znacznie uczzonego męża, nieboszczyka pana Jana Kochanowskiego, wojskiego sandomierskiego, i Polaka zacnego, słachcica dzielnego, który z niemalym smutkiem wszech Polaków postąpił w Lublinie R. P. 1584, d. 16, m. sierpnia pod konwokacją **425–426**, 428, 433, 493

Żal I 425–426; *Żal VII* 425

Kłoczowski Jan Maria 457

Kłoczowski Jerzy 461, 462

Kłoczowski Paweł 457

Kłoczowski Piotr, kasztelan zawichojski 264

Kłodzińska Kamila 488

Kmita Jan Achacy 87, **375–376**, 490

Lów Dyjanny 375

O Aeneaszu trojańskim księgi trzynaste (przekł. z Vegia M., zob.) 375

Pasterskie Publiusza Virgiliusza Marona rozmowy (przekł. Bucolica, zob.) 375

Penelopea abo Niewinność dziwnie cudownej niewiasty siedem razy ciętej (przer. św. Hieronima *De muliere...*, zob.) 375–376, 490

Spitamegeranomachia albo Bitwa Pigmeów z żurawiami 375, **376–377**, 490

- Jako herbem, tak cnotą ślachtetnemu Panu Chryzstofowi Bernatowi Szydlowskiemu w Stradowie, przyjacielowi niepospolitemu* (wiersz dedyk.) 376
- Żywoty królów polskich* (przekł. i przer. Janickiego K. *Vitae Regum...*, zob.) 87
- Kmita Piotr, woj. krak., marszałek w. kor. 75, 76, 88–90, 198
- Kobyłeński (Kobyliński) Krzysztof **358–359, 488**
- Variorum epigrammatum ad Stanislaum Rozimontanum libellus* 358–359, 488
- Metamorphoseos puellae et parvuli liber unus* 358–359
- Kobyliński Krzysztof zob. Kobyłeński Krzysztof
- Koch Eoban zob. Hesus Eobanus
- Kochanowska Anna z Białaczowskich, matka poety Jana 253, 325, 326
- Kochanowska Anna (Hanna), młodsza córka poety Jana 318
- Kochanowska Dorota z Podlódowskich, żona poety Jana 265, 285, 286, 298, 322, 385
- Kochanowska Urszula (Orszulka), córka poety Jana 318, 319, 321–325, 486
- Kochanowski Andrzej, młodszy brat poety Jana, piąty syn Piotra Kochanowskiego 375, 490
- Aeneida. To jest o Aeneaszu Trojańskim ksiąg dwanaście* (przekł.; wyd. nast. pt. *Publiusza Wirgiliusza Marona Księgi wszystkie, to jest: Ksiąg dwanaście o Eneaszu Trojańskim*) 375, 490
- Kochanowski Jan 10, 26, 32, 44, 50, 52–54, 56–59, 69, 70, 76, 88, 90, 100, 101, 109, 121, 155, 166, 169, 175, 181, 191, 192, 216, 232, 234, 236, 245, **247–329**, 330, 334–336, 340–344, 346, 349, 350, 352–354, 356–360, 362–366, 369–373, 375–378, 385, 388–390, 396, 400, 416, 418, 419, 425, 426, 428, 430, 432, 433, 436, 438, 440, 452–454, 463, **481–486**, 487–490
- Ad Henricum Valesium...* zob. *Lyricorum libellus*
- Alcestis męża od śmierci zastąpiła* (przekł. fragm. *Alkestis* Eurypidesa) 270
- Apophtegmata* zob. *Fragmenta...*
- Aratus* zob. *M. T. Ciceronis Aratus...*
- Carmen macaronicum...* zob. *Fragmenta*
- Czego chcesz od nas, Panie* zob. *Hymn*; zob. też *Pieśni ... Księgi dwoje, Księgi wtóre, jako Pieśń XXV*
- De expugnatione Polottei* zob. *Lyricorum libellus*
- Do Buchanana* zob. *Foricoenia, Ad Buchananum*
- Do Ojca świętego* (łac. elegia) zob. *Elegia X Dryas Zamchana polonice et latine* (autorski przekł. na polski pt. *Dryas Zamechska*, zob.) 327
- Dryas Zamechska* (autorski przekł. na polski łac. *Dryas Zamchana*, zob.) 327
- Diewosłq̃b* 327
- Elegia X „Donec religio neglectaque templa iacebunt?...”* (*Do Ojca świętego*) [nie druk. w *Elegiarum libri IV*, odnaleziona w tzw. *Osmólskiego rękopisie*, zob.] 254
- Elegiarum libri IV* (*Elegii ksiąg czworo*) 254, **256–258**, 295, 327, 334, 482
- Liber I**
- Elegia IX „Auræ, quæ coelo spiratis lenè sereno...”* 257
- Liber II**
- Elegia VI „Infaustus fuit ille dies, cum Lydia, primum...”* 257; *Elegia VII „Spargè, puer, violas et stactæ profer odores...”* 258
- Liber III**
- Elegia VIII „Tam longe distas a nostris, Carole, terris...”* 254, 256; *Elegia XV „Patria rura, colo, nunc fallax aula velebis...”* 295
- Elegiarum libri IV, eiusdem Foricoenia sive Epigrammatum libellus* zob. *Elegiarum libri IV*, zob. *Foricoenia ...*
- Elegie* zob. *Elegiarum libri IV*
- Epitafium Hannie Kochanowskiej* 318, zob. też *Treny*
- Epitaphium Cretcovii* 258, 483/484, zob. też *Foricoenia...*
- Epitaphium Doralices* 426
- Fenomena* zob. *M. T. Ciceronis Aratus...*
- Foricoenia sive Epigrammatum libellus* 256–258, 297, 309, 320, 327, 352, 482, 484
- Ad Buchananum* (*Do Buchanana*) 309; *Ad Henricum Valesium regem Cracoviam ve-*

nientem 297; *Ad Iacobum Gorscium* 352; *Epitaphium Cretcovii* 258, 483/484
Fragmenta albo Pozostale pisma (tu doł. *Przy pogrzebie rzecz, zob.*) 275, 318, 326, 327, 329, 358, 389
Apophtegmata 329, 358, 389; *Carmen macaronicum de eligendo vitae genere* 329, 358; [XIV] *Kołada* („Tobie bądź chwała, Panie wszęgo świata...”) 275; *Pieśń IV* („Kiedy by kogo Bóg był swymi słowy...”) 326; [XXIV] *Pieśń żałobna* („Kto kiedy miał słuszniejszą przyczynę płakania...”) 275
Fraszki 254, 263–265, 276, 280, **287–294**, 303, 320, 327, 329, 336, 356, 366, 385, 389, 390, 440, 482, **485**

Księgi pierwsze

Do gościa 287; *Do Jana* („Radzę, Janie, daj pokój przedsięwzięciu swemu...”) 289; *Do Kachny* („Pewnie cię moje zwierciadło zawstydzi...”) 289; *Epitafium dziecięciu* („Byłem ojcem niedawno, dziś nie mam nikogo...”) 289; *Epitafium dziecięciu* (Ojczę, nade mną płakać nie potrzeba...”) 289; *Na Barbarę* 289; *Na matematyka* 366; *Na posła papieskiego* 293; *O doktorze Hiszpanie* 289–291, 356; *O księdzu* 293; *O Miłości* („Próżno uciec, próżno się przed miłością schronić...”) 289; *O żywocie ludzkim* („Fraszki to wszystko, cokolwiek myślemy...”) 288; *O żywocie ludzkim* („Wieczna, Myśli, któraś jest dalej niż od wieka...”) 121; *Raki* 292–293; *Z Anakreonta* („Ciężko, kto nie miłuje, ciężko, kto miłuje...”) 289, 336; *Z Anakreonta* („Ja chcę śpiewać krwawe boje...”) 289; *Z Anakreonta* („Kiedy by worek bogatego złota...”) 289; *Z Anakreonta* („Próżno się mam odejmować...”) 289

Księgi wtóre

Do Anny („Wczora czekając na twe obietnice...”) 292; *Do doktora* („Arcydoktorem cię zwać każdy może śmieie...”) 289; *Do doktora* („Mówiłem ci, nie noś mi tych fraszek, doktorze...”) 289; *Do doktora* („Nie mam ci zażdziękować, mój miły doktorze...”) 289; *Do doktora* („Nie trzeba mi się wiele

dowiadować...”) 289; *Do doktora* („Nie wiem, podobno li to co ku rozumowi...”) 289; *Do fraszek* („Fraszki moje, coście mi dotąd zachowały...”) 289; *Do fraszek* („Fraszki, za wszeteczne was ludzie poczytają...”) 289; *Do Jana* („Janie, mój družba...”) 289; *Do Piotra Kłoczowskiego* 264; *Do Stanisława Porębskiego* 346, 440; *Na fraszki* 289; *Nagrobek opilej babie* 289; *Ofiara* („Ten pas Greta, podstarzawszy sobie...”) 366; *O Gąsce* 289; *O kapelanie* 293; *O drugim [kapelanie]* 293; *O kaznodziei* 289, 293; *O Koźle* 390; *O Miłości* („Kto naprzód poczał Miłość dziecięciem malować...”) 289; *O Rzymie* 291; *Z Anakreonta* („Podgórski żróbku, czemu patrząc krzywo...”) 289; *Z greckiego* („Alkon patrząc na syna, kiedy go smok srogi...”) 289; *Z greckiego* („Ani w młodej rozkoszy, ani w starej widzę...”) 289; *Z greckiego* („By się wszytka nawałność morska poruszyła...”) 289; *Z greckiego* („Nie sądz mię za umarłą, gościu mój miły...”) 289; *Z greckiego* („Nie z Messany, nie z Argu, tu, zapaśnik, stoję...”) 289; *Z greckiego* („Nie znam się ku tym łupom: kto li to szalony...”) 289; *Z greckiego* („W tym grobie piękna Timas leży pogrzebiona...”) 289

Księgi trzecie

Do doktora („Fraszka a doktor — to są dwie rzeczy przeciwne...”) 289; *Do dziewczki* („Nie uciekaj przede mną, dziewczko urodziwa...”) 291; *Do fraszek* („Fraszki nieprzeplacone, wdzięczne fraszki moje...”) 289; *Do Jana* („Janie, cierp, jako możesz! Przyjdzie ta godzina...”) 289; *Do Jana* („Jesli stąd jaką rozkosz ma człowiek cnotliwy...”) 289; *Do Kachny* („Choć znasz uczynność moję i chęć prawą czujesz...”) 289; *Do Kachny* („Po sukni znam żalobę, znam i po podwiace...”) 289; *Do Stanisława Wapowskiego* 385; *Na dom w Czarnolessie* 289; *Na heretyki* 293; *O kapłanie* 293; *O Miłości* („Ma już pokój Prometheus, lecz ja miasto niego...”) 289, 291–292; *Z Anakreonta*

(„Nie dbałem nigdy o złoto...”) 289;
Z Anakreonta („Skoro w rękę wezmę
 czasę...” 289; *Z greckiego* („Samy do
 swej obory woły rozpuszczone...” 289
Fraszki dobrym towarzyszom g’woli 287, 293
Gallo crocitant A’MOIBH 296–297
Hymn (Czego chcesz od nas, Panie) 234,
 236, 259, **261–263**, 274, 275, 279, 280, 312,
 334, **484**, zob. też *Pieśni...*, *Księgi wtóre*,
Pieśń XXV
In conventu Stesicensi zob. *Lyricorum libellus*
In nuptias illustrium Ioan[nis] de Zamoscio,
R. P. cancellarii et exercituum praefecti, ac
Griseldis Bathorrhoeae Christophori Transil-
vaniae principis et serenae. Stephani Poloniae
regis fratris filiae epithalamion 327
Jan Kochanowski (tytuł wyd. zbior.
 z przedm. Januszowskiego J., zob.) 270,
 272, 321, 327, 481
Jezda do Moskwy i posługi z młodych lat aż
i przez wszystkich czas przeszłej wojny z Mos-
kiewskim, ojczyźnie swej i panom swym
czynione, Jego Książęcej M. i Pana, P.
Krzysztofa Radziwiłła ... prawdziwie opisane
 327, 375, 486, 489
List do Jana Zamoyskiego 298, 304, 318, 327
List do Stanisława Fogelwedera 296, 306, 308
Lyrica zob. *Lyricorum libellus*
Lyricorum libellus 256, 257, 297, 482
Ad Henricum Valesium regem in Gallis
morantem. Ode I 256, 297; *De expug-*
natione Polottei. Ode XII 256, 327; *In*
conventu Stesicensi. Ode III 256, 297
M. T. Ciceronis Aratus ad Graecum exem-
plar expensus et locis mancis restitutus (Fe-
nomena) 312, zob. też *Aratos* oraz *Cycero*
 [Wstęp] 312
Marszałek 294, 484
Monomachija Parysowa z Menelausem
 (przekł. III ks. *Iliady*) 270, 375, 484
Muza (*Muzy* [?]) 248–249, **272–274**, 277,
 295, 342, **484**
Muzy zob. *Muza*
Na «Słownik» Mączyńskiego 47, 265
Nowy charakter polski z Drukarni Łazarzo-
wej i Ortographia polska... (współaut.) zob.
Januszowski J.
O Czechu i Lechu historia naganiona. K te-

mu o cnotie i o sprośności pijaństwa (Iż
pijaństwo jest rzecz sprośna) 329
Odprawa posłów greckich ... podana na
theatrum przed Królem Jego Mością i Kró-
lową Jej Mością w Jazdowie nad Warszawą
dnia dwunastego stycznia Roku Pańskiego
MDLXXVIII na feście u Jego Mości Pana
Podkanclerzego Koronnego 53, 109, 155,
 166, 181, 270, 278, **298–306**, 334, 371, 418,
 419, 436, 482, **485–486**
Memu miłościwemu Panu ... Janowi Za-
moyskiemu z Zamościa Podkanclerzemu
Koronnemu (list dedykacyjny) 298, 304
Orpheus Sarmaticus 300
Ortographia polska 56, 329, zob. też *Ursinus*
Mł. Jan, Methodicae...
O statecznym słudze R.P. zob. Pieśni trzy
O śmierci Jana Tarnowskiego, kasztelana
krakowskiego, do syna jego Jana Krzysztofa,
hrabie z Tarnowa, kasztelana wojnickiego
 258, 274, 275, 320, 323
O uczciwej małżonce zob. *Pieśni trzy*
O wzięciu Polocka zob. *Pieśni trzy*
Pamiętka wszystkimi cnotami hojnie obda-
rzonemu Janowi Baptyście hrabi na Tęczynie,
belskiemu wojewodzie i lubelskiemu staroście
269–270, 274, 275, 320, **484**
Pan Zamchanus latine 327
Pieśni ... Księgi dwoje (tu m. in. doł. *Hymn*
i Pieśń świętojańska o Sobótce, zob.) 261,
 263, 265, **274–286**, 288, 291, 292, 294, 303,
 305, 311, 320, 327, 353, 482, **484–485**
Księgi pierwsze
Pieśń I 216, 284; *Pieśń V* 277, 284; *Pieśń*
IX 283, 284; *Pieśń X* 277; *Pieśń XI* 284;
Pieśń XX 277; *Pieśń XXI* 278–279
Księgi wtóre
Pieśń I (*Pieśń o potopie*, zob.) 275,
280–282, 430; *Pieśń III* 279; *Pieśń V*
 276, 438; *Pieśń VIII* 297–298; *Pieśń IX*
 284; *Pieśń X* (*O uczciwej małżonce*, zob.
 też *Pieśni trzy*) 275; *Pieśń XII* (*O state-*
cznym słudze R. P., zob. też *Pieśni trzy*)
 59, 249, 275, 370; *Pieśń XIII* (*O wzięciu*
Polocka, zob. też *Pieśni trzy*) 275; *Pieśń*
XIV („Wy, którzy pospolitą rzeczą
 władacie...”, zob. też *Odprawa posłów*
greckich, *Chór II*) 278, 284, 303, 305;

- Pieśń XVIII* 294; *Pieśń XXIV* 276–277;
Pieśń XXV (Czego chcesz od nas, Pa-
 nie) zob. Hymn
- Pieśni* trzy 275, 318
- O statecznym słudze* R. P. 275, 318;
O uczciwej małżonce 275, 318; *O wzięciu*
Polocka 275, 318; zob. też *Pieśni... Księgi*
dwoje, Księgi wtóre, pieśni: XII, X, XIII
Pieśń o potopie 275, **280–282**, 430 (zob. też
Pieśni ... Księgi dwoje, Księgi wtóre, Pieśń I,
 wersja odmienna)
- Pieśń świętojańska o Sobótce* 274, 276, 277,
285–286, 296, 318, 353, 360, 372, 378, 440,
485, zob. też *Pieśni ... Księgi dwoje*
Proporzec albo Hold pruski 329
- Przy pogrzebie rzecz* 318, 320, zob. też
Fragmenta
- Psalterz Dawidowy* zob. *Psalterz Dawidów*
Psalterz Dawidów przekładania... (nuty opr.
 Gomółka M., zob.) 56, 216, 265, 295, 296,
306–316, 334, 335, 369, 416, 453, 482, **486**
Jego miłości memu miłościwemu panu ...
Piotrowi Myszkowskiemu, z łaski bożej
biskupowi krakowskiemu (wiersz dedyk.)
 265, 295; *Psalm* 6 309; *Psalm* 18, 313;
Psalm 19 312, 340; *Psalm* 24 313–316;
Psalm 32 309; *Psalm* 38 309; *Psalm* 41 315;
Psalm 48 313; *Psalm* 51 309; *Psalm* 57 313;
Psalm 59 314; *Psalm* 60 313; *Psalm* 69 314;
Psalm 74 313; *Psalm* 78 315; *Psalm* 84 313;
Psalm 91 315; *Psalm* 102 309; *Psalm* 105
 315; *Psalm* 106 313; *Psalm* 123 335; *Psalm*
 130 309; *Psalm* 143 309; *Psalm* 148 314
- Satyry albo Dziki mąż* 166, **265–267**, 293,
 303, 334, 360, 362, 363, 453, 482, **484**
Siedem psalmów pokutnych 309, zob. też
Psalterz Dawidów (psalmy: 6, 32, 38, 51,
 102, 130, 143)
- Sobótka* zob. *Pieśń świętojańska o Sobótce*
Szachy (przer. Scaccia ludus, zob. Vida
 M. G.) 26, **270–272**, 357, 376, **484**
Przedmowa 270–271
- Treny* (w 2 wyd. doł. *Epitafium Hannie*
Kochanowskiej) 100, 303, **316–326**, 327, 334,
 360, 369, 425, 426, 482, **486**
Tren I 321, 426; *Tren II* 321; *Tren III*
 321, 323; *Tren IV* 321, 323; *Tren V* 321,
 324; *Tren VI* 321; *Tren VII* 100, 321, 323;
Tren VIII 321; *Tren IX* 321, 323; *Tren X*
 319, 326; *Tren XI* 319, 321; *Tren XII* 321;
Tren XIII 321; *Tren XIV* 321; *Tren XV*
 323; *Tren XVI* 319–320, 324; *Tren XVII*
 321, 325; *Tren XVIII* 316, 325; *Tren XIX*
 albo *Sen* 321, **325–326**
Wróżki **267–268**
Wzór pań męźnych (naśl. z Plutarcha,
 zob.) 329
Zgoda 191, **265–267**, 293, 334, 453, **484**
Zuzanna **259–260**, 320, 334, 376, 484
- Kochanowski Jan Karol 465
 Kochanowski Kacper, starszy brat poety Jana
 253, 318
 Kochanowski Mikołaj, młodszy brat poety
 Jana, trzeci syn Piotra Kochanowskiego 378
Plutarchus, autor grecki, przełożony na język
polski... 378
 Kochanowski Piotr, sędzia sandomierski, oj-
 ciec poety Jana 253
 Kochanowski Piotr, bratanek poety Jana
 379, 489
Gofred abo Jeruzalem wyzwolona (przekł.
 Tassa T. *La Gerusalemme liberata*, zob.)
 379, 489
- Kochańska Maria 489
 Kocowski Bronisław 458, 491
 Kokles zob. Horatius Cocles
 Kolbuszewski Kazimierz 481, 491
Kolęda do Zosie zob. Szarzyński Sęp M.,
 utwory o aut. niep.
 Kołakowski Leszek 457, 459
 Kołek zob. Paxillus Adam
 Kollątaj Hugo 70, 465
*Komedie o żebrących hodużących a kupci, s kte-
 rým pŭtku mĕli* (czeski przekł. *Tragedii*
zebraczej, zob.) 120
Komedyja o Miesopuście 120, 128, 474
 Komornicki Stefan 466
 Konač z Hodiškova Mikuláš 143, 153
Rozmŭwanij Charona s Palinurem vtiessene
o rozlicznych lidskich stawijch a zwlasstie
naybijedneyssym welikych panuow stawu
 143, zob. też Psuedo-Lukian, *Palinurus...*
Źiwotowee a mráwnaa Naučenije Mudrczuo
przyrozených a mužuow Cztnostij oswijczených
krátcze wybranij (źródło Bielskiego M. *Żywo-*
tów filozofów) 153, zob. też Burley Walter

Konarski Jan 61

Mowa polska powitalna na wjazd żony Zygmunta Barbary Zapolskiej do Krakowa w 1510 (tyt. pochodz. od wyd.) „Najjaśniejsza królowa pani a pani namiłościwsza...” 61

Kondratowicz Ludwik (Władysław Syrokomla) 477, 491, 493

Konstantyn Wielki (Flavius Valerius Constantinus), cesarz rzymski 23

Kopczyńska Zdzisława 471

Kopernik Mikołaj 26, 66–67, 68, 70, 149, 453, 472

De revolutionibus orbium coelestium libri VI (przy wyd. 1 przedm. Osiandra A., zob.)

66–67, 149, 453

Ad sanctissimum dominum Paulum III pontificem maximum ... praefatio in Libros Revolutionum (list dedyk.) 67

Korczewski Wit 126–128, 474

Rozmowy polskie łacińskim językiem przepłatane, rytmy ośmiorzecznymi [sic!] złożone 126–128, 474

[Rozmowa] pierwsza o niektórych pospolitszych ceremoniach kościelnych, jako jest Post, Popielec, Święcona woda, Świec palenie, Umarłym zwonienie, na ostatku zmianka o Czystu i o Lutrzu nieboszczyku 126–127

Rozmowa wtóra tymże sposobem rytmów złożona jako i pierwsza ... O Dziesięcinie i o Kłątwie 126–128

Kornecki Tadeusz 484

Korolko Mirosław 458, 462, 466, 467, 477, 478, 482, 492

Korotaj Władysław 468

Korotajowa Krystyna 463

Kosińska Janina 472

Kosiński Kazimierz 477

Kosma Medyceusz zob. Cosimo Medici

Kosmanowa Bogumiła 463

Kossowska Maria 464

Kostczanka Zofia, córka Jana i Jadwigi z Przerębskich 333

Kostczyzna Zofia z Odrowążów, druga żona Jana Kostki, woj. sandomierskiego, kasztelan gdańskiego 333

Kostka Andrzej 385, 388

Kostka Stanisław zob. Stanisław Kostka św.

Kostkiewiczowa Teresa 469

Koszutski Stanisław 243–244, 380

Księgi o wychowaniu i o ćwiczeniu każdego przełożonego nie tylko panu, ale i poddanemu każdemu ku czytaniu barzo pożyteczne (przekł. z Lorichiusa R., zob.) 243–244, 380
O powinnościach wszech stanów ludzi księgi troje (przekł. z Cyclerona, zob.) 380

Kościelecka Beata zob. Ostrogska Beata

Kot Stanisław 460, 462, 465, 466, 468, 471, 478, 479, 489

Kotarska Jadwiga 481

Kotarski Edmund 468, 474, 477, 479, 486, 489, 490

Kotula Rudolf 479

Kowalczyk Jerzy 461, 486

Kowalewicz Henryk 467, 469

Kowska Halina 478

Kozielewski Ignacy 490

Koziół Mikołaj, szlachcic z ziemi sandomierskiej 390

Krajewski Kazimierz 485

Krajewski Wojciech 463

Kraśński Walerian 462

Krasnosielski Teofil 481

Kraszewski Józef Ignacy 493

Kraushar Aleksander 477

Kreczowska Maria 455

Krejčí Karel 491

Kretkowski Erazm, kasztelan brzesko-kujawski 258, 484

Kristeller Paul Oskar 456

Krohn Paul Günther 458, 475

Kromer Marcin 62, 90, 124–126, 130, 160–162, 172, 387, 474, 477

De falsa nostri temporis et vera Christi religione (autorski przekł. na łac. Rozmów..., zob.) 62, 125

De origine et rebus gestis Polonorum libri XXX (O sprawach, dziejach i wszystkich innych potocznościach koronnych polskich ksiąg XXX, przekł. Błażewskiego M., zob.) 125, 160, 477

Historyja prawdziwa o przygodzie żalosznej Książęcia Jego M. Finlandzkiego Jana, już na ten czas Szwedzkiego, Gotskiego i Wandalskiego Krola, i Krolewny Jej M. Polskiej Katarzyny małżonki jego 130, 477

- O wierze i nauce luterskiej. Rozmowa Dworzanina z Mnichem* zob. *Rozmowy Dworzanina z Mnichem* (wersja rozsz.)
- Polonia sive de situ, populus, moribus, magistratibus et republica regni Polonici libri duo* (Polska, czyli O położeniu, obyczajach, urządach i Rzeczypospolitej Królestwa Polskiego) 160–162, 477
- Rozmowy Dworzanina z Mnichem* (tyt. wersji rozszerzonej w nast. wyd.) 62, 124–126, 160, 474, zob. też *De falsa nostri...*
- Pisarz czytelnikowi zdrowia (przedm.) 126; *O wierze i nauce luterskiej. Rozmowa Dworzanina z Mnichem* 125, 126; *Czego się krześcijański człowiek dzierżyć ma. Mnicha z Dworzaninem rozmowa wtóra* 125–126; *O Kościele Bożym albo Krysusowym. Mnicha z Dworzaninem rozmowa trzecia* 126; *O nauce Kościoła świętego. Rozmowa Dworzanina z Mnichem czwarta i ostateczna* 126
- Krowicki Marcin 183, 198, 231
- Obrona nauki prawdziwej i wiary starodawnej krześcijańskiej* (wyd. nast. pt. *Apologia więtsza, to jest Obrona nauki*) 231
- Krókowski Jerzy 355, 469–471, 488
- Król Barbara 473
- Kruczkiewicz Bronisław 470, 488
- Kruszewska-Michałowska Teresa zob. Michałowska Teresa
- Kryński Mirosław Zbigniew Przegonia- 476
- Kryski Wojciech 385–388, 392, 393
- Krzemiński Stanisław 481
- Krzewińska Anna 481, 489, 494
- Krzycki Andrzej 42, 43, 75, 82–84, 86, 88, 90, 207, 346, 367, 368, 453, 470–471
- Carmina* (tyt. zbioru i podział wydawcy) 83–84, 207, 470
- Liber I. Carmina sacra* (tu wiersze religijne) 84
- Liber II. Carmina de rege Sigismundo, eius familia et aula* (tu m.in. panegiryki i paszkwile na Bonę) 83
- Encomium Divi Sigismundi regis Poloniae, post victoriam de Tartaris partam...* 83; *In Augustissimum Sigismundi, regis Poloniae et reginae Barbarae conubium ... carmen* 83, 453; *Prosa de Beata Kościelecka virgine in gynaeceo Bonae reginae Poloniae* (*O Beacie Kościeleckiej, pannie we fraucymyerze królowej Polski, Bony*) 84
- Liber III. Carmina ad rempublicam et res religionis spectantia*
- Encomia Lutheri* (*Pochwała Lutra*) 84, 471; *Religionis et Reipublicae quaerimonia* (*Skarga Religii i Rzeczypospolitej*) 84, 471
- Liber IV. Carmina satirica* (tu m.in. paszkwile na J. Górskiego, J. Latalskiego, S. Tarłę, J. Zambockiego)
- De Ioanne Latalski, episcopo Cracoviensi* (*O biskupie krakowskim, Janie Latalskim*) 83
- Liber VI. Carmina amatoria*
- De Lydia puella „Me nive candenti petiit modo Lydia, rebar...”* (*O dziewczynie Lidii*) 84
- Krzyżanowski Julian 450, 458–460, 467–469, 471–476, 478–480, 482–488, 490–493
- Od średniowiecza do baroku* 450
- Ksenofont (Xenophón) z Aten 249
- Ksenokrates (Xenokrates) z Chalcedonu 234
- Kubała Ludwik 479
- Kubiak Zygmunt 90, 471, 482
- Kućała Marian 483
- Kucharski Eugeniusz 474
- Kuczyńska Alicja 457
- Kuczyński Stefan Marian 476
- Kuksewicz Zdzisław 464
- Kukułski Leszek 489
- Kula Witold 460
- Kułtuniakowa Janina zob. Abramowska-Kułtuniakowa J.
- Kumaniecki Kazimierz 469, 470, 477, 478
- Kumor Bolesław 461
- Kuntze Edward 491
- Kuraszkiewicz Władysław 464, 478–480
- Kurdybacha Łukasz 465, 466, 478
- Kurecka Maria 458
- Kurzelowczyk Malcher 377
- Ovidius ... albo Przeciwno płomienistej miłości ksiąg dwoje ... w polski język z łacińskiego przełożone* (przekł. fragm. *Remedia amoris*) 377
- Kuypier Abraham 478

- Kwintilian (Marcus Fabius Quintilianus) 23, 166
Institutio oratoria 166
- Labuda Aleksander Wit 485
- Lam Andrzej 468, 477
- Langlade Jacques 482
- Lasocki Mikołaj 37
- Latański Jan, biskup poznań., późn. krak. i archiep. gnieźnieński 75, 83, 169
- Laura (Laura de Neves?), ukochana F. Petrarci 320, 325
- Lausberg Heinrich 458
- Leclercq Joseph 456
Legenda o św. Aleksym 99
- Le Goff Jacques 456
- Leon, poeta franc. 77
- Leon X, papież (Giovanni de Medici) 17, 82, zob. też *Exsurge Domine* (bulla)
- Léonard Emile G. 457
- Leonard z Bończy 154, 476
Historia Aleksandra Wielkiego, króla macedońskiego o walkach (przekł. Historia Alexandri Magni..., zob.) 154, 476
- Leonardo da Vinci 68
- Leopolda Jan (właśc. Jan Nicz) 64, 309
Biblia, to jest Księgi Starego i Nowego Zakonu, tzw. *Biblia Leopolda* (redakcja) 64, 309
- Lepszy Kazimierz 465
- Leszczyński Rafał 481, 489
- Leśniak Kazimierz 465
- Leśnodorski Bogusław 491
- Levey Michael 456
- Lewicki Julian 467, 472–474, 492
- Lewicka-Kamińska Anna 463
- Lewis Clive Staples 456
- Libera Zdzisław 483
- Libiszowska Zofia 462
- Lichaczow Dmitrij Siergiejewicz 458
- Lichanski Jakub Zdzisław 458, 490
- Lichonka Irma 469, 478
- Ligęza Anna z Tarnowskich (Fannia Swen-tocha?) 78
- Lippomano Aloysio, nuncjusz papieski 183, 193, 354, 355
- Lismanin Francesco 43, 189
- Lissa Zofia 466
- Litak Stanisław 457, 466
- Liwiusz (Titus Livius) 207
Ab urbe condita libri CXXXII 207
- Locher Jacob 93, 95, 473
Iudicium Paradisi de pomo aureo (zob. też *Sand Parysa...*) 93, 95, 473
- Lo Gatto Ettore 480
- Lope de Vega zob. Vega Carpio Felix Lope de Lorentowicz Jan 472
- Lorenzo Spirito (właśc. Lorenzo Gualteri da Perugia) 96
Libro di ventura (inna wersja tyt. *Delle sorti*) 96
- Lorichius Reinhardt 243, 380
De institutione principum loci communes... 243, 380, przekł. na pol. zob. Koszutski S.
- Loyola Ignacy św. (właśc. Íñigo Lopez de Loyola) 40, 339, 412–413
Exercitia spiritualia 413
- Lubelczyk Jakub 57, 64, 309, zob. też *Biblia brzeska* (współtł.)
Do Książąt ich Miłości (wiersz pochwalny w *Lexicon...* Mączyńskiego J., zob.) 57
Psalm Dawida onego świętego a wiecznej pamięci godnego króla i proroka, teraz nowo na pięciorynku rozdzielony (przekł.) 309
- Lubrański Jan, biskup. poznań. 35, 72, 75, 86, 93, 191, 353, 465, 472
- Ludwik VII Wittelsbach, książę bawarski na Ingolstadt 35
- Ludwik z Granady (Grenady, Granaty) zob. Granada Luis
- Lukian (Lukianos) z Samosat 143, zob. też Pseudo-Lukian
- Lukrecja (Lucretia), żona Tarkwiniusza Kolatyna, zhańbiona przez syna króla Tarkwiniusza Pysznego 207, 479
- Lukrecjusz (Titus Lucretius Carus) 288
De rerum natura 288
- Lupa Podlódowski Stanisław zob. Podlódowski Lupa Stanisław
- Luter Marcin (Martin Luther) 17–18, 32, 34, 39, 45, 56, 84, 125, 126, 143, 171, 178, 197, 308, 354, 457, 462, 470
Biblia das ist die ganze Heilige Schrift Deutsch (przekł. na niem.) 17, 56, 308
- Lutomirski Stanisław 40
Confessio, to jest Wyznanie Wiary chrześcijańskiej 40

- Łascy 43, 169
- Łaski Hieronim (Jarosz), woj. sieradzki, bratanek arcybiskupa 169, 170, 251, 253
- Łaski Jan, arcyb. gnieźn., kanclerz w. kor. 43, 47, 169–170, 189
- Commune incliti Poloniae regni privilegium* (tzw. *Statut Łaskiego*; tu doł. pierwodr. *Bogurodzicy*) 47, 170
- Łaski Jan, bratanek arcybiskupa 43, 64, 170–171, 463, 478, zob. też *Biblia brzeska* (współtł.)
- Łaski Stanisław, bratanek arcybiskupa, woj. sieradzki 175, 463
- Łazarz Andrysowicz 50, 54, 65, 98, 120, 176, 274, 275, 287, 306, 318, 329, 365
- Łazarzowicz Jan zob. Januszowski Jan
- Łempicki Stanisław 460, 461, 463, 465, 466, 468, 470, 483–487, 489, 490, 493, 494
- Łempicki Zygmunt 456
- Łęski Marcin, drukarz-wydawca 439
- Czytelnikowi* (przedm. do Szymonowica S. *Nagrobków zbieranej drużyny*, zob.) 439
- Łopaciński Hieronim 472, 473, 480
- Łoś Jan 471, 474, 480, 489, 493
- Łoś Jan Stanisław 457
- Łoziński Władysław 461
- Lukasz Ewangelista św. 196, 226
- Mach Jolanta 457
- Machiavelli Niccolò 178, 282, 380, 490, 491
- Il Principe* (*Książę*) 282, 380, 490
- Maciej z Miechowa (Miechowita) 87, 159–160, 162, 397, 476
- Chronica Polonorum* 159–160, 162, 476
- Tractatus de duabus Sarmatiis, Asiana et Europiana, et de contentis in eis* (*Opis Sarmacji azjatyckiej i europejskiej oraz tego, co się w nich znajduje*) 476
- Maciejowski Samuel, biskup krak., kanclerz kor. 61, 72, 75, 288, 381, 385, 388
- Sermo habitus ... in funere ... Sigismundi Primi* (łac. tyt. mowy wygł. po polsku) 61
- Maciejowski Stanisław, kasztelan lubelski, brat Samuela 385, 388
- Maciszewski Jarema 460
- Maciuszko Janusz T. 491
- Macropedius Georgius (właśc. Joris van Langeweldt) 116
- Hecastus* 116
- Madyda Władysław 458
- Magiellona* zob. *Historija o Magiellonie...*
- Magnuszewski Józef 120, 474
- Majerowa Janina 467
- Majewski Wiesław 460
- Maksymilian Habsburg, arcyksiążę austriacki, syn ces. Maksymiliana II 298, 368, 397, 437
- Maksymilian II Habsburg, cesarz rzymski narodu niemieckiego 41, 361
- Malecki Jan zob. Sandecki-Malecki Jan
- Malicki Jan 483
- Malinowski Lucjan 475
- Malinowski Mikołaj 491
- Małecki zob. Paxillus Adam
- Małek Janusz 476, 477
- Mandrou Robert 456
- Mankynde* 115, 473
- Mann Thomas 220
- Joseph und seine Brüder* (*Józef i jego bracia*) 220
- Manteuffel Tadeusz 457
- Manucjusz Starszy Aldus zob. Manuzio Aldo
- Manuzio Aldo (Aldus Manucjusz Starszy) 35
- Manzoli de la Stellata Pier Angelo zw. Palingenius (właściwy pseud. Marcello Palingenio Stellato) 232–234, 236, 261, 288
- Zodiacus vitae* 232–234, 236, 261, 288, zob. też Rej M., *Wizerunk...*
- Mańkowski Jerzy 457, 476
- Marcholt* zob. Jan z Koszyczek, *Rozmowy...*
- Marchwiński Roman 477
- Marcin św., biskup Tours 246
- Marcin z Ujazdowa 433
- Marcjalis (Marcus Valerius Martialis) 288, 346
- Epigrammata* 288
- Marek z Opatowca 469
- Metrificale* 469
- Margolin Jean Claude 458, 463
- Maria I Tudor, królowa Anglii 170
- Maricius Simon zob. Marycjusz Szymon
- Marlowe Christopher 473
- Maro zob. Wergiliusz
- Marszałek Leon 456, 458
- Martin Alfred von 456
- Marycjusz z Pilzna Szymon 185
- De scholis seu academiis libri duo* (*O szkołach, czyli Akademiach ksiąg dwoje*) 185

Mateusz Ewangelista św. 132

Ewangelia zob. *Biblia sacra*, *Nowy Testament*

Maver Giovanni 460, 480, 484, 487

Mayenowa Maria Renata 458, 464, 471, 473, 482, 483

Mazurkiewicz Karol 465, 472, 487

Mazurkiewicz Roman 484

Mączyński Jan 57, 58, 265, 464

Lexicon Latino-Polonicum ex optimis Latinae linguae scriptoribus concinnatum (tu doł. list Melanchtona F., zob., oraz wiersze pochwalne, zob.: Kochanowski J., Lubelczyk J., Roizjusz P., Solikowski J. D., Trzeciecki Mł. A.) 57, 265, 464

Rozprawa o języku słowiańskim (niezachow.) 57

Mecenas (Caius Cilnius Maecenas) 426

Mecherzyński Karol 470, 477, 491

Medici (Medyceusze), ród włoski panujący we Florencji 20, 21, 466

Medici Cosimo zob. Cosimo Medici, Il Vecchio Medyceusze zob. Medici

Melanchton Filip (właśc. Philipp Schwarzerd) 43, 57, 171, 197, 205, 378, 434

De origine gentis Henetae Polonicae... (list przy Mączyńskiego J. *Lexicon...*, zob.) 57

Meluzyna zob. Siennik Marcin, *Historia o Meluzynie*

Mesnard Pierre 458

Miaskowski Kasper 447

Zbiór rytmów

Do Symona Symonidesa poety zamoy-skiego; Do tegoż na Sielanki 447

Michał Anioł zob. Michelangelo Buonarroti

Michałowska Teresa 11, 458, 461, 468, 474, 483
Średniowiecze 11

Michelangelo Buonarroti 224–225, 348

Mickiewicz Adam 364, 359, 374

Dziadów część III 374

Dziewica z Orleanu (tzw. *Darczanka*) 346
„*Liryki lozańskie*” 346

Rybka (*Ballady i romanse*) 359

Miechowiła zob. Maciej z Miechowa

Mikołaj V, papież (Tommaso Parentucelli) 20, 35

Mikołaj z Polski (Mikołaj Polak) 77

Antipocras 77

Mikołaj z Wilkowiecka 106, 108, 111–115, 473

Historyja o chwalebnyim Zmartwychwstaniu Pańskim. Ze czterech S. Ewangelistów zebrana a wirszkami spisana 106, 108, 111–115, 473

Do tego, który by sprawował tę historyjã 113

Mikulski Tadeusz 489, 494

Miłobędzki Adam 460, 466

Minturno Antonio (właśc. A. Sebastiano, przydom. Minturno) 26

L'arte poetica 26

De poeta 26

Mirandola Giovanni zob. Pico della Mirandola G.

Misiurek Jerzy 462

Miśkowiak Jan 475

Mniszech Jerzy, woj. sandomierski 378

Modrzewska Jadwiga z Kamińskich, żona Andrzeja Frycza Modrzewskiego 187

Mohyla (Mohiła) Piotr, metropolita kijowski 462

Mojżesz 178–180, 221, 307

Moliński Bogdan 458

Mollat Michel 456

Montaigne Michel Eyquem de 326
Essais 326

Montefeltro, ród włoski panujący w Urbino 382

Morawicki ze Szczodrkowic Stanisław 124

Rozmowa nowa niektórego Pielgrzyma z Gospodarzem o niektórych cerymoniach kościelnych, jako o pogrzebie, o krzyżu, o Salve, o czyściu, o świecach, o karach i innych pompach. Przeciw Luteryjanom i inszym przeciwnikom wiary krześcijańskiej. Wszelkiemu człowiekowi ku wiedzeniu potrzebna i pożyteczna 124

Morawińska Agnieszka 466

Morawska Katarzyna 466

Morawski Kazimierz 460, 464, 465, 470, 487, 488

More (Morus) Thomas 19, 179

Utopia (pełny tyt. *Libellus vere aureus nec minus salutatís quam festípus de optimo reipublicae statu, deque nova Insula Utopia*) 19, 179

Morsztyn Jan Andrzej 367

Morus Tomasz zob. More Thomas

Morzkowska Antonina 456

Mosdorf Jadwiga 471, 489

Mrowcewicz Krzysztof 483

- Mrozińska Stanisława 473
 Muczkowski Józef 486
 Münzer Thomas 185
 Murneliusz Stanisław 51
 Murzynowski Stanisław 54, 63, 130, **157–158**, 476
Historyja żalosa a straszliwa o Franciszku Spierze, który się dla bojaźni ludzkiej prawdy Pańskiej zaprał i dla tegoż jest na strach świata niesłychanym obyczajem skaran (przer. z 4 różnych utworów) 130, **157–158**, 476
Nowy Testament zob. *Testament Nowy...*
Testament Nowy zupełny (Testamentu Nowego część pierwsza; Testamentu Nowego część wtóra a ostateczna) (przekł.) 54, 63, zob. też Seklucjan J. (nakł.)
Ortografia polska, to jest Nauka pisania i czytania (wyd. przy Testamentu Nowego części pierwszej, zob.) 54
 Muszkowski Jan 458
 Mutius Auzończyk (Caius Mutius Cordus, zw. Scaevola), bohater rzymski 370
Mystère du Concile de Bâle (przypis. G. Chastellainowi) 116
 Myszkowski Aleksander 385, 386
 Myszowski Piotr, biskup krak., podkancl. kor. 76, 264, 265, 295
 Myśliwiec Herbert 469
- Naborowski Daniel 459
 Nadolski Bronisław 458, 464–467, 469, 470, 472, 474, 476–483, 485, 486, 489, 490, 492
 Nałęcz Włyński Zygmunt Aleksander zob. Włyński Z. A. Nałęcz
 Naogeorgus Thomas (właśc. Kirchmaier a. Kirchmair) 223–225, 481
Tragoedia nova. Mercator seu Iudicium, in quo in conspectum ponuntur Apostolica et Papistica doctrina, quantum utraque in conscientiae certamine valeat et efficiat, quis utriusque et futurus sit exitus (źródło Reja M. Kupca, zob.) 223–225, 481
 Nauclerus Johannes (właśc. Verge a. Vergehans) 164
 tzw. *Weltchronik* (*Memorabilium omnis aetatis et omnium gentium chronici commentarii*; przedm. zob. Reuchlin J.) 164
 Naugerius zob. Navagero A.
- Navagero (Naugerius) Andrea 26
 Nazo zob. Owidiusz
 Negri Francesco (Franciscus Niger, Francesco Buonamonte) 48
Compendiosa ars de epistolis artificiose exarandis 48
 Nehring Władysław 472, 479, 482, 485, 491
 Neron (Lucius Domitius Ahenobarbus, jako ces. Nero Claudius Caesar), cesarz rzymski 105, 398
 Nicoll Allardyce 459, 473
 Nicz Jan zob. Leopolda Jan
 Nidecki Andrzej Patrycy 256, 295, **351**, 352, **353**, 378, 487
De Ecclesia vera et falsa libri V (O Kościele prawdziwym i fałszywym ksiąg pięć) (przer. *Parallela...*, zob.) 353
Fragmentorum M. T. Ciceronis tomus IV cum ... adnotationibus (oprac. edyt.-filol.) 256, 351
Parallela Ecclesiae Catholicae cum haereticorum Synagogis (Porównanie Kościoła katolickiego ze zborami hereetyckimi) 353, zob. też *De Ecclesia vera...*
 Niemcewicz Julian Ursyn 269
Jan z Tęczyna 269
 Niemojewski Jakub 191
O jedności boskiej nierozdzielnej przeciwko wieku dzisiejszego błędom i bluźnierstwom arianiskim nowo wskrzeszonym 191
 Niemojewski Jan 192
 Niepokólczycki Wacław 460
 Niewolak-Krzywda Anna 482
 Nieznanowski Stefan 467, 483, 487, 489
 Nizio Krystyna 484
 Noveniano Philippo 50
Elementale hebraicum 50
 Nowak Jerzy Zbigniew 483
 Nowak Zbigniew 464, 471, 472, 489
 Nowak-Dłużewski Juliusz 464, 467–469, 471, 474, 479, 481, 484, 492
 Nowicka-Jeżowa Alina 488
 Nowicki Andrzej 456, 469, 470
 Nowomiejski Wojciech 33
Rycerstwo chrześcijańskie a żywot duchowny (przekł. Erazma z Rotterdamu *Enchiridion...*, zob.) 33
Nowy charakter polski z Drukarnie Łazarzowej i Ortographia polska Jana Kochanowskiego

- ... *Łukasza Górnickiego i Jana Januszowskiego ... Roku Pańskiego 1594* zob. Januszowski J. (zob. też Górnicki Ł., Kochanowski J.)
- Nowy Testament zob. *Biblia sacra*
- Nowy Testament polskim językiem wyłożony zob. *Biblii przekłady i wydania*
- Numa Pompiliusz (Numa Pompilius), drugi król Rzymu 378
- Obertyński Zdzisław 461
- Obniska Wanda 466
- Obrębska-Jabłońska Antonina 493
- Ochino Bernardino 19, 189
- Ochlewski Tadeusz 466
- Oczko Wojciech 300
- Odachowski Adam 396
- Odrożówna Zofia zob. Kostczyńska Zofia
- Odyniec Wacław 471
- Officium Sepulchri* zob. *Visitatio Sepulchri*
- Ogonowski Zbigniew 462, 465
- Ojcie nasz* (modlitwa) 57, zob. też *Statuta synodalia...*
- Okoń Jan 473, 493
- Oktawian August (Caius Iulius Caesar Octavianus Augustus), cesarz rzymski 89, 441
- Oleśnicki Mikołaj 228
- Oleśnicki Zbigniew, biskup krak., kardynał 37, 75
- Olkiewicz Joanna 466, 470
- Omni die dic Mariae* (hymn) zob. Bernard z Cluny
- Opec (Opeć) Baltazar 48, 130, **133–134**, 475
- Żywot wszechmocnego syna bożego, Pana Jezu Krysta, stworzyciela i Zbawiciela stworzenia wszystkiego. Wedle ewangelii świętych, z rozmyślaniami nabożnymi doktorów Świętego Pisma ogarniony. Item Modlitwy rozkoszne przy umęczeniu Bożym nowo są przyłożone* (przer. Pseudo-Bonaventury *Meditationes...*, zob.) 48, 130, **133–134**, 475
- Oporinus Johannes (właśc. Johann Herbster), wydawca 51, 177–178, 187, 190, 195, 198, 379
- Orichovius Stanislaus zob. Orzechowski Stanisław
- Orszak Grzegorz 228
- Postylla polska domowa, to jest Kazania na każdą niedzielę* (tu doł. kilka kazań Seklucjana J., zob.) 228
- Orzechowska Jadwiga z Baranieckich, matka Stanisława Orzechowskiego, pisarza 197
- Orzechowska Magdalena z Chelmskich, żona Stanisława Orzechowskiego, pisarza 198
- Orzechowski Stanisław, ojciec Stanisława Orzechowskiego, pisarza 197
- Orzechowski Stanisław (Orichovius) 43, 162, 168, 183, 187, 188, **196–204**, 205, 352, 353, 378, 380, 381, 385, 407, **479**
- Ad Iacobum Uchanicium, Cuiaviae episcopum, Fricius sive de maiestate Sedis Apostolicae* (*Do Jakuba Uchańskiego ... Frycz, czyli O majestacie Stolicy Apostolskiej*) 188, 353
- Ad Iulium Tertium Pont. Max. supplicatio de approbando matrimonio a se inito* (*Prośba do papieża Juliusza III o zatwierdzenie małżeństwa*) 198
- Ad Sigismundum Poloniae regem Turcica secunda* zob. *Turcyki*
- Annales Polonici ab excessu Divi Sigismundi Primi* (*Kroniki polskie od zgonu Zygmunta Pierwszego*) **199**
- Baptismus Ruthenorum* (*Chrzest Rusinów*) 197
- Chimaera sive de Stancari funesta regno Poloniae secta* 352
- De bello adversus Turcas suscipiendo...* zob. *Turcyki*
- De lege coelibatus contra Syricium in consilio habita oratio* (*Mowa o prawie bezżeństwa*) 197
- Dissertatio Laurentii Siradensis philosophi super disputatione periodica Gorscii et Herbesti in diatriba antisophistarum Cracoviensium* [1563] (przeciwko B. Herbestowi) 352
- Fidelis subditus sive de institutione regia ad Sigismundum Augustum libri duo* (*Wierny poddany*) (przekł. współcz. zob. Januszowski J.) 380
- Fricius... zob. *Ad Iacobum Uchanicium...*
- Książki o ruszeniu ziemie polskiej...* zob. *Turcyki*
- Polityja Królestwa Polskiego na kształt Arystotelesowych Polityk wypisana dla dobra polskiego r. 1566* 201–202, 479
- Quincunx, to jest Wzór Korony Polskiej na cynku wystawiony ... i za kolebę Posłom Koronnym do Warszawy na Nowe Lato Roku Pańskiego 1564 posłany* **201–204**, 205

- Przedmowa 204
- Rozmowa albo Dyalog około egzekucyjnej Polskiej Korony ... na egzekucyjną koronną... 201
- Supplicatio ... ad Iulium III zob. *Ad Iulium Tertium...*
- tzw. Turcyki (przekł. pol. pt. *Oksza na Turka* zob. Januszowski J.) 198, 378, 479
- De bello adversus Turcas suscipiendo ... ad equites Polonos oratio* (Książki o ruszeniu ziemie polskiej przeciwko Turkowi, współcz. anonim. przekł. [autorski?]) 198
- Ad Sigismundum Poloniae regem Turcica secunda* (Turczyka druga do króla Polski Zygmunta) 198
- Żywoć i śmierć Jana Tarnowskiego, kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego 200, 381, 479
- Orzełski Świętosław 297, 298, 396, 491
- Interregni Poloniae libri VIII* (Bezkrólewia w Polsce ksiąg ośmioro) 297, 298, 396, 491
- Mowy i pisma w sprawach publicznych z 1576–1597 (tyt. poch. od wyd.) 396
- Osiander Andreas 67
- Ad lectorem de hypothesibus huius operis* (przedm. do Kopernika M. *De revolutionibus...*, zob.) 67
- Osmólski z Poobiednik Jan 254, 484
- tzw. *Osmólskiego rękopis* (zbiór zawier. nie druk. lub nieznan. wiersze J. Kochanowskiego; tu m.in. *Elegia X*, zob.) 254, 484
- Ossoliński Hieronim, kasztelan sandomierski 70, 189
- Ostrogska Beata z Kościeleckich, księżna 84, 395–396
- Ostrogska Elżbieta (Halszka), córka Beaty i Ilji, ks. Ostrogskich, późn. primo voto Sanguszkowa 395–396
- Ostroróg Jan 37, 462, 495
- Monumentum pro comitiis generalibus regni sub rege Casimiro pro Reipublicae ordinatione congestum* (*Memorial o naprawie Rzeczypospolitej*) 37, 462
- Ostrowska Ewa 481, 483, 485, 486
- Ostrowski Witold 456, 468, 476
- Otwinowska Barbara 458, 459, 464, 477, 482, 483
- Otwinowski Erazm, tzw. Anonim-Protestant (Pseudo-Sęp?) 346–347, 364–365, 400, 488–489
- Bohaterowie chrześcijańscy (nie zachow.) 346, 400
- Erotyki, fraszki, obrazki, epigramaty (tyt. poch. od wydawcy) 346–347, 364–365, 488
1. *Ad am[icam]* („Rzecz nagle kiedy na kogo przypadnie...”) 364, 365; 20. *Ad I. C.* („Pisałbych wam rad o jakich nowinach...”) 365; 3. *Alia ad eandem* („Puść mi wzdry serce, wszak się nie wydiera...”) 365; 5. *Alia ad eandem* („Ciężką żalostí będąc utrapiony...”) 364–365; 53. *O mnichu* 365; 75. *Scortum J. M. księdza biskupa* 365
- Sprawy albo Historyje znacznych niewiast 346, 364, 400
- Wszystkie niewiasty Starego i Nowego Testamentu cnotliwe i bezbożne 400
- Ovide moralisé (Owidiusz z morałem) 115
- Owidiusz (Publius Ovidius Naso) 68, 81, 89–90, 115, 207, 285, 319, 346, 354, 358–359, 377, 378, 415, 485
- Fasti* (*Fastorum libri II*) 207
- Heroides* (przekł. zob. Pułłowski Malcher) 377
- Metamorphoses* (*Metamorfozy*) (przekł. i przer. zob. Dębowski A., Pułłowski M., Widawski Wężyk P., Zbylitowski A.) 319, 358–359, 377, 378
- Remedia amoris* (przekł. zob. Kurzelowczyk M.) 377
- Tristia* 89–90
- Paławski Jan 483
- Padniewski Filip, biskup krak., podkancl. kor. 76, 264, 266
- Palacz Ryszard 462, 465
- Palingenius zob. Manzoli Pier Angelo
- Palladio Andrea 109, 300, 421
- I quattro libri dell'architettura* 109, 300
- Panofsky Erwin 456
- Pański Jerzy 458
- Paprocki Bartłomiej (Bartosz) 398–399, 435, 491
- Gniazdo cnoty 399, 435
- Herby rycerstwa polskiego, na pięciorych ksiąg rozdzielone, przez ... podane 399, 491
- Hetman albo Własny konterfet hetmański 399 527

- Kolo rycerskie* 491
Na harde a wszeteczne śpiewanie Joachima Bielskiego o byczyńskiej przygodzie odpowiesz 399, 491
Pamięć nierządu w Polsce przez dwie fakcje uczynionego w roku 1587 398
Panosza, to jest Wysławienie panów i paniąt ziem ruskich i podolskich z męstwa, z obyczajów i z innych spraw pocziwych 399
Wesele bogiń z szczęśliwego zwycięstwa i z fortunego przyjachania króla polskiego Stefana z ziemie moskiewskiej ... w roku 1580 398
 Parentucelli Tommaso zob. Mikołaj V, papież
 Parkoszowicz z Żurawicy Jakub 54
 rękopiśm. traktat-projekt ustalenia ortografii polskiej (wyd. pt. *Antiquissimus de orthographia polonica libellus*; wyd. kryt. pt. *Najdawniejszy traktat o ortografii polskiej*) 54
 Pascal George 478
 Paterek zob. Jan z Szamotuł
 Paweł II, papież (Pietro Barbo) 22, 36, 78
 Paweł III, papież (Alessandro Farnese) 67, 412
 Paweł IV, papież (Gian Pietro Caraffa) 183, 187, 254, 355
 Paweł z Krosna, 49, **81–82**, 453, **470**
 Carmina ... de felicissimo reditu ex Vienna austriaca ... Sigismundi regis Poloniae 49, 470
 Elegiacum ... ad divam Virginem Mariam 81
 Epithalamion ... Sigismundi regis Poloniae nobilissimaeque Barbarae 49, 81
 Saphicon de inferorum vastatione et triumpho Christi 81
 Paweł z Tarsu, Apostoł św. 173, 194, 394, 418
 Epistola ... ad Thessalonicenses secunda zob. *Biblia sacra, Nowy Testament*
 Pawiński Adolf 462
 Pawlak Marian 465
 Pawlikowski Jan Michał 483
 Paxillus Adam z Brzeska (właśc. nazw. Kołek Małecki?) 416, **423–424**, 493
 Komedyja o Lizydzie w stan małżeński wstępujący [sic!] ... teraz nowo wydana 416, **423–424**, 493
 Na herb wielmożnego domu Ich Mość Panów Cernych z Witowic; Wielmożnym ... Panom Cernym z Witowic mnie na wsem miłościwym... (dedyk.) 424
 Tragedyja o Ulyssesie, królu Ithackim, mężu rycerskim, w Grecyjej niegdy będącym, i Penelopie, uczciwie stałej małżonce jego (niezachow.) 423
 Pelc Janusz 460, 466, 468, 478, 480–488, 491, 493, 494
 Pelczar Jan 470
 Pełczyński Marian 488
 Peplowski Franciszek 476
Peregrynacja dziadowska 122
 Peruzzi Baldassarre 108, 421
 Perz Mirosław 482
 Petrarca Francesco 14, 21, 24, 25, 131, 151, 320, 321, 325, 364
 Il Canzoniere (tu sonety do Laury) 320, 321, 325
 CCCLIX [kancona] „Quando il soave mio fido conforto...” („Gdy słodka moja i wierna pociecha...”) 325
 Epistola de patientia et fide uxoria (przer. z *Dekameronu*, łac. źródło *Historii ... o Gryzzelli...*, zob.) 131
 Petrycy z Pilzna Sebastian 378
Ekonomika Arystotelesowa albo raczej Nauka domowego gospodarstwa (wyd. nast. pt. *Ekonomiki Arystotelesowej, to jest Rządu domowego z dokładem księgi dwoje, w których się może nauczyć każdy gospodarz, jako się obchodzić z żoną, z dziećmi, z czeladzią, z majątnością. Na końcu ksiąg jest przydatek, w którym się szerzej i laniej dokłada co do tejsze materiej należy* (przekł. i obszerny koment.) 378
Etyki Arystotelesowej, to jest Jak się każdy ma na świecie rzadzić, z dokładem ksiąg dziesięciorga ... Przydane są do każdego rozdziału przestrogi ... Przydatki też są położone na końcu ksiąg każdych dla gruntowniejszego rzeczy ... wyrozumienia (przekł. i obszerny koment.) 378
Horatius Flaccus w trudach więzienia moskiewskiego na utulenie żalów ... w lyrycznych pieśniach zawarty (parafr.) 378
Polityki Arystotelesowej, to jest Rządu Rzeczypospolitej z dokładem ksiąg ośmiorgo ... Przydane są do każdego rozdziału przestrogi ... przydatki też są położone na końcu ksiąg... (przekł. i obszerny koment.) 378
 Pianko Gabriela 469

- Piccolomini Enea Silvio zob. Pius II, papież
 Pickel Konrad zob. Celtis Konrad
 Pico della Mirandola Giovanni 382
 Piechnik Ludwik 466
 Piekarski Kazimierz 463, 471, 475, 482
 Piesiewicz Jerzy 457
*Pieśń o posiedzeniu i o zniewoleniu żalosnem
 ziemie węgierskiej* zob. Kleryka Stanisław,
 utwory o aut. niepewnym
 tzw. *Pieśń o pruskiej porażce* („We wtorków
 dzień apostolski...”) zob. Kleryka Stani-
 sław, utwory o aut. niepewnym; zob. też
 Górnicki Ł.
 Pietraszko Stanisław 468
 Pigoń Stanisław 473, 475, 482–484, 489
 Pilecki Jan 143, 144
 Pilat Poncki (Pontius Pilatus), prokurator
 Judei 110
 Pindar (Píndaros) z Teb 276, 434–435, 438
 Pindter Felicitas 470
 Piotr Apostoł św. 158
 Piotr IV Raresz (Petryło), gospodarz mołdaw-
 ski 199
 Piotr z Goniądza 192, 478
*De filio Dei homine Christo Iesu (O synu
 Bożym człowieku Jezusie Chrystusie)* (nieza-
 chow.) 192
 Pisarkowa Krystyna 480
Pismo święte zob. *Biblia sacra*, zob. też *Biblia*
 przekłady i wydania
 Piszczkowski Mieczysław 467, 489
 Pitagoras (Pythagoras) 382
 Pius II, papież (Enea Silvio Piccolomini) 20, 461
 Pius V, papież (Michel Ghisleri) 194, 361
 Piwarski Kazimierz 462
 Piwko Stanisław 478
 Pizonowie (adresaci *Listu do Pizonów* Horace-
 go): Cnaeus Calpurnius Piso, konsul z r. 23
 p.n.e., i jego synowie (ustalenie niepewne) 25
 Planudes Maximos 289
Anthologia diaphórōn epigrammátōn (ina-
 czej zw. *Anthologia Planudea*, wyciąg z *An-
 thologia graeca*, zob.) 289
 Platea Franciscus zob. Franciscus de Platea
 Platon 22, 25, 27, 29, 79, 179, 201, 234, 249,
 264, 319, 382, 388, 457
Pháidros (Fajdros) 319
Politéia (Rzeczpospolita; Państwo) 29
Sympósion (Uczta) 388
 Plautus (Titus Maccius Plautus) 36, 79, 91,
 93, 95, 415, 416, 420–423, 472, 493
Amphitruo 91
Casina 91
Mercator (Kupiec) 91, 422, zob. też Fi-
 lemon z Aten
Trinummus (Potrójny) 416, 420–422, 493,
 przer. zob. Ciekliński P., zob. też Filemon
 z Aten
 Plejada, grupa poetycka (Pierre de Ronsard,
 Jean-Antoine de Baïf, Joachim du Bellay,
 Remi Belleau, Jean Dorat, Etienne Jodelle,
 Pontus de Tyard) 256, 273
 Pleniewicz Roman 481
 Plezia Marian 465, 467
 Plotyn (Plotínos) 288
 Plutarch (Plútarchos) z Cheronei 326, 329, 378
Bíoi parállēloi (Żywoty równoległe) 378;
 przekł. fragm. zob. Januszowski J.
Erotiká diegésis (Amatoriae narrationes)
 (źródło Kochanowskiego J. *Wzoru pań męż-
 nych*, zob.) 329
Ethiká (Moralia) (przer. zob. Kochanowski
 Mikołaj) 378
Gynaikón aretái (De mulieribus virtutibus)
 (źródło Kochanowskiego J. *Wzoru pań męż-
 nych*, zob.) 329
 Pocięcha Władysław 460, 477
 Podbielski Henryk 26, 457
 Podlodowska Dorota zob. Kochanowska
 Dorota
 Podlodowski Jakub, szwagier Jana Kocha-
 nowskiego 329
 Podlodowski Stanisław Lupa, stolnik sandomie-
 rski, ojciec Doroty Podlodowskiej 385, 388
 Podsiad Antoni 457
 Poggio Bracciolini Gian Francesco 149
Liber facetiarum 149
 Polkowski Ignacy 475
 Pollak Roman 461, 467, 468, 483, 484, 486,
 489–491, 493
 Pomian Krzysztof 476
 Pomponio Leto (Pomponius Laetus) 22
 Pomponiusz Letus zob. Pomponio Leto
Poncjan zob. Jan z Koszyczek
 Pontanus Iacobus (właśc. Spanmüller) 413
Poeticarum institutionum libri tres 413

- Poplatek Jan 472, 492
 Porębski Stanisław 346, 440
 [*Skotopaski*] (niezachow.) 440
 Porsenna, król Etrusków 370
 Possevino Antonio 26
 Tractatio de Poesi et Pictura 26
Powiatki włosko-polskie: [1] *Jako nie jest dobrze niewolnika w domu chować abo drażnić, o tym słuchaj, co się stało niedaleko Wenecyje w mieście jednym*; [2] *Druga jako niejacykomu zwierzać się swych tajemnic*; [3] *Druga tej równa, która się przydała w Wenecyi* 132
Powieść rzeczy istej o założeniu Klasztora na Łysej Górze braciej zakonu świętego Benedykta, i też o tym, jako drzewo Świętego Krzyża na tę górę jest przyniesione 129, 159
 Powodowski Hieronim 406
 Proposicia z wyroków «Pisma świętego» zebrana na sejm walny koronny krakowski w roku 1595 406
Pozdrowienie Anielskie (modlitwa) 57, zob. też *Statuta synodalia...*
 Preflic Jakub, woj. podolski 330
Problemata Aristotelis (właśc. tytuł *Ain Büchlin das durch die natürlichen Mayster Aristoteles, Avicennam, Galienum, Albertum und andern natürlichen Maystern von mancherley seltsamen wunderlichen Fragen beschriben ist und hayszt Problemata Aristotelis*) 136–137, zob. też Glaber A.
 Prokopiusz (Prokopios) z Cezarei 389
 Anékdota (Historia secreta a. arcana) 389
 Historia bellorum zob. *Historikón...*
 Historikón en bibliois okto (tzw. *Historia bellorum*) 389
 Propercjusz (Sextus Propertius) 257
 Elegiarum libri quattuor 257
Proteus abo Odmieniec (anonim.) 267, 362–363, 488
 Oświeconemu książęciu a panu ... Mikołajowi Radziwiłłowi, wojewodzie wileńskiemu ... panu swemu miłościwemu (wiersz. dedyk.) 363 (tu doł. wiersze Bazylia C., Statoriusa P., zob.)
Protevangelium Iacobi 132
Protoewangelia Jakuba zob. *Protevangelium Iacobi*
 Prus-Bogusławski Aleksander 458
 Przegonia-Kryński M. Z. zob. Kryński Przegonia- M. Z.
 Przyborowski Józef 475
 Przybylski Ryszard 485
 Przychocki Gustaw 472
 Przyłuski Jakub 43, 172
 Leges seu statuta ac privilegia Regni Poloniae (Prawa i przywileje Królestwa Polskiego) 43
Psalmy (Psalterz) zob. *Biblia sacra, Stary Testament, Liber Psalmorum*; zob. też *Psalterza przekłady i parafrazy*
Psalterz zob. *Psalmy*
Psalterza przekłady i parafrazy:
 Psalterz albo Kościelne śpiewanie Króla Dawida, nowo pilnie przełożony z łacińskiego języka w polski, według szczerzego tekstu, tzw. Psalterz krakowski (przekł. anonim.) 63
 Psalterz Dawidów zob. Kochanowski J.
 Psalterz Dawidów zob. Wujek J.
 Psalterz Dawidów, który snadź jest Prawy fundament wszytkiego pisma krześcijańskiego zob. Rej M.
 tzw. *Psalterz floriański* 63, 308
 tzw. *Psalterz Kingi* 308
 tzw. *Psalterz krakowski* zob. *Psalterz albo Kościelne śpiewanie...*
 tzw. *Psalterz puławski* 63
 Zołtarz Dawidów ... na rzecz polską wyłożony zob. Wróbel W., zob. też Glaber A. (wyd.)
 Pseudo-Arystoteles 458
 Pseudo-Bonawentura (Giovanni delle Celle?) 133–134
 Meditationes vitae Christi (zbiór przypis. Bonawenturze, tu także włącz. oryginy. traktat św. Bonawentury, zob.) 133–134
 tzw. Pseudo-Demetrios 458
 Peri hermenéias (De interpretatione; O wyrażaniu się) 458
 Pseudo-Lukian 143
 Palinurus et Charon (łac. źródło Konacha M. *Rozmłuwanej Charona...*, zob.) 143
 Pseudo-Sęp zob. Otwinowski Erazm (?)
 Pszczołowska Lucylla 464
 Pszonka Stanisław, współtwórca Rzeczypospolitej Babińskiej 389
 Ptaszycki Stanisław 480

- Ptaśnik Jan 456, 460, 461
- Pudłowski Malcher 365–366, 377, 489, 490
- Dydo* (parafr. *Eneidy* Wergiliusza i *Heroid* Owidiusza) 365, 377, 490
- Elegia ob mortem illustris olim et magnifici domini d. Ioannis comitis de Tarnov, castelani Cracoviensis exercituum Regni Poloniae imperatoris...* 365
- Fraszek księga pierwsza. Przy tym Sen i Elegia polska* 365, 366
100. *Na gwiazdarze* 366; 130. *Przyjaciół napewniejszy w kalecie* 366
- Lament i napominanie Rzeczypospolitej Polskiej* 365–366
- Ob mortem ... Ioannis...* zob. *Elegia ob mortem...*
- Pudłowski Stanisław 144
- Collectanea varii tenoris et minoris momenti* (rekopisłm. kodeks BJ, sygn. 2468; tu pomieszcz. notatka podająca dedykację *Żywota Ezopa* Biernata z Lublina (zob.) dla J. Pileckiego) 144
- Pułaski Franciszek 475, 479
- Puzynina Jadwiga 464, 467
- Quirini-Popławska Danuta 461
- Rabe Wawrzyniec (Laurentius Corvinus) 80
- Carminum structura* 80
- Rabelais François 458
- Radziszewska Julia 491
- Radziwiłł Krzysztof Mikołaj, książę, woj. wil., hetman w. lit. 323, 375
- Radziwiłł Mikołaj, książę, woj. wil., kancl. w. lit. 82
- Radziwiłł Mikołaj Krzysztof Czarny, książę, kancl. w. lit. 51, 57, 64, 354, 363
- Radziwiłł Mikołaj Krzysztof Sierotka, książę, marszałek w. lit. 51, 53
- Radziwiłłowa Elżbieta z Szydłowieckich, księżna 259
- Radziwiłłówna Barbara zob. Barbara Radziwiłłówna, królowa polska
- Radziwiłłówna Krystyna zob. Zamoyska Krystyna
- Rafael (Raffaello Santi) 348
- Ranuccio d'Arezzo (Rimicius) 138
- Vita Aesopi fabulatoris clarissimi e greco latina per Rinucium facta ad reverendissimum patrem dominum Anthonium* (źródło *Żywota Ezopa...* Biernata z Lublina) 138
- Raszewski Zbigniew 472, 473, 486, 492
- Ratio studiorum (jezuicka ustawa szkolna) 413, 414
- Regulus (Marcus Attilius Regulus), konsul, bohater rzymski 370
- Rej Mikołaj 10, 44, 50, 52, 58, 76, 99, 105, 115, 116, 123, 149, 166, 200, 205, 208, 209–252, 253, 261, 263, 275, 277, 283, 287, 289, 309, 334, 342, 350, 354–356, 359, 360, 363–365, 369, 370, 372, 374, 377, 380, 385, 387, 389–392, 399–401, 404, 411, 428, 429, 432, 433, 435, 449, 453, 458, 459, 463, 468, 471–473, 474, 476, 479–481, 487, 488, 490, 492
- Apocalypsis, to jest Dziwna sprawa skrytych tajemnic Pańskich* 205, 241–242, 334
- Apostegmata* zob. *Żwierciadło*
- Catechismus, to jest nauka barzo pożyteczna każdemu wiernemu krześcijaninowi, jako sie ma w zakonie bożym, a w wierze i w dobrych uczynkach sprawować* (przer. katechizmu Rhegiusa U., zob.) 219, 479
- Christe qui lux es et dies* (Kryste, dniu naszej światłości) (pieśń) 212
- Do uczciwego ... Polaka...* zob. *Żwierciadło Figliki albo Rozlicznych ludzi przypadki dworskie, które sobie po zatrudnionych myślach dla krotofile wolny będąc czytać możesz* (zob. też *Żwierzyniec...*, *Przypowieści przypadle*) 237, 240–241, 389, 479, 480, 481
97. *Baba, co w pasyję płakała* 240; 144.
- Chłop, co ornat kupował* 240, 241; 177.
- Chłopa ksiądz o Ś. Trójcy wierzyć uczył* 241; 178. *Jutrznia na rezurekcyję* 105; 236. *Ksiądz, co jeść nie mógł* 240; 234.
- Mnich, co niósł siodło do klasztoru* 240
- Gęś z Kurem* (niezachow.) 212
- Józef* zob. *Żywot Józefa...*
- Kostyra z Pijanicy* (fragm.) 212
- Krótka rozprawa między trzema osobami, Panem, Wójtem a Plebanem, którzy i swe i innych ludzi przygody wyczytają. A takież i zbytki i pożytki dzisiejszego świata* (wyd. pod pseud. Ambrożego Korczbok Rożka) 50, 99, 123, 124, 149, 166, 212, 213–218, 531

220, 224, 230–232, 234, 244, 253, 453, 473, 474, 479, **480**

Kupiec, to jest Kształt a podobieństwo Sądu Bożego ostatecznego (przedm. zob. Seklucjan J.) 115, 116, 213, 220, **223–227**, 228, 237, 474, 479–480, **481**, zob. też Naogeorgus T., Mercator...

Przemowa ku temu, co czedł 224

Lew z Kotem 213, 236

Mocny Boże wszej radości (tzw. *Hejnał świata*, pieśń) 212

Pieśń o prawym bóstwie Syna bożego 212

Podobieństwo żywota człowieka krześcijańskiego (pieśń) 212

Postilla lituwiszka... (przekł. na litewski Postylli, zob.) 232

Postylla zob. *Świętych słów ... Kronika albo Postylla...*

Przemowa krótka... zob. *Żwierciadło*

Przyczyna gniewu Pańskiego (pieśń) 212

Psalm 85; Psalm 116 (przekł. wiersz.) 212

Psalterz Dawidów, który snadź jest Prawy fundament wszytkiego pisma krześcijańskiego, teraz nowo prawie na polski język przełożon... (proz. przer. utworu Campensisa J., zob.) 219, 309, 480, 481

Najjaśniejszemu Książęciu a Panu ... Zygmuntowi z Bożego miłosierdzia Królowi Polskiemu ... niektóry poddany Jego K. M. wieczną a powolną służbę swą wskazuje (dedyk.) 219; *Ku temu, co by miał wolą czyść ty książki* (wiersz. przedm.) 219

Spólne narzekanie... zob. *Żwierciadło*

Świętych słów a spraw Pańskich, które tu sprawował Pan a Zbawiciel nasz na tym świecie jako prawy Bóg, będąc w człowieczeństwie swoim, Kronika albo Postylla, polskim językiem a prostym wykładem też dla prostaków krótkce uczyniona... 212, **227–232**, 241, 401, 479, **481**

Ewangelia na dzień nawiedzenia Panny Marię 232; *Ewangelia niedziele siedm-nastej po Trójcy Świętej* 230

Warwas z Lupusem (niezachow.; inna wersja tyt. *Warwas z Dykasem*) 212–213

Wizerunek własny żywota człowieka pocziwego, w którym jako we zwierciadle snadnie

każdy swe sprawy oglądać może; zebrany i z filozofów i z różnych obyczajów świata tego (przer. z Palingeniusa, zob.) 58, 99, 200, **232–236**, 237, 479, 480, **481**

V. Sokrates 244–236

Zbroja pewna... zob. *Żwierciadło*

Żwierciadło albo Kształt, w którym każdy stan snadnie się może swym sprawom jako we zwierciadle przypatrzeć 209, **242–251**, **380, 480, 481**

Żywot człowieka pocziwego **242–251**, 380, 479, 480, **481**

Spólne narzekanie wszej Korony na porządną niedbałość naszą (*Przemowa krótka do krześcijańskiego człowieka każdego*) 242, 247, 248

Apoftegmata, to jest Krótkie a roztropne powieści, człowiekowi poćciwemu słuszenie należące, przez tego to, co i «Żywot poćciwego człowieka» pisał, tylko dwiema wirszki zebrane a zniesione 241, 242

Katolik z Trydeitą 241

Przemowa krótka do poćciwego Polaka stanu rycerskiego 242, 248

Zbroja pewna każdego rycerza krześcijańskiego 242, 248

Do uczciwego a bacznego Polaka od tegoż, co mu ty księgi podawa krótkie a przyjacielskie napomnienie 242

Żegnanie z światem. Tenże to z światem towarzyszem swoim i z jego ozdobnemi przypadki żegnając się rozmawia krótkiemu słowy 242

Żywot i sprawy poćciwego ślachea polskiego Mikołaja Reja z Nagłowic... zob. utwory o aut. niepewnym

Żwierzyniec, w którym rozmaitych stanów, ludzi, żwirząt i ptaków kształty, przypadki i obyczaje są właśnie wypisane. A zwłaszcza ku czasom dzisiejszym naszym niejako przypadające **237–241**, 385, 399, 479, **481**

A tu napirwej Rzeczpospolita skarży się na swe nieszcześnie 237

Rozdział pirwszy. A tu się już poczynają sprawy i postęпки pamięci godne onych królów i inych stanów sławnych, tak pogańskich, jako i krześcijańskich, z których by właśnie każdemu pocziwemu stanowi

- przystało dobre przykłady ku swym postępom brać 237
- XCIV. Leo Konstantynopolitański 237;
CCXIV. Salomon 237
- Rozdział wtóry. *A tu sie już poczynają stany i domy niektóre zacnego narodu polskiego* 237
- II. Sigismundus Augustus 237; III. Bona, Królowa Polska 237
- Rozdział trzeci. *Tu sie już poczynają przypadki osób ku sprawam świeckim należących ... A tu już idą stanów duchownych przypadki ... A tu już idą różne przypadki świata tego* 237, 239–240
- XXV. Infuła 240; XXVII. Opaci 240;
XXVIII. Mnich 239–240; XXXIII. Zegar 239
- Rozdział czwarty. *Jako starych wieków przypadki świeckie ludzie sobie malowali* 237
- [V]. *Przypowieści przypadłe* (wyd. nast. pt. *Figliki...*, zob.) 237
- Żegnanie z światem... zob. *Żwierciadło*
- Żywoć człowieka pocziwego zob. *Żwierciadło*
- Żywoć Józefa z pokolenia żydowskiego, syna Jakubowego, rozdzielony w rozmowach person, który w sobie wiele cnót i dobrych obyczajów zamyka (przer. z *Crocusa C.*, zob.) 213, 218, 220–223, 435
- Argument, to jest Położenie tej sprawy, która sie zamyka w tych książkach* 223;
Ku dobrym towarzyszom towarzyska przemowa 220
- Utwory o autorstwie niepewnym:
Historyja prawdziwa, która sie stała w Landzie mieście niemieckim, z osobnemi naukami, polskim językiem wyprawiona 251–252, 481
- Napis nad grobem zacnej Barbary Radziwiłłówny niegdy będącej królowej polskiej (epitafium; wersja odmienna od *Sacrae Reginae Poloniae Epitaphium Anno 1551* (epitafium po polsku; wersja odmienna od *Napis nad grobem ... Barbary...*, zob.) 251*
- Wiersz na śmierć Jarosza Łaskiego* 251
- Żywoć i sprawy pocziwego ślachcica polskiego Mikołaja Reja z Nagłowic, który był za sławnych królów polskich Zygmunta wielkiego, pierwszego tem imieniem króla polskiego, a potem za Zygmunta Augusta, syna jego, także wielkiego a sławnego króla polskiego, który napisał Andrzej Trzeciecki jego dobry towarzysz, który wiedział wszytki sprawy jego* (zob. też *Trzeciecki Mł. A.*) 209–212, 242, 479, 480–481, 488
- Rej Stanisław, ojciec Mikołaja 209, 210, 212
- Rejowa Anna z Buczackich, pierwsza żona Stanisława Reja, ojca Mikołaja 209
- Rejowa Barbara z Herburtów, druga żona Stanisława Reja, matka Mikołaja 209
- Rejowa Zofia z Kościńców (Kosnowna), żona Mikołaja 212
- Retyk Joachim zob. *Rheticus Joachimus*
- Reuchlin Johann (zw. *Capnio*) 164, 377
- Homeri Batrachomyomachia Ioanne Capnione Phorcensi metaphraste* (przekład na łac.) 377
- In Ioannis Naucleri Chronicam Historiam Praefatio* (przedm. do *Memorabilium...* Nauclerusa J., zob.) 164
- Rhegius Urbanus (właśc. Urban Rieger) 219
- Catechismus minor puerorum* (źródło przer. Reja M., zob.) 219
- Rheticus Joachimus (Retyk, właśc. Georg Joachimus von Lauchen) 67
- Rhetorica ad Herennium* 166
- Rhode Franz, drukarz 53
- Rienzo (Rienzi) Cola di 14
- Rimicjusz zob. Ranuccio d'Arezzo
- Ripa Cesare 239
- Iconologia* 239
- Risinius Piotr 115
- Historia pulchra ... imaginis Mariae quo et unde in Clarum Montem Czastochoviae et Olsztyn advenit* (utwór tożsamy (?) z tzw. *Historyjami częstochowskimi*; łac. źródło (?) *Historyi o obrazie w Częstochowie*, zob.) 115
- Robortello Francesco 26, 30, 256, 352

- De nominibus Romanorum* („recenzja” utworu Sigonia C.) 352
In librum Aristotelis de Arte poetica explanationes 26
Rodecki Aleksy, drukarz 52, 463
Rogow Aleksandr Iwanowicz 491
Roizjusz Piotr (Petrus Roysius, właśc. Pedro Ruiz de Moros) 57, 172, 265, 289–291, 356–358, 488
Ad Sarmatam in dictionarium Ioannis Mąciński; *Roma de Polonis* (wiersze pochw. w *Lexicon...* Mączyńskiego J., zob.) 57
Chiliastichon 356
Historia funebris in obitu divi Sigismundi Sarmatiarum regis ad Sigismundum Augustum filium admonitio 356–357
In bibulos Sapphicum 358
In Lithuanicam peregrinationem 358
Petrus Royzjus Maureus Hispanus ex tempore ad Fricium suum (wiersz doł. do Frycza Modrzewskiego A. *De poena homicidii oratio secunda*, zob.) 356
Rombowski Aleksander 465
Ronsard Pierre de (zob. też Plejada) 254, 256, 320, 321, 434, 483, 486
Oeuvres 320, 321
Sur la mort de Marie (sonety) 320, 321, 486
Rospond Stanisław 464, 483, 493
Rostafiński Józef 475
Rostkowska Irena 478, 480
Roszkowska Wanda 472, 473, 492
Rotterdamczyk zob. Erasm z Rotterdamu
Rotundus (Mielecki) Augustyn 90, 172
Rovere della, ród włoski panujący w Urbino 382
Roysius Petrus zob. Roizjusz Piotr
Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią 481
Rozmowy które miał król Salomon ... z Marcholtem... zob. Jan z Koszyczek
tzw. *Rozmyślania dominikańskie* 133
Rozmyślanie o żywocie Pana Jezusa (tzw. *Rozmyślanie przemyskie*) 130, 133, 135–136, 475
tzw. *Rozmyślanie przemyskie* zob. *Rozmyślanie o żywocie Pana Jezusa*
Rozprawa Księdza z Popem zob. Rej M., utwory o aut. niepewnym
- Ruiz de Moros Pedro zob. Roizjusz Piotr
Rupprich Hans 470
Ruszczyćówna Janina 456
Rutkowski Jan 460
Ryba Jan, ojciec Jana Rybińskiego 370
Rybecki Paweł 464
Rybiński Jan 369–372, 489
De linguarum in genere tum Polonicae seorsim praestantia et utilitate oratio 370
Gęśli różnorymym księga I 370, 371, 489
Gęśl dwudziesta 370; *Gęśl piętnasta* 371
Hodoeporicorum liber unus 489
Wiosna 371–372
Rymarkiewicz Jan 485
Rymsha Andrzej 375
Dekéteros akróama, to jest Dziesięcioroczne powieści wojennych spraw ... książęcia ... Krzysztofa Radziwiłła ... pana trockiego, podkanclerzego Wielkiego Księstwa Litewskiego i hetmana polnego ... Ku temu posługi niektórych rotmistrzów i ludzi rycerskich, pod sprawą Jego Mci będących 375
Rytel Jadwiga 482
Rzeczpospolita Babińska zob. Babińska Rzeczpospolita
Rzeczpospolita polska chramiąc tula się po świecie... zob. Rej M., utwory o aut. niepewnym
Rzepka Wiesław Ryszard 467, 474
Rzymowski Wincenty 490
- S. K. (krypt.) 98
Psalm Dawidów LXX „W Tobie Panie, nadzieję mam...” (przekł.) 98, zob. też Karnkowski S., Kleryka S.
Sabellico Marcantonio Coccio (Marcus Antonius Coccius Sabellicus) 164
Enneades sive Rapsodiae historiarum 164
Sabellicus Marcus Antonius Coccius zob. Sabellico Marcantonio
Sachs Hans 121
Safona (Sapphó) 321
Saitta Giuseppe 456
Sajkowski Alojzy 461, 491
Salomon, król Izraela 49, 138, 144, 145, 237, 439, 475
Sambor Jadwiga 464
Samsonowicz Henryk 461

- Sand Parysa...* zob. *Sqd Parysa...*
- Sandecki-Malecki Jan 58, 149, zob. też *Historyje rozmaite...* (przekł.?)
- Defensio verae translationis Corporis Catechismi in linguam polonicam...* 58
- Haereses et errores in commentario Ioannis Secluciani in Matthaeum ... collati et confutati* 58
- Sanguszko Dymitr, książę, pierwszy mąż Halszki ks. Ostrogskiej 396
- Sarbiewski Maciej Kazimierz 263, 375
- De acuto et arguto liber unicus sive Seneca et Martialis (O poincie i dowcipie jedna księga, czyli Seneka i Marcjalis)* 263
- Sardanapal zob. Assurbanipal
- Sarnicki Stanisław 191, 398
- Annales sive de origine et rebus gestis Polonorum et Lithuanorum libri octo (Roczniki, czyli O pochodzeniu i czynach Polaków i Litwinów ksiąg osiem)* 398
- Collatio in qua aperte demonstratur blasphemias Gregorii Brezinensis ... adeo conformes esse in triginta nempe articulis doctrine Arii, ut ovum ovo non sit similius (przeciwko Grzegorzowi Pawłowi z Brzezina)* 191
- O uznaniu Pana Boga Wszechmogącego troje kazanie (przeciwko Grzegorzowi Pawłowi z Brzezina)* 191
- Sarnowska Elżbieta zob. Sarnowska-Temeriusz Elżbieta
- Sarnowska-Temeriusz Elżbieta 457, 468, 469, 493
- Sqd Parysa królowica Trojańskiego (Sand Parysa..., anonim. przer. Lochera J. Iudicium..., zob.)* 93–95, 423, 472–473
- Scala della (Scaligerowie), ród włoski panujący w Weronie 20
- Scaliger Iulius Caesar (Giulio Bordone della Scala) 26, 28, 31, 288, 289, 321, 351, 378
- Poetices libri septem* 26, 288–289, 321, 351
- Scaligerowie zob. Scala della
- Schoell Franck Louis 460
- Schonaeus Cornelius (właśc. Cornelis Schoon) 415
- Terentius christianus* (zbiór dramatów) 415
- Schönberg Nicolaus von, kardynał Kapui 67
- Schoneus Andrzej 440
- Adonis ... ad G. Radvilum ecloga gratulatoria* (parafr. *Bukolik Wergiliusza*) 440
- Daphnis seu de funere magni Stephani I regis Polonorum* (parafr. *Bukolik Wergiliusza*) 440
- Palaemon seu Promnicum Crasinianum in tumultu bellico conservatum* (parafr. *Bukolik Wergiliusza*) 440
- Seghet Thomas 446
- Seklucjan Jan 39, 51, 58, 63, 123–124, 126, 223, 228, 474, zob. też *Testament Nowy...* Murzynowskiego S. (nakładca)
- Catechismus, to jest Nauka naprzędniejsza i potrzebniejsza ku zbawieniu, o wierze krześcijańskiej* (tzw. katechizm większy) 39, 51
- Katechizmu tekst prosty dla prostego ludu* (tzw. katechizm mniejszy) 39, 51
- kazania (zam. w Orszaka G. Postylli..., zob.) 228
- Student. Rozprawa krótka a prosta o niektórych ceremoniach a ustawach kościelnych* (aut. niep.) 123, 474
- Swojem wiernym słuchaczom a uczniom Słowa Bożego ... Łaski Bożej i wszego dobrego życzy Jan Seclutian...* (przedm. wydawcy do Reja M. Kupca..., zob.) 221
- Wyznanie wiary chrześcijańskiej* 39, 51, 474
- Sellery George Clarke 456
- Semp Nicolaus zob. Szarzyński Sęp Mikołaj
- Seneka Młodszy (Lucius Annaeus Seneca Minor) 42, 79, 91, 301, 304, 381, 393, 394, 417–420, 435, 472, 485, 493
- De beneficiis libri* (przekł. zob. Górnicki Ł., *Rzecz o dobrodziejstwach*) 393, 394
- Tragoediae* 79, 418
- Hercules furens* 91
- Phaedra (Fedra)* 435
- Thyestes* 91
- Troades (Trojanki, zob. też przekł. Górnickiego Ł. pt. Troas)* 91, 381, 393, 394, 418, 419, 493
- Seńko Władysław 462
- tzw. *Septuaginta* (zbior. przekł. *Starego Testamentu* na jęz. grecki) zob. *Biblii przekłady i wydania*
- Serlio Sebastiano 108, 109, 421
- Trattato sopra scene* (zam. w *Il secondo libro di prospettiva*) 108, 109, 421

Sękowska Elżbieta 462
 Sęp Szarzyński Mikołaj zob. Szarzyński Sęp Mikołaj
 Sforzowie (Sforza), ród włoski panujący w Mediolanie 20, 382
 Shakespeare William 252, 288, 303, 381, 458
Hamlet, Prince of Denmark (Hamlet) 381
King Lear (Król Lir) 252
 Shearman John 459
 Siatkowska Ewa 491
 Siebeneicherowie, rodzina drukarzy 50
 Siemieński Józef 477
 Siemuszowski Jan Starykoń 377
Ranarum et murium pugna Homeri ... versu latino donata (łac. przekł. greckiej *Batrachomyomachii*) 377
 Sieniawska Jadwiga z Tarłów, wojewodz. ruska, czwarta żona Hieronima Sieniawskiego 333
 Sieniawski Adam Hieronim, podczaszy kor., syn Hieronima 439
 Sieniawski Hieronim, woj. ruski 333
 Sieniawski Mikołaj, hetman, w. kor. 218
 Siennik Marcin 130, 155, 156
 [Historia o Meluzynie] (wyd. późn. pt. *Historia wdzięczna o szlachetnej i pięknej Meluzynie. Teraz nowo z niemieckiego języka na polski przełożona*; przer. różnych utworów) 130, 155, 156
 Sigonio (Sygoniusz) Carlo 352
Scholia in Titum Livium 352
 Simler Josias 195
De aeterno Dei filio Christo et de Spiritu Sancto (O wiecznym Synu Bożym Jezusie Chrystusie i o Duchu Świętym) 195
 Simon Ludwik 472
 Simon Simonides zob. Szymonowicz Szymon
 Simonides z Keos 288, 321, 434
Na cześć poległych w Termopilach (tzw. epigramat termopiliński)
 Sinko Tadeusz 458, 469, 470, 472, 474, 479, 481, 486, 487, 493
 Skanderberg, Jerzy Kastrioti (Gjergj Kastrioti Skënderbeu), wódz albański 163
 Skarga Powęski Piotr 11, 53, 57, 64, 166, 399, 401–410, 474, 492
Kazania na niedziele i święta całego roku; wyd. nast. z r. 1597 pt. *Kazania na niedziele*

i święta całego roku ... z przydaniem kilku kazań sejmowych i kazania na pogrzebie królowej J. M. starej (tu pierwsza publ. *Kazań sejmowych*, zob.) 405, 492
Kazania o siedmiu sakramentach (tu włącz. 2 wyd. *Kazań sejmowych*) 410
Kazania przygodne (tu włącz. 3 wyd. *Kazań sejmowych*, bez *Kazania szóstego*, zob.) 405, 410
Kazania sejmowe 166, 405–410, 477, 492
 [Kazanie] pierwsze na początku sejmu przy Ś. Mszy sejmowej (w wyd. z r. 1610 tyt. zmien. *Pierwsze na początku przy świętej Ofierze sejmowej. O mądrości potrzebnej do rady*) 408
 Kazanie wtóre. O miłości ku Ojczyźnie i o pierwszej chorobie Rzeczypospolitej, która jest z nieżyczliwości ku Ojczyźnie (jw. *Kazanie wtóre sejmowe. O miłości ku Ojczyźnie*) 408
 Kazanie trzecie. O drugiej chorobie Rzeczypospolitej, która jest z niezgody domowej (jw. *Kazanie trzecie sejmowe. O zgodzie domowej*) 407, 408
 Kazanie czwarte. O trzeciej chorobie Rzeczypospolitej, która jest naruszenie religii katolickiej przez zarazę heretycką (jw. *Kazanie czwarte sejmowe. Religia katolicka zgodę i całość królestwa zatrzymawa*) 408, 409
 Kazanie piąte. Jako katolicka wiara politycy i królestw szczęśliwie dochowywa, a heretyctwo je obala 407, 408
 Kazanie szóste. O monarchii i królestwie albo o czwartej chorobie Rzeczypospolitej, która jest z osłabienia królewskiej dostojności i władzy 408, 410
 Kazanie siódme. O prawach niesprawiedliwych albo o piątej chorobie Rzeczypospolitej 408
 Kazanie ósme. O szóstej chorobie Rzeczypospolitej, która jest dla grzechów jawnych i niekarności ich (jw. *O niekarności grzechów jawnych*) 408
O jedności Kościoła Bożego pod jednym Pasterzem i o greckim od tej jedności odstąpieniu (wyd. nast. zmien. pt. *O rządzie i jedności Kościoła Bożego*) 403–404

- O rządzie i jedności Kościoła Bożego zob.
 O jedności Kościoła Bożego...
 Otóż tobie rokosz 410
Proces konfederacji; wyd. nast. pt. *Proces na konfederację z poprawą i odprawą przeciwnika* (przedr. w tomie *Kazań sejmowych*) 405
Wsiadanie na rokosz P. Uporskiego, któremu odradza P. Rozumowski ... złożone 20 Aprilis a. 1607 410
Żywoty świętych Starego i Nowego Zakonu (zob. też Surius L.) 64, 401, 404, 492
- Skibniewska Maria 459
 Skimina Stanisław 471
 Skoczek Józef 467, 470, 483
 Skubiszewski Piotr 469
 Skuczyński Janusz 486
 Skwarczyńska Stefania 486
 Skwarczyński Paweł 457
 Smereka Jan 470
 Smoleń Władysław 473, 475
 Smolik Jan 366–368, 487, 489
 Cień albo Dusza Molenta króla Baktryjańskiego, przekładania ... z włoskiej tragedii (przer. Grotta L. *La Dalida*, zob.) 366
 Ody Horatiuszowe niektóre przekładania... (parafrazy) 366
 Pastorel kilka przekładania ... z włoskiego 366
 Wiersze różne (tyt. wydawcy) 367–368, 489
 Pieśń I 367; *Pieśń VII* („Zaprzęż nie lwice, nie tygry, Cyprido...”) 366–367, 487, 489 (aut. niep., zob. też Szarzyński Sęp M., *Rytm*); *Straż prozna* 367–368
- Smosarski Józef 473
 Snopek Jerzy 488
 Sobociński Władysław 462, 469
 Socyn Faust zob. Sozzini Fausto
 Socyn Leliusz zob. Sozzini Lelio
 Sofokles (Sophokles) 418
 Sokolski Jacek 475
 Sokołowska Jadwiga 459, 467, 487
 Sokołowski Stanisław 378, 407, 433–435, 439
 Epithalamion sive benedictiones nuptiales ad Serenissimum Sigismundum III, Poloniae regem, et Annam Austriacam coniugem eius (tu doł. *Mulier fortis Szymonowica S.*, zob.) 439
 Nuntius salutis sive de Incarnatione ... sermonis quinque (przekł. pol. zob. Januszowski J.) 378
 Partitiones Ecclesiasticae 407
- Quaestor sive de parsimonia atque frugalitate* (przekł. pol. zob. Januszowski J.) 378
 Sokrates 33, 234, 236, 249
 Solikowski Jan Dymitr 57, 168, 204–208, 396, 479, 491
Ad Lectorem (wiersz pochw. w *Lexicon Mączyńskiego J.*, zob.) 57
Apocalipsis zob. *Facies perturbatae...*
Commentarius brevis rerum polonicarum a morte Sigismundi Augusti... (Krótki pamiętnik rzeczy polskich od zgonu Zygmunta Augusta ... do roku 1590) 206, 396, 479, 491
Facies perturbatae et afflictae Reipublicae (Wizerunek udręczonej a utrapionej Rzeczypospolitej) (wydanie zagin., nast. wyd. pod nazwiskiem S. Orzechowskiego pt. *Apocalipsis albo Idea Apocaliptica seu Apocalipsis*) 205–206
Idea Apocaliptica... zob. *Facies perturbatae...*
Komornik z Burmistrzem 206, 479
Lukrecja rzymska i chrześcijańska (wyd. pod krypt. I.D.S.) 207, 479
 Lukrecja rzymska 207; *Lukrecja chrześcijańska* 207
Rozmowa Gąski z św. Bartłomiejem 206, 479
Rozmowa kruszwicka de nobilissimo septentrionis regno tempore interregni post mortem Sigismundi Augusti regis X Februaris (1573) w *Kruszwicy. Piast w Gościem* (*Rozmowa kruszwicka o przesławnym królestwie północnym czasu bezkrólewia po śmierci króla Zygmunta Augusta*) 206, 479
Ziemianin albo Rozmowa ojca z synem o sprawie Polski (aut. niep.) 204
- Soliman (Sulaiman) I Wspaniały, sułtan turecki 361
 Solinus (Caius Iulius Solinus), polihistor rzymski 234
 Solon (Sólon) 234
 Sommerfeld Starszy Jan, zw. Aesticampianus 68, 80–81
 Modus epistolandi ... viginti genera epistolarum complectens 81
- Sonka zob. Zofia, ks. Holszańska
 Sowizrrzał (*Sownocyardlko?*) (anonim. przer. *Ein kurtzweilig...*, zob.) 130, 138, 144, 147–149, 475, 491
Sownocyardlko zob. *Sowizrrzał*

- Sozzini Fausto Paoli (Faust Socyn) 20, 42, 189
 Sozzini Lelio Francesco Maria (Leliusz Socyn) 19, 20
 Spasowicz Włodzimierz 297, 491
Speculum humanae salvationis 147
 Spiera Francesco 130, 157, 476
 Spingarn Joel Elias 457
 Spitz Lewis W. 470
Sprawa chędogo o męce Pana Chrystusowej 130, 133, 475
 Stabryła Stanisław 457
 Stacjusz (Publius Papinius Statius) 68
 Staff Leopold 257, 295, 309, 482
 Stagyryta zob. Arystoteles
 Stancaro Francesco 64, 189, zob. też *Biblia brzeska* (współtł.)
 Stanisław Kostka św. 333, 353, 488
 Stanisław z Bochni zob. Kleryka Stanisław
 Stanisław z Łowicza 93, 95
De arte componendi et resolvendi epistolas libellus ... Enchiridion orthographiae 95
 Stanisław ze Szczepanowa św. 78, 83, 435
 Stankar Franciszek zob. Stancaro Francesco
 Stańczyk (Stanisław Gąska), błazen królewski 87, 88, 206, 289, 390, 468, 471, 472, 474, 476, 479–481, 486, 490, 492
 Starnawski Jerzy 468, 478, 479, 481, 492
Stary Testament zob. *Biblia sacra*
 Starzechowscy, szlachta ziemi lwowskiej 330, 332
 Starzechowski Jan, woj. podolski, ojciec Stanisława 332, 333
 Starzechowski Stanisław, podkomorzy lwowski 330, 333
 Statorius Petrus (Piotr Stojęński) 57–58, 64, 72, 363, zob. też *Biblia brzeska* (współtł.)
Do Odmięcia (wiersz, zob. też *Proteus abo Odmieniec*) 363
Polonicae grammaticae institutio. In eorum gratiam qui eius linguae elegantiam cito et facile addiscere cupiunt 57, 58
Generoso et clarissimo viro P. Andreae Duditio P. Stojęński S.P.D. (dedyk.) 58
 tzw. *Statut Łaskiego* zob. Łaski Jan, arcyb., *Commune inclit...*
Statuta synodalia episcoporum Vratislaviensium (tu doł. modlitwy w jęz. polskim: *Ojciec nasz; Wierzę w Boga; Zdrowaś Maria*) 47
 Stawecka Krystyna 469, 484, 492
 Stefan Batory, król polski 72, 187, 206, 298, 327, 329, 353, 366, 372, 376, 377, 381, 393, 394, 396–398, 403, 406, 407, 411, 420, 423, 424, 426
 Steinhöwel Heinrich 138
Vita Esopi Fabulatoris (źródło *Żywota Ezo-pa Biernata* z Lublina, zob.) 138
 Sternacki Sebastian, drukarz-wydawca 52, 428, 463
 Stojęńska Małgorzata z Czarnowskich, żona Piotra Statoriusa-Stojęńskiego 58
 Stojęński Piotr zob. Statorius Petrus
 Stok Wąchoczyk Jan 131, 490
Historyja barzo cudna o przyjaźni a uprzejmej miłości Tytusa z Gizippusem ... teraz nowo polskim językiem z łacińskiego napisana (przer. noweli X, 8 *Dekameronu* Boccaccia G., zob., za pośr. łac. przekł. Beroalda P., zob.) 131, 490
 Straszówna Zofia, wybranka Stanisława Orzechowskiego 198
 Straube Kasper, drukarz-wydawca 46
 Striedter Jurij 476
 Stroka Wincenty 488
 Struś Stanisław 333, 344
 Strykowski Maciej 398, 440, 491
Która przedtem nigdy światła nie widziała, Kronika polska, litewska, zmodzka i wszystkich Rusi 398, 491
Maciej Strykowski Osostevicius sam o sobie i przygodach swoich w zwiedzeniu rozmaitych krain świata (wiersz autobiograficzny) 398
 [Sielanek] (niezachow.) 398, 440
 Strzałkowski Wiesław 493
 Strzelecki Władysław 469, 485
 Strzeszkowski Mikołaj 275
 śpiewniczek 275
 Sturm Johannes 72, 352, 415
 Stwosz (Stosz) Wit 136, 473, 475
 Sucheni-Grabowska Anna 460
 Suchodolski Bogdan 456, 464, 465, 469
 Sulla (Lucius Cornelius Sulla), wódz rzymski 425
 Surius Laurentius (właśc. Lorenz Sauer) 404
De probatis Sanctorum historiis (źródło *Żywotów...* Skargi P., zob.) 404

Svoboda Karel 458
 Sygoniusz zob. Sigonio Carlo
 Syrokomla Władysław zob. Kondratowicz
 Ludwik

Szafrński Tadeusz 457

Szarffenberg Maciej, drukarz-wydawca 50

Szarffenberg Marek, drukarz-wydawca 50, 63

Szarffenberg (po nobilitacji Szarffenberger)

Mikołaj, drukarz-wydawca, syn Marka

50, 159, zob. też *Historyja o Fortunacie*,

Przedmowa

Szarffenberg (po nobilitacji Szarffenberger)

Stanisław, drukarz-wydawca, syn Marka

275, 298

Szarzyński Sęp Jakub, młodszy brat Mikołaja

330, 332, 345

Jego Mości Panu Jakubowi Leśniewskiemu...

(przedm. do *Rytmów...*, zob. Szarzyński

Sęp Mikołaj) 330

Szarzyński Sęp Joachim, ojciec Mikołaja i Ja-

kuba 330, 332

Szarzyński Sęp Mikołaj 10, 11, 44, 70, 169,

247, 263, 275, 330–349, 350, 359, 360,

366–367, 378, 411, 433, 453, 483, 486–487,

488, 489

Rytmy abo Wiersze polskie. Po jego śmierci

zebrane i wydane (tu przedmowa Szarzyń-

skiego Sępa Jakuba, zob.) 330–347, 366,

367, 486–487

[1] *Napis na statwę abo na obraz śmierci*

335, 344; [2] *Sonet I. O krótkości i niepew-*

ności na świecie żywota człowieka 338,

342, 344; [4] *Sonet III. Do Najświętszej*

Panny 338; [5] Sonet IV. O wojnie naszej,

którą wiemy z szatanem, światem i cia-

łem 342; [6] Sonet V. O nietrwałej miłości

rzeczy świata tego 335–336, 342; [8] Pieśń

I na Psalm Dawidów XIX. Coeli enarrant

gloriam Dei 334, 340–341; [9] Pieśń II na

Psalm Dawidów LII. Quid gloriaris in

malitia, qui potens es in iniquitate 334;

[10] *III. Psalmu LVI paraphrasis. Lament*

Kościola Powszechnego. Miserere mei,

Deus, quoniam conculcavit me homo 334,

338; [11] *IV. Psalmu CXXX paraphrasis.*

De profundis clamavi ad te, Domine 334;

[12] *Pieśń V na kształt Psalmu LXX.*

Deus, in adiutorium meum intende 334;

[13] *Pieśń VI na kształt Psalmu CXXIII.*

Ad Te levavi oculos meos 334, 335;

[14] *Pieśń I. O Bożej Opatrzności na*

świecie 341, 342; [15] Pieśń II. O rządzie

Bożym na świecie 341; [17] Pieśń IV.

O cnocie ślacheckiej 344; [18] Pieśń V.

O Fridruszu, który pod Sokalem zabit od

Tatarów roku Pańskiego 1519 337, 340,

344; [19] *Pieśń VI. O Strusie, który zabit*

na Rastawicy od Tatarów roku Pańskiego

[1571] 333, 344; [27] Nagrobek panu Ja-

nowi Starzechowskiemu Wojewodzie Po-

dolskiemu, Staroście Samborskiemu i Dro-

hobyckiemu 332, 333; [30] Na śmierć

Paniej Wojewodziny Sędomirskiej, Zofiej

ze Sprowa Odrowążówny Kostczynej, któ-

ra umarła anno Domini 1580, mense Julio.

Pierwszy napis 333; [31] Inszy też (

„Patrząc na twoje cnoty, a wzrok ku nasze-

mu...”) 333; [32] *Inszy też (*

„Skromność, hojność, układność, wspaniałość, poko-

ra...”) 333; [33] *Inszy też (*

„Twój grób widzimy, pani, zacnych królów ple-

mię...”) 333; [34] *Inszy też (*

„Domy, skąd cześć śmiertelną wiodłaś, dobrze

znając...”) 333; [35] *Pannie Zophiej Kost-*

czance, wojewodzance sędomirskiej, która

pierwej zachorawszy, później trzema dno-

ma, niż macocha, umarła. Napis pierwszy

333; [36] *Wtóry 333; [37] Trzeci 333; [41]*

Pannie Jadwidze Tarłównie (potym Wo-

jewodziny Ruskiej) kwoli 333; [53] Pieśń

„Zaprzęż nie tygry, nie lwice, Cyprydo...”

366–367, 489 (zob. też Smolik J., *Wiersze*

różne, Pieśń VII); [54] Epitaphium Bole-

slao Audaci, Regi Poloniae (Nagrobek

Bolesławowi Śmiałemu) 332

Utwory o autorstwie niepewnym:

Anonima Pieśni miłosne z «Rękopisu Za-

moyskich» (tyt. wydawcy) 330, 333,

345–347, 487

[55] 1. *Kolęda do Zosie 347; [58] 4. Frasz-*

ka do Zosie 346; [64] 9. Fraszka o Kasi

i o Anusi 347

Szczerbicka Ludwika zob. Ślęk-Szczerbicka

Ludwika

Szczucki Lech 457, 462–465, 467, 478

Szekspir zob. Shakespeare William

Szewczenko Ihor 484
 Szmydtowa Zofia 456–458, 463, 468, 480, 482–486
 Szujski Józef 476
 Szumańska-Grossowa Hanna 456
 Szwejkowska Helena 463
 Szweykowski Zygmunt 468
 Szweykowski Zygmunt Marian 466, 488
 Szydłowiecki Krzysztof, kanclerz w. kor. 42, 43
 Szykowski Marian 472
 Szymon, księgarz krakowski 144
 Szymon z Brzezina, ojciec Szymona Szymonowica 433, 434, 438
 Szymonowicz Szymon (Simon Simonides, po nobilitacji Bendoński-Bendonius) 11, 73, 76, 223, 285, 378, 411, 415, 416, 420, 433–447, 450, 454, 493–494
Aelinopaeon 438, 493
Castus Ioseph (zob. też przekł. pol. Gośławskiego S.) 223, 378, 415, 420, 435–437, 438, 493
Divus Stanislaus 435
Epithalamium Serenissimi Sigismundi III, Poloniarum regis et Annae, Caroli archiducis Austriae f[iliae] 438
Flagellum livoris, continens omnia fere metrorum genera, quibus usus est Horatius (*Bicz na zawiść, zawierający wszystkie niemal rodzaje rytmów, których używał Horacy*) 437–438, 493
Hymny o męce Pańskiej 446
Ioel propheta 438
Lutnia rokoszańska zob. *Rytm po pogromieniu...*
Mulier fortis (*Stateczna niewiasta*) (polska parafr. *Przypowieści Salomona*, zob. *Biblia sacra, Sary Testament*) 439
Naenia funebris ad Stanislaum Socolovium ... de morte Iacobi Gorscii 435
Nagrobki zbieranej drużyny (doł. do *Sielanki*) 439, 493; przedm. zob. Łęski M.
Pentesilea 438–439, 446
Poematia aurea (zbiór łac. wierszy) 446
Repotia Zamosciana 438, 493
Rytm po pogromieniu na terazniejsze rozruchy (inna wersja tyt. *Lutnia rokoszańska*) 440
Sielanki 439, 440–447, 493–494
Jaśnie wielmożnemu Panu ... Mikołajowi Wolskiemu, marszałkowi nadwornemu ko-

ronnemu... (wiersz dedyk.) 440–441; *Sielanka pierwsza. Dafnis* (zob. też Wergiliusz, *Eclgae*) 442; *Sielanka wtóra. Wesele* 444; *Sielanka trzecia. Silenus* 443; *Sielanka czwarta. Kosarze* (zob. też Teokryt, *Idylle*) 442–443; *Sielanka dziewiąta. Kiermasz* 433; *Sielanka jedenasta. Ślub* (przer. *Ślubu ... Na feście*, zob.) 439; *Sielanka dwunasta. Kolacze* 442, 443; *Sielanka piętnasta. Czary* (zob. też Teokryt, *Idylle*) 442; *Sielanka siedmnasta. Pastuszy* 443–444; *Sielanka ośmnasta. Żeńcy* 442, 443, 444–446

Simon Simonius Leopoliensis *Lectori S. „Haec primordia, stemmatum Polonae...”* (wiersz pochw. zam. przy *Gnieździe cnoty* B. Paprockiego) 435
Ślub opisany przez Simona Simonidesa. Na feście Jego Mości Pana Adama Hieronima Sieniawskiego (zob. też *Sielanki, Ślub*) 439, 440
Trophaeum Stanislai Zolkevii Scythiae caesis, fugatis 438

Ślaski Jan 459, 468, 471, 479, 481, 490
 Ślęsk-Szczerbicka Ludwika 481, 482, 485, 489
 Śliwowska Wiktoria 460
 Śliwowski René 460
 Świdarska Alina 489
 Świdwińska Zofia 468
 Świerkowski Ksawery 463
 Świeżawski Stefan 456
 Święch Jerzy 483
 Świnka Adam 469
Epigramma in Zawissium Niger 469
 Świnka Jakub, arcyb. gnieźn. 56

Tarkwiniusz Sekstus (Sextus Tarquinius), syn Tarkwiniusza Pysznego, ostatniego króla Rzymu 207
 Tarkwiniusz (Tarquinii), królewski ród rzymski 207
 Tarło Mikołaj, chorąży sandomierski 390, 391
 Tarło Stanisław, sekretarz Zygmunta I 83
 Tarłówna Jadwiga zob. Sieniawska Jadwiga
 Tarnogórski Czesław 457
 Tarnowsy, ród magnacki 200

- Tarnowska Barbara zob. Zamoyska Barbara
- Tarnowski Jan, hetman w. kor. 183, 187, 199, 200, 258, 275, 320, 323, 365, 381, 479
Consilium rationis bellicae 199
- Tarnowski Jan Aleksander, brat Jana, hetmana w. 200
- Tarnowski Jan Amor, woj. sandomierski, brat Jana, hetmana w. 200
- Tarnowski Jan Amor Młodszy, woj. krak., kasztelan krak., ojciec Jana, hetmana w. 200
- Tarnowski Jan Feliks, woj. lubelski, ojciec Anny (zob. Ligezina Anna) 78
- Tarnowski Jan Krzysztof, kasztelan wojnicki, syn Jana, hetmana w. 258, 275, 320, 323
- Tarnowski Stanisław, kasztelan sandomierski 420
- Tarnowski Stanisław, historyk literatury 456, 477, 482
- Tasso Torquato 26, 151, 379, 489
Dell'arte poetica et in particolare del Poema Heroico 26
La Gerusalemme liberata (zob. też Kochanowski Piotr, *Gofred...*) 379, 489
- Taszycki Witold 464, 466, 467, 479
- Tatarkiewicz Władysław 384, 457, 459, 467
Historia estetyki 384, 457
- Tatarkiewiczowa Anna 458
- Tazbir Janusz 460–463, 465, 467, 478, 492
- Teodorczyk Jerzy 460
- Teofrast (Theóphrastos) z Eresos 234
- Teokryt (Theókritos) 425, 440–442
Idylle 442
Idylla II. Pharmakeútriai (Czarodziejki, Czary, Czarownice, Magia) (źródło Czarów Szymonowica S.) 442; *Idylla X. Eratynai. Milon – Battos (Żeńcy, Robotnicy rolni, czyli Żeńcy)* (źródło Kosarzy Szymonowica S.) 442
- Terencjusz (Publius Terentius Afer) 68, 79, 91, 93, 95, 108, 117, 415, 423, 472
- Tertulian (Quintus Septimius Florentinus Tertullianus) 326
De carne Christi 326
- Tęczyński Andrzej, woj. sandomierski, późn. woj. i kasztelan krak. 210
- Tęczyński Jan Baptysta (Chrzciiciel), woj. bełski 269, 274, 320, 364, 484
- Tibullus (Albius Tibullus) 257, 285
Carmina 257, 285
- Tobias Patriarcha Starego Zakonu z łacińskiego języka na polski nowo a pilnie przełożony 156, 220
- Todd John Murray 457
- Toffanin Giuseppe 457
- Tomasz z Akwinu św. (hr. Aquino) 388
Summa theologiae 388
- Tomicki Piotr, biskup krak., podkancl. kor. 42, 43, 76, 162, 172; zob. też tzw. *Acta Tomiciana*
- Tomkiewicz Władysław 466, 473, 486
- Topolski Jerzy 460
- Tragedia żebracza* (wyd. nast. pt. *Tragedia żebracza nowo uczyniona*; zob. też *Komedie o żebracich...*) 120–122, 128, 423, 474
Argument 121–122
- Tragoedia Iephte* 415
- Trecy Krzysztof 195
- Tretiak Józef 489
- Trissino Giangiorgio 302
Sofonisbe 302
- Trzeciecki (Trzycieski) Młodszy Andrzej 43, 57, 64, 209, 212, 251, 354–356, 385, 390, 480, 488; zob. też *Biblia brzeska* (współtł.) *De operis huius auctore* (wiersz pochw. w *Lexicon Mączynskiego J.*, zob.) 57
De Sacrosancti Evangelii in ditone Regis Poloniae, post revelatum Antichristum, origine, progressu, et incremento elegia (Elegia o początku, postępach i wzroście przenajświętszej Ewangelii w krajach podległych królowi polskiemu, po objawieniu się Antychrysta) 354
In Aloysium Lipomanum Pauli IV Romani Pontificis in Polonia legatum carmen (Wiersz na Lipomana legata papieża rzymskiego Pawła IV w Polsce) 355
Modlitwa, gdy dziatki spać idą (zob. też Wacław z Szamotuł) 355
Pieśń nowa o krewkości wielkiej każdego człowieka, a którem obyczajem przyjść może ku łasce Pańskiej 356
Żywot i sprawy poćciwego ślalcica polskiego Mikołaja Reja z Nagłowic... (aut. niep.) zob. Rej M., *Żwierciadło*
- Trzeciecki Starszy Andrzej, ojciec Andrzeja Trzecieckiego Młodszego 43, 218, 354

- Trzebieńscy, rodzina szlachecka 194
 Trzycieski Andrzej zob. Trzeciecki Młodszy Andrzej
 Trzynadłowski Jan 475, 481, 485
 Tüchle Herman 457
 Tujakowski Alojzy 489
 Tulia, córka Cyserona 320
 Turowski Kazimierz Józef 477, 489–493
 Turrecremata Joannes zob. Joannes de Turrecremata
 Turzon Jan 46
 Tuwim Julian 467
 Tworek Stanisław 466
 Tymieniecki Kazimierz 476
 Tync Stanisław 465, 492
- Uchański Jakub, arcyb. gnieźn., prymas 43, 61, 182, 187, 188, 401
 Ulewicz Tadeusz 461, 463, 465, 476, 480, 482–485, 488, 490
 Ullmann Walter 457
Ulyssis prudentia in adversis 91
 Ungler Florian, drukarz-wydawca 49, 54, 112, 120, 308, 475
 Unglerowa Helena, żona Floriana 112, 120
 Urban Waław 462, 464, 480
 Urbańczyk Stanisław 464, 486
 Ursinus Młodszy Jan (właśc. Ber) 329
 Methodicae grammaticae libri quatuor (tu doł. Kochanowskiego J. *Ortographia...*, zob.) 329
 Ursinus Starszy Jan (właśc. Ber) 81, 470
 Modus epistolandi ... cum epistolis exemplaribus et orationibus annexis 81, 470
 Exemplum epistole Gravis („Johannes Ursinus Philippo Calimacho...”) 81; *Exemplum epistole in genere Stomaico* („Johannes Ursinus Mathie Drevicio...”) 81
 Ursyn z Krakowa Jan zob. Ursinus Starszy Jan
- Vadianus Joachim (właśc. von Watt) 216
 Karsthans 216
 Valla Giorgio 25, zob. też Arystoteles, *Poetica* (przekł. na łac.)
 Valla Lorenzo 22–24, 48
 De libero arbitrio (O wolnej woli) 23
 De voluptate (O rozkoszy) 23
 Elegantiarum latinae linguae libri VI (Wytworności języka łacińskiego ksiąg VI) 23
- Van Thiegem Paul 460
 Vasari Giorgio 14, 105, 348
 Vite dei più eccellenti pittori, scultori e architettori 14, 105
 Vegio Maffeo 375
 Supplementum do XII księgi *Eneidy* 375, przekł. zob. Błażewski M., Kmita J. A.
 Vico Giambattista 457
 Vida Marco Girolamo 25–26, 270–272, 357, 486
 De arte poetica 25
 Scaccia ludus (źródło parafrazy Kochanowskiego J. *Szachów*, zob.) 26, 270–272, 357, 484
 Vigilantius zob. Grzegorz z Sambora
 Visconti, ród włoski panujący w Mediolanie 20
 Visconti Filippo Maria zob. Filippo Maria Visconti
Visitatio (Officium) Sepulchri 105
Vita gloriosae Virginis Mariae (zw. *Vita metrica*) 132
 tzw. *Vita metrica* zob. *Vita gloriosae Virginis Mariae*
 Voisé Waldemar 456, 461, 462, 476, 478
 Voltaire (właśc. François Marie Arouet) 457
 Voragine Jakub zob. Jacopo da Voragine
 Vrtel-Wierczyński Stefan 466–468, 475
 Vřetečka Romuald 469
- Waław z Szamotuł 355
 Pieśni na 4-głosowy chór a capella (do tekstów Trzecieckiego Mł. A., zob.) 355
 Walecki Waław 474, 482, 484, 490
 Walenty z Sieradza, ksiądz, pleban chrzesciowski 228
 Waleczusze (Valois), panujący ród franc. 13
 Walicki Michał 460, 466
 Wapowski Bernard 160
 Kronika (wyd. tylko fragm. pt. *Cromeri descriptione posteriores continuans*, przy Kromera M. *Polonia...*, zob.) 160
 Wapowski Stanisław 385, 388
 Wargocki Andrzej 330
 O Rzymie pogańskim i chrześcijańskim ksiąg dwoje 330
 Warszewicki Krzysztof 396–397, 491
 Rerum poloniarum liber XIII (rękop. wyd. w XIX w. pt. *Rerum poloniarum ab excessu Stephani Regis ad Maximiliani Austriaci captivitate*) 396, 491

- Rerum poloniarum libri tres* 396–397, 491
 Warszawicki Stanisław 378
Aethiopiae historiae libri X (przekł. na łacinę utworu Heliodora, zob.) 378
Przewodnik grzesznych ludzi (przekł. z jęz. włoskiego utworu Granada Luisa *Guía de pecadores*, zob.) 378
Zwierzciadło człowieka chrześcijańskiego (przekł. z jęz. włoskiego utworu Granada Luisa *El Memorial...*, zob.) 378
 Wawrzyniec z Łaska 133
 Wazowie (Vasa), panujący ród szwedzki 437
 Ważbiński Zygmunt 457
 Wątróbka Jan ze Strzelec, arcyb. lwowski, współklejnotnik Rejów (Okszy) 209
 Weinberg Bernard 458
 Weintraub Wiktor 460, 462, 468, 480, 483–485, 487, 489
 Welsch David John 485
 Wereszczyński Józef 391–392
Gościnniec pewny niepomiernym moczygębom a obmierzłym wydmikuflom świata tego do prawdziwego obaczenia a zbytków swych pohamowania z «Pisma świętego» i rozmaitych autorów zebrany 391–392
 Wergiliusz (Publius Vergilius Maro) 31, 46, 68, 81, 82, 151, 155, 266, 269, 270, 285, 309, 354, 362, 372, 373, 375–378, 429, 440–442, 490
Aeneis (Eneida) 68, 151, 155, 373, 375, 377, 378, 429, 490; przekł. i parafr. pol. zob. Kochanowski A., Pułdowski M.
Bucolica; Eclogae (Bukoliki; Eklogi) 266, 285, 362, 372, 375, 441, 442; przekł. i parafr. pol. zob. Kmita J. A., Schoneus A.
Ecloga II „Formosum pastor Corydon ardebat Alexim...” (źródło sielanki *Dafnis Szymonowica S.*, zob.) 442; *Ecloga VI „Prima Syracosio dignata est ludere versu...”* 266, 362; *Ecloga VIII „Pastorum musam Damonis et Alpheisiboei...”* (źródło sielanki *Czary Szymonowica S.*, zob.) 442
Culex (aut. niep.) 376
Eclogae zob. *Bucolica*
Georgica (Georgiki) 68, 372
 Werpachowska Anna 487
 Węclewski Stanisław 493
 Węcowski Jan Piotr 467
 Węzyk Widawski Piotr zob. Widawski Węzyk Piotr
 Widawski Węzyk Piotr 377–378
Philomela – Morale, to jest Z ksiąg rozmaitych autorów wykład obyczajny Pod obraz boginiej Wenery (parafr. *Metamorfóz Owidiusza*) 377–378
 Wierczyńscy, szlachta ziemi lwowskiej 330
Wiersz na śmierć Jarosza Łaskiego zob. Rej M., utwory o aut. niepewnym
 Wierzbicka Anna 477
 Wierzbowski Teodor 484, 489, 491
Wierzę w Boga (tzw. *Credo*, modlitwa) 57, 191, zob. też *Statuta synodalia...*
 Wieszczycki J. Adrian 447
Sielanki albo Pieśni ... pisane w Niepolomicach roku 1634 447
 Wietor Hieronim, drukarz-wydawca 48–50, 63, 93, 133, 138, 169, 198, 377
Wszelkiemu wiernemu krześcijaninowi, któregokolwiek stadła będącemu, Jeronim Wietor, impresor, w onym, który jest prawe zdrowie, dawa pozdrowienie (przedmowa do *Żywota Pana Jezu Krysta Opeca B.*, zob.) 48
 Wilczewska Krystyna 478, 484
 Windakiewicz Stanisław 461, 472, 473, 480, 482, 488–490, 492
 Winniczuk Lidia 470, 472, 488
 Wirpsza Witold 458
 Wirzbięta Maciej, drukarz-wydawca 51, 58, 116, 209, 252, 380
 Wiśłocki Władysław 488
 Wiśniewska Halina 493
 Witczak Tadeusz 472, 473, 480, 486, 492
 Witkowski Leon 489
 Witkowski Stanisław 484
 Witold w. książę litewski 82
 Witruwiusz (Marcus Vitruvius Pollio) 105, 109
De architectura libri decem 105, 109
 Wittyg Wiktor 480
 Władysław II Jagiełło, król polski 35, 87
 Władysław III Jagiellończyk (Warneńczyk), król polski i węgierski 35
 Włodkowic Paweł 37, 462
Tractatus de potestate papae et imperatoris respectu infidelium (*Traktat o władzy papieża i cesarza wobec pogan*) 37

- Włyński Nałęcz Zygmunt Aleksander 199, 479
 Wojak Tadeusz 462
 Wojciech h. Jastrzębiec, arcyb. gnieźn. 86
 Wojciech z Brudzewa 79
 Wojciechowski Zygmunt 460
 Wojewódka Bernard 43, 51, 218, 228
 [*Postylla*] (nie zachow. przekł. z Corvinusa A., zob.) 228
 Psalm Dawidów CII „Chwał, duszo ma, Pana mego...” (przekł.) 43; *Psalm Dawidów CXXVII* „Wszyscy są błogosławieni...” (przekł.) 43; *Psalm Dawidów L* „Zmiłuj się nade mną, Boże...” (przekł.) 43
 Wolan Andrzej 53, 195–196
 Libri quinque contra Scargae iesuitae vilnensis, septem missae sacrificiique eius calumnias (*Przeciw oszczerstwom Skargi ... ksiąg pięć*) 53
 Praefatio in Fricium (łac. przedmowa do pol. przekł. dzieła A. Frycza Modrzewskiego, zob. też Bazylik C., przekł.) 195
 Wölfflin Heinrich 449, 455
 Kunstgeschichtliche Grundbegriffe (*Podstawowe pojęcia historii sztuki*) 449, 455
 Renaissance und Barock 449, 455
 Wolrab Jan, drukarz 369
 Wolski Marcin zob. Bielski Marcin
 Wolski Mikołaj, biskup włocł. 194
 Wolski Mikołaj, marszałek nadworny kor. 440
 Woronczak Jerzy 471, 475, 481, 482
 Woronczakowa Lucyna 482
 Woźnowski Wacław 467, 475
 Wroczyński Ryszard 466
 Wróbel z Poznania Walenty 63, 309
 Zoltarz Dawidów przez ... na rzecz polską wyłożony 63, 309, zob. też Glaber A. (wyd.)
 Wujek Jakub 64–65, 309, 313, 400–401, 417, 491
 Biblia, to jest Księgi Starego i Nowego Testamentu (przekł. z Wulgaty) 65, 309, 313, 400–401
 Nowy Testament Pana naszego Jezusa Chrystusa (przekł.) 65
 Passja, to jest Historyja męki Pana naszego Jezusa Chrystusa 401, zob. też *Postille catholicej część trzecia*
 Postilla catholica, to jest Kazania na każdą niedzielę i na każde święto przez cały rok 400, 401
 Postilla mniejsza... zob. *Postille mniejszej część pierwsza...*
 Postille mniejszej część pierwsza ozimia, to jest Krótkie kazania albo wykłady Ewangelij na każdą niedzielę i na każde święto ... Postille mniejszej część wtora letnia (przekł. na litewski zob. Dauksza M.) 401
 Postille catholicej część trzecia ... Przydane są i Żywoty niektórych ... Przydana jest i Passia (wyd. nast. rozsz. pt. *Postilla catholica, to jest Kazania na Ewangelie niedzielne i odświeżne przez cały rok ... Teraz znowu przejrzana i poprawiona. Przydane są niektóre nowe kazania i Obrona tej Postylle*) 401
 Psalterz Dawidów (przekł. prozą) 65, 309, 313
 Żywoty... 401, zob. też *Postille catholicej część trzecia...*
 tzw. *Wulgata* (przekł. *Biblii na łacinę*) zob. św. Hieronim
 Wyczański Andrzej 460
 Wydenbusch (Salicetus) Nicolaus 49
 Antidotarius animae (modlitewnik, łac. podstawa *Raju dusznego* Biernata z Lublina, zob.) 49
 Wydra Wiesław 467, 474
 Wyprawa plebańska 423
 Young Karl 473
 Zabłocki Franciszek 385, 421
 Zabłocki Stefan 458–461, 469, 470
 Zaborowski Paweł 377
 Batrachomyomachia albo Żabomysza wojna (przekł.) 377
 Zaborowski Stanisław 54
 Orthographia seu modus recte scribendi et legendi polonicum idioma quam utilissimus 54
 Zacharzewski Andrzej 379
 Historyja murzyńska o nadobnym Teagenie i o pięknej Charykliej (przekł. Heliodora Aithiopiká, zob., za pośr. niem. przekł. A. Zschorna) 379
 Zakrzewski Stanisław 491
 Załęski Stanisław 466
 Zambocki Jan, dworzanin Zygmunta I 83

- Zamoyska Barbara z Tarnowskich, czwarta żona Jana Zamoyskiego 438
- Zamoyska Gryzelda z Batorych, trzecia żona Jana Zamoyskiego 327
- Zamoyska Krystyna z Radziwiłłów, druga żona Jana Zamoyskiego 300
- Zamoyski Jan, kanclerz w. i hetman w. kor. 53, 54, 70, 72–74, 76, 298, 300, 302, 304, 318, 327, 329, 351, 352, 368–370, 372, 390, 396–398, 406, 411, 416, 420, 421, 423, 424, 434, 437, 438, 440, 465, 466, 486, 491
- De senatu romano libri II (O senacie rzymskim ksiąg dwoje)* 352
- Zamoyski Tomasz, kanclerz w. kor., syn Jana 434
- Zapiór Tadeusz 458
- Zaremba Jan Kazimierz 489
- Zarębski Ignacy 461, 464, 470
- Zathey Jerzy 469
- Zawadzki Zdzisław 478
- Zawicki Jan 415–416, 418, 493
- Charites słowieńskie* 416
- Iephtes tragedia* (przekł. dramatu Buchana G., zob.) 416, 418, 493
- Zawiliński Roman 479, 493
- Zawisza Czarny z Garbowa 469
- Zborowscy, ród magnacki 398
- Zbylitowski Andrzej 360, **372–374**, 377, **489**
- Actaeon* (przekł. fragm. *Metamorfoz* Owidiusza) 377
- De eadem victoria ... Ad Ioannem de Zamoscie ... gratulatio* 372
- De victoria reportata anno D. 1588 ... epinicion* 372
- Drogi do Szwecyjy ... Zygmunta III księgi I, II, III, IV* **372–373**, 489
- Epithalamium na wesele J. Dulskiego i Anny Herburtownej* 372
- Epithalamium na wesele ... Zygmunta III i arcyksiężnie J. M. rakuskiej Annie* 372, 489
- In obitum Stephani Regis epigrammata* 372
- Wieśniak...* 360, 489
- Żywot szlacheica we wsi* 374, 489
- Zbylitowski Piotr 374, 489
- Rozmowa szlacheica polskiego z cudzoziemcem* 374
- Zdrójkowski Zbigniew 465, 493
- Zebrzydowski Andrzej, biskup krak. 183
- Zebrzydowski Mikołaj, woj. krak., marszałek w. kor. 410, 413, 424, 440
- Zieliński Tadeusz 458
- Ziemianin albo Rozmowa ojca z synem o sprawie Polski* (anonim.) zob. Solikowski J. D.
- Zimorowicz Józef Barłomiej (właśc. Ozimek) 447
- Sielanki nowe ruskie* 447
- Zins Henryk 468
- Ziomek Jerzy 458, 460, 468, 474, 480, 482–486
- Zofia (Sonka), ks. Holszańska, królowa polska, czwarta żona Władysława Jagiełły 35, 64
- Zofia Jagiellonka, ks. brunszwicka, córka Zygmunta I i Bony, żona Henryka Mł., ks. brunszwickiego 183
- Zoroaster (Zaratusztra) 234
- Zubowski Ksawery 493
- Zwingli Ulrich 18
- Zwoliński Przemysław 488
- Zygmunt Luksemburczyk, cesarz rzymski narodu niemieckiego, król węgierski 35
- Zygmunt I Stary, król polski 39, 42, 49, 51, 61, 76, 81–83, 87, 96, 159, 160, 165, 170, 173–175, 198–200, 212, 219, 223, 228, 253, 268, 356, 357, 390, 395, 453, 460, 477
- Zygmunt II August, król polski 20, 39, 40, 76, 95–97, 100, 101, 164, 166, 169, 173, 174, 184, 187, 193–195, 199, 206, 237, 251, 258, 265, 268, 269, 277, 293, 296, 305, 329, 354, 380, 388, 395–397, 415, 460, 466, 491
- Zygmunt III Waza, król polski 74, 130, 160, 206, 372, 377, 396–398, 404, 406, 410, 423, 424, 437–440
- Żabicki Zbigniew 458
- Żaboklicki Krzysztof 456
- Żale Matki Boskiej pod krzyżem* 320
- Żeleński Tadeusz (Boy) 468, 480, 487
- Żelewski Roman 464
- Żółkiewski Stanisław, hetman w. kor., kancl. w. kor. 438
- Żórawiński, pierwszy mąż Barbary Herburtówny, secundo voto Rejowej 209
- Żukowska-Billip Kazimiera 467, 490
- Żupański Jan Konstanty 489
- Żurowski Maciej 483

ILUSTRACJE CZARNO-BIAŁE

Giorgio Vasari, drzeworyt z XVI wieku; wg G. Vasari, <i>Żywoty najslawniejszych malarzy, rzeźbiarzy i architektów</i> , wybrał, przetłumaczył, wstępem i objaśnieniami opatrzył K. Estreicher, Warszawa 1979	15
Łukasz Cranach St., Marcin Luter jako mnich, miedzioryt, 1520; wg H. Lüdecke, <i>Łukasz Cranach St.</i> , Warszawa 1976	17
R. Boissard, Jan Kalwin, rycina z XVI wieku; wg H. Barycz, <i>W blaskach epoki Odrodzenia</i> , Warszawa 1968	18
Tomasz Treter, „Humanitas”, miedzioryt z 2 poł. XVI wieku; wg T. Treter, <i>Theatrum virtutum D. Stanislai Hosii</i> , Pelplin 1938	21
Cycero i Kwintyliusz z Muzą Polihymnią, drzeworyt w <i>Hortus elegantiarum</i> Laurentiusa Corvinusa, Kraków 1507; wg Polonia Typographica, zeszyt IX, tablica 50 (dalej: Pol. Typ.)	23
Rafael, Pietro Bembo w młodym wieku, olej, Galerie Malarstwa Muzeum Sztuk Pięknych w Budapeszcie; wg <i>The Picture Galleries of the Museum of the Fine Arts</i> , Budapest 1977 (zob. J. Pelc, <i>Jan Kochanowski</i> , Warszawa 1980)	24
Marco Girolamo Vida, rycina z pocz. XVII wieku; wg J.J. Boissard <i>Bibliotheca sive thesaurus virtutis et gloriae...</i> Pars I, Francofurti 1628 (zob. J. Pelc, <i>Jan Kochanowski</i> , jw.)	26
Erazm z Rotterdamu, portret w <i>Variorum epigrammatum ... libellus</i> Krzysztofa Kobyleńskiego, Kraków 1558, Łazarz Andrysowicz; Muzeum Narodowe w Krakowie, Oddz. Czapskich, sygn. XVI-971	33
A. Hogenberg i J. Hoeffnagel, Widok Krakowa z końca XVI wieku, miedzioryt z: G. Braun, <i>Civitates orbis terrarum</i> , Kolonia 1618; wg <i>Odrodzenie w Polsce</i> , t. 1, Warszawa 1955	35
Tomasz Treter, Wyjazd za granicę na studia, miedzioryt; wg T. Treter, <i>Theatrum virtutum...</i> , jw.	36
Sejm polski w 1505 roku. Król Aleksander Jagiellończyk na tronie w otoczeniu dostojników, wokół herby ziem. Drzeworyt w <i>Commune incliti Poloniae Regni privilegium</i> Jana Łaskiego, Kraków 1506, Jan Haller; wg Pol. Typ., II, tabl. 32	38
Tomasz Treter, Alegoria soboru trydenckiego ze Stanisławem Hozjuszem, miedzioryt; wg T. Treter, <i>Theatrum virtutum...</i> , jw.	41
Tomasz Treter, Stanisław Hozjusz sprowadza jezuitów do Polski, miedzioryt; wg T. Treter, <i>Theatrum virtutum...</i> , jw.	41
Najstarszy druk na ziemiach polskich — <i>Calendarium cracoviense</i> , krakowski almanach ścienny na rok 1474, tłoczony w Krakowie w drukarni Kaspra Straubego w końcu 1473 roku; wg P. Chmielowski, <i>Historia literatury polskiej</i> , Lwów-Warszawa [1914]	47
Model krakowskiej drukarni Kaspra Straubego z roku 1473, sporządzony na wystawę Odrodzenia w Polsce w Muzeum Narodowym w Warszawie w latach 1953–1954; wg <i>Odrodzenie w Polsce</i> , oprac. S. Lorentz (Warszawa b.r.)	48

Paweł z Krosna, <i>Carmina ... de felicissimo reditu ex Vienna austriaca ... Sigismundi...</i> , Kraków 1515, Florian Ungler, karta tyt.; wg Pol. Typ., III, tabl. 98	49
Znak drukarski oficyny Hieronima Wietora z roku 1518; wg K. Hałaciński, K. Piekarski, <i>Sygnety polskich drukarzy, księgarzy i nakładców</i> , Kraków 1926, tabl. 12	50
Znak drukarski oficyny Florianiana Unglera z roku 1531; wg Pol. Typ., VII, tabl. 311	50
Walenty z Brzozowa, <i>Cantional...</i> , Królewiec 1554, Aleksander Aujeszdecki, karta tyt.; wg Pol. Typ., VIII, tabl. 372	52
Tzw. <i>Biblia nieświeska</i> (<i>Biblia, to jest Księgi Starego i Nowego Przymierza</i>), 1570–1572, Maciej Kawieczynski, karta tyt. z drzeworytem przedstawiającym sceny ze <i>Starego i Nowego Testamentu</i> ; Fundacja Książąt Czartoryskich przy Muzeum Narodowym w Krakowie (dalej: Fundacja Czartoryskich w Krakowie), Cim. 824 II	52
<i>Apostoł</i> , Lwów 1573, druk Iwana Fiodorowa, drzeworyt przedstawia św. Łukasza; Biblioteka Jagiellońska, Cim. 8681 k. 2v	53
Stanisław Murzynowski, <i>Ortografia polska, to jest Nauka pisania i czytania</i> , zamieszczona przy <i>Testamencie Nowego części pierwszej</i> , Królewiec 1551, Aleksander Aujeszdecki; wg Pol. Typ., VIII, tabl. 405	55
Jan Michałowicz z Urzędowa, prymas Jakub Uchański, fragment nagrobka z kolegiaty w Łowiczu, 1580–1583; fot. ze zb. IS PAN nr inw. 64495, fot. E. Kozłowska- -Tomczyk	60
Biskup krakowski Samuel Maciejowski, portret z ostatniej ćwierci XVI wieku, klasztor Franciszkanów w Krakowie; fot. ze zb. IS PAN, nr inw. 64495	60
Tomasz Treter, Stanisław Hozjusz, medzioryt; wg T. Treter, <i>Theatrum virtutum...</i> , jw.	62
<i>Biblia, to jest Księgi Starego i Nowego Zakonu</i> , tzw. <i>Biblia Leopoldy</i> , Kraków 1561, Mikołaj Szarffenberger, karta tyt.; PAN Biblioteka Kórnicka, Cim. F. 4058	65
<i>Biblia, to jest Księgi Starego i Nowego Testamentu</i> w przekł. Jakuba Wujka, Kraków 1599, Drukarnia Łazarzowa, karta tyt.; BJ Cim. 8310	65
Mikołaj Kopernik, <i>De revolutionibus orbium coelestium...</i> , Norymberga 1543, Johannes Petreius, karta tyt.; BJ Cim. 8201.	67
Tomasz Treter, Alegoria Akademii Krakowskiej, medzioryt; wg T. Treter, <i>Theatrum virtutum...</i> , jw.	69
Tomasz Treter, Alegoria Nauki, medzioryt; wg T. Treter, <i>Theatrum virtutum...</i> , jw.	69
Nauczanie w szkole, drzeworyt ze <i>Żwierzciadła</i> Mikołaja Reja, Kraków 1567–1568, Maciej Wirzbięta; wg Pol. Typ., X, tabl. 495	71
Nauczanie matematyki, drzeworyt w <i>Algorithmus linealis</i> Jana z Łańcuta, Kraków 1513, Florian Ungler; wg Pol. Typ., III, tabl. 6.	71
D. Custodis, kanclerz Jan Zamoyski, medzioryt	73
Ratusz w Zamościu; fot. ze zb. IS PAN, nr inw. 76819, fot. J. Szandomirski	74
Z warsztatu Stanisława Samostrzelnika, biskup Piotr Tomicki, klasztor Franciszkanów w Krakowie; fot. ze zb. IS PAN	75
Arcybiskup gnieźnieński Jan Łatański, portret z klasztoru Franciszkanów w Krakowie; fot. ze zb. IS PAN, nr inw. 85018, fot. J. Langda	75
Wit Stwos, płyta nagrobna Filipa Kallimacha, brąz, odlew Piotra Vischera w Norym- berdze, przed 1501, kościół Dominikanów w Krakowie; fot. ze zb. IS PAN, fot. S. Stępniewski	79
Hans Burgkmair, portret Konrada Celtisa, drzeworyt, 1507; wg A. Chastel, R. Klein, <i>Die Welt des Humanismus</i> , München 1963, tabl. 175	79
Paweł z Krosna, <i>Sapphicon de inferorum vastatione...</i> , Kraków 1513, Florian Ungler, karta tyt.; wg Pol. Typ., III, tabl. 76	81

Warsztat Bartłomieja Berrecciego, Andrzej Krzycki, popiersie z nagrobka w katedrze gnieźnieńskiej, 1535–1537; fot. ze zb. IS PAN, neg. 157051a, fot. J. Langda . . .	83
Klemens Janicki, <i>Tristium liber I...</i> , Kraków 1542, druk. wdowa po Unglerze, karta tyt.; wg <i>Odrodzenie w Polsce. Historia nauki</i> , Warszawa 1956	87
Piotr Kmita, nagrobek przyścienny w katedrze na Wawelu; fot. z Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu, fot. S. Michta	88
Postacie z komedii Terencjusza, drzeworyt z wydania dzieł komediopisarza w Krakowie, 1526; wg J. Muczkowski, <i>Zbiór odcisków drzeworytów...</i> , Kraków 1849, nr 802	92
Jakub Locher, <i>Iudicium Paridis</i> , Kraków 1522, Florian Ungler, karta tyt. z drzeworytem figuralnym; wg Pol. Typ., V, tabl. 184	94
Najdawniejszy polski program teatralny, przedstawienie sztuki Jakuba Lochera <i>Iudicium Paridis</i> , Kraków 1522; wg J. Lewański, <i>Dramat i teatr średniowiecza i renesansu w Polsce</i> , Warszawa 1981	94
Gra w kości, drzeworyt z XVI wieku; wg J. Muczkowski, <i>Zbiór odcisków drzeworytów...</i> , jw., nr 802	97
Taniec śmierci, drzeworyt z roku 1500. Jest to zarazem najdawniejsze przedstawienie warsztatu drukarskiego i księgarni; wg <i>Johannes Gutenberg 1400–1468. Sztuka drukarska zmienia świat</i> . Katalog wystawy eksponowanej w Warszawie, 1973 . .	103
Rzeźbiona dekoracja z ornamentem groteski, Kaplica Zygmuntowska w katedrze na Wawelu; fot. ze zb. IS PAN	104
Zmartwychwstanie, malarz wrocławski, 1466, fragment ołtarza pierwotnie w kościele Św. Piotra i Pawła w Legnicy, obecnie w Muzeum Narodowym w Warszawie; neg. 93358, fot. S. Sobkowicz	107
Hubert z Cailleau, scena symultaniczna w przedstawieniu <i>Mystère de la Passion</i> w Valenciennes, rysunek, 1547, Paryż, Bibliothèque Nationale; wg <i>Historii o chwalebnym Zmartwychwstaniu Pańskim</i> , Wrocław 1971, BN I 201	108
Sebastiano Serlio, <i>Il secondo libro di prospettiva</i> , 1545, projekt sceny do komedii, drzeworyt; A. Nicoll, <i>Dzieje teatru</i> , Warszawa 1959	109
Mikołaj z Wilkowiecka, <i>Historija o chwalebnym Zmartwychwstaniu Pańskim</i> , Kraków ok. 1580, karta tyt.; PAN Biblioteka Kórnicka, Cim.O. 496	110
Mikołaj z Wilkowiecka, <i>Historija o chwalebnym Zmartwychwstaniu Pańskim</i> , druga strona pierwszego wydania, jw.	110
Mikołaj z Wilkowiecka, <i>Historija o chwalebnym Zmartwychwstaniu Pańskim</i> , ostatnia strona pierwszego wydania, jw.	112
Trzy Marie u Grobu, drzeworyt monogramisty CS w Jakuba Wujka <i>Postilla catholica, to jest Kazania na każdą niedzielę i na każde święto...</i> , cz. 1, Kraków 1573, Mateusz Siebeneicher; BJ Cim. 8299	112
<i>Everyman</i> , Londyn ok. 1510, druk. J. Scott, karta tyt.; wg M. Berthold, <i>Historia teatru</i> , Warszawa 1980	116
Marcin Bielski przy pracy, drzeworyt z jego <i>Kroniki wszytkiego świata</i> , Kraków 1564, Mateusz Siebeneicher; wg <i>Odrodzenie w Polsce</i> , jw.	118
Marcin Bielski, <i>Komedyja Justyna i Konstancyjej</i> , Kraków 1557, Maciej Wirzbięta, karta tyt.; wg <i>Dramaty staropolskie</i> , red. i wstęp J. Lewański, t. 1, Warszawa 1959 . .	118
Marcin Kromer, <i>O wierze i o nauce luterskiej. Rozmowy Dworzanina z Mnichem</i> , Kraków 1551–1554, Łazarz Andrysowicz	125
Hans Schäufelein, Chrystus przed Annaszem, drzeworyt z <i>Żywota Pana Jezusa Krysta</i> Baltazara Opeca, Kraków 1522, Hieronim Wietor; BJ Cim. 8032	134 549

Hans Schäußelein, Ukrzyżowanie, drzeworyt z <i>Żywota Pana Jezusa Krysta</i> Baltazara Opeca, jw.	134
Wit Stwosch, głowa Marii ze sceny Zaśnięcia z Ołtarza Mariackiego, fot. S. Kolowca; fot. ze zb. Sz. Gąssowskiego	137
Andrzej Glaber z Kobylina, <i>Problemata Aristotelis...</i> , Kraków 1535, Florian Ungler, karta tyt.; wg Pol. Typ., VII, tabl. 329	137
Biernat z Lublina, <i>Żywot Ezopa Fryga...</i> , Kraków 1578, Stanisław Szarffenberger, karta tyt.; PAN Biblioteka Kórnicka, Cim. Qu.2450	139
Biernat z Lublina, <i>Żywot Ezopa Fryga...</i> , jw., strona ze „słupem złotym” ku czci Ezopa w Babilonie	141
Jan z Koszyczek, <i>Rozmowy, które miał król Salomon mądry z Marcholtem grubym a sprośnym</i> , Kraków 1521, Hieronim Wietor, karta tyt.; wg L. Bernacki, <i>Rozmowy ... króla Salomona</i> , Haarlem 1913, il. I, VI	146
Marcholt i kot z myszami, drzeworyt z <i>Rozmów...</i> Jana z Koszyczek, druk niewiadomej oficyny; wg L. Bernacki, <i>Rozmowy</i> , jw.	147
Till Eulenspiegel (<i>Dyl Sowizdrzał</i>), karta tytułowa wydania z 1515 roku; wg <i>Johannes Gutenberg...</i> , jw.	148
Sowizdrzał pierze kozuchy, drzeworyt z <i>Sowizrzala</i> , druk niewiadomej oficyny z XVI wieku; wg K. Piekarski, <i>Trzy drzeworyty zaginionego wydania „Sowizdrzala”</i> , Kraków 1925	148
<i>Historyje rozmaite z rzymskich i z innych dziejów wybrane...</i> , Kraków 1566, Mikołaj Szarffenberger, karta tyt. z drzeworytem; wg J. Krzyżanowski, <i>Klocek powieściowy z XVI wieku</i> , Kraków 1925, tabl. XX	150
Jan z Koszyczek, <i>Historyja piękna ... o Poncjanie</i> , Kraków 1566, Mikołaj Szarffenberger, karta tyt. z drzeworytem przedstawiającym cesarza na tronie; wg J. Krzyżanowski, <i>Klocek powieściowy...</i> , jw.	151
<i>Historyja ... o Othonie cesarzu</i> , Kraków 1569, Mikołaj Szarffenberger, drzeworyt przedstawiający Florencja walczącego z olbrzymami; wg wydania J. Krzyżanowskiego, Kraków 1928, BPP, t. 80	155
<i>Istoria o świętym Józefie Patryjarsze...</i> , Kraków 1530, Hieronim Wietor, karta tyt. z drzeworytem; BJ Cim. 103	157
Maciej z Miechowa, <i>Chronica Polonorum</i> , Kraków 1521, Hieronim Wietor, początek tekstu z drzeworytami przedstawiającymi Lecha i Czecha oraz z inicjałem z Orłem Polskim; BJ Cim. 8024	160
Marcin Kromer, <i>De origine et rebus gestis Polonorum...</i> , Bazylea 1558, Jan Oporinus, karta tyt.; Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego 366187	161
Marcin Bielski, <i>Kronika, to jest Historia świata</i> , Kraków 1564, Mateusz Siebeneicher, karta tyt., drzeworyt ze scenami biblijnymi; BJ Cim. 8174	163
Hans Ludwig Pfinzing, Retoryka, personifikacja sztuki wymowy na tle sceny ustawionej na ulicy, akwarela z bloku rysunkowego wydane w Norymberdze ok. 1590; wg M. Berthold, <i>Historia teatru</i> , jw.	167
Jan Łaski, miedzioryt z epoki, Gab. Ryc. BUW, Pol. K. 880, nr 90; wg J. Krzyżanowski, <i>Historia literatury polskiej. Alegoryzm — preromantyzm</i> , Warszawa 1986	169
Skarga poddanych na panów, rysunek z epoki; Biblioteka im. H. Łopacińskiego w Lublinie; wg <i>Odrodzenie w Polsce</i> , jw.	172
Andrzej Frycz Modrzewski, <i>Commentariorum de Republica emendanda libri quinque</i> , Bazylea 1554, Johannes Oporinus, karta tyt.; wg P. Chmielowski, <i>Historia literatury polskiej</i> , Lwów-Warszawa [1914]	175
550 Jan Oporin, drzeworyt z XVI wieku; wg H. Barycz, <i>W blaskach epoki Odrodzenia</i> , jw.	177

Alegoria Sprawiedliwości, drzeworyt z <i>Testamentu Nowego części pierwszej</i> w przekł. Stanisława Murzynowskiego, Królewiec 1551, Aleksander Aujezdecki; wg Pol. Typ., VIII, tabl. 367	179
Nauczyciel z uczniami, drzeworyt z <i>Computus chirometralis</i> Jana z Głogowa, Kraków 1507, Jan Haller; wg Pol. Typ. III, tabl. 49	186
Żak krakowski, fragment miedziorytu Tomasza Tretera w <i>Theatrum virtutum</i> , jw.	186
Zbór kalwinów i braci polskich w Wodzisławiu, poł. XVI wieku; fot. ze zb. IS PAN, nr inw. 62200, fot. M. Kopydłowski	190
Grzegorz Paweł z Brzezin, <i>O różnicach terażniejszych...</i> , prawdop. Brześć 1564, Cyprian Bazylik, karta tyt.; PAN Biblioteka Kórnicka, Cim. Qu 2430	192
Jan Maria Padovano, hetman w. kor. Jan Tarnowski, fragment nagrobka w katedrze w Tarnowie, 1560–1570; fot. ze zb. IS PAN, nr inw. 66158	201
Alegoria Polonii opierającej stopy na ramionach papieża i króla, drzeworyt w <i>Quincunx</i> Stanisława Orzechowskiego, Kraków 1564; Fundacja Czartoryskich w Krakowie, Cim. 355 I	202
Cynek — figura obrazująca stosunek władzy świeckiej do duchownej, drzeworyt w <i>Quincunx</i> Stanisława Orzechowskiego, jw.	203
Jan Dymitr Solikowski, <i>Poemata</i> , Kraków 1562, Łazarz Andrysowicz, karta tyt.; wg <i>Dawna książka i kultura</i> , Wrocław 1975	206
Herb Rejów — Oksza, drzeworyt w <i>Postylli</i> Mikołaja Reja, Kraków 1557, Maciej Wirzbięta; wg. Pol. Typ., IX, tabl. 420	210
Mikołaj Rej, drzeworyt zamieszczony w jego <i>Postylli</i> , jw.	211
Mikołaj Rej, <i>Krótką rozprawą między ... Panem, Wójtem a Plebanem</i> , Kraków 1543, Maciej Szarffenberger, karta tyt.	214
Chłop i pan, drzeworyt z XVI wieku; wg J. Muczkowski, <i>Zbiór odcisków drzeworytów...</i> , jw., nr 756	216
Mikołaj Rej, <i>Żywot Józefa z pokolenia żydowskiego...</i> , Kraków 1545, druk. wdowa po Unglerze, drzeworyt tytułowy; wg wydania Romana Zawilińskiego, Kraków 1889	219
Mikołaj Rej, <i>Kupiec</i> , Królewiec 1549, Aleksander Aujezdecki, karta tyt.; wg Pol. Typ., VIII, tabl. 366	224
Mikołaj Rej, <i>Postylla</i> , jw., karta tyt.; jw.	229
Przypowieść o fałszywych prorokach, drzeworyt w <i>Postylli</i> Mikołaja Reja, b.m., 1560; wg Pol. Typ., IX, tabl. 465	231
Mikołaj Rej, <i>Wizerunek własny żywota człowieka poczcivego...</i> , Kraków 1558, Maciej Wirzbięta, karta tyt.; Pol. Typ., IX, tabl. 458	233
Scena z uczonym pustelnikiem, drzeworyt w <i>Wizerunku własnym...</i> Mikołaja Reja, jw.	235
Ogród z renesansową fontanną, drzeworyt w <i>Wizerunku własnym...</i> Mikołaja Reja, jw.	235
Mikołaj Rej, <i>Żwierzyńiec</i> , Kraków 1562, Maciej Wirzbięta, karta tyt.; Fundacja Czartoryskich w Krakowie, Cim. 1793 II	238
Emblematy z czwartego rozdziału <i>Żwierzyńca</i> Mikołaja Reja, karta 125 r; egz. jw.	239
Personifikacje Fortuny, Cnoty i Rozumu, drzeworyt w <i>Żwierciadle</i> Mikołaja Reja, Kraków 1567–1568, Maciej Wirzbięta; Pol. Typ., X, tabl. 497	243
Gospodarstwo, drzeworyt w <i>Żwierciadle</i> Mikołaja Reja; wg Pol. Typ., X, tabl. 504	245
Starzec udzielający rad młodym, drzeworyt w <i>Żwierciadle</i> Mikołaja Reja; wg Pol. Typ., X, tabl. 509	247
Mikołaj Rej w ostatnich latach życia, portret drzeworytowy w <i>Żwierciadle</i> ; wg Pol. Typ., X, tabl. 494	250
Herb Kochanowskich — Korwin oraz wizerunek Jana Kochanowskiego w <i>Gnieździe</i>	

<i>cnoty</i> Bartłomieja Paprockiego, Kraków 1578, Andrzej Piotrkowczyk; wg J. Pelc, <i>Jan Kochanowski</i> , jw.	255
Jan Kochanowski, <i>Zuzanna</i> , Kraków ok. 1562, Maciej Wirzbięta, karta tyt.; Biblioteka Ossolineum we Wrocławiu, XVI Qu. 1636	259
Paolo Veronese, <i>Zuzanna i starcy</i> ; wg T. Pignatti, <i>Veronese</i> , Wenecja 1976	260
Pierwodruk pieśni <i>Czego chcesz od nas, Panie</i> , wyd. razem z <i>Zuzanną</i> , jw.	262
Stworzenie świata, drzeworyt z tzw. <i>Biblii Leopoldy</i> , Kraków 1577	262
Biskup Piotr Myszkowski, portret w klasztorze Franciszkanów w Krakowie; fot. ze zb. IS PAN nr inw. 85024	265
Jan Kochanowski, <i>Satyra albo Dzikie małż</i> , Kraków 1564, Mateusz Siebeneicher, karta tyt.; Biblioteka Ossolineum XVI Qu. 3198	268
Jan Kochanowski, <i>Pamiętka</i> , ok. 1570, karta tyt.; BJ Cim. 5029	268
Przypuszczalna pozycja figur na szachownicy w <i>Szachach</i> Jana Kochanowskiego; wg <i>Jana Kochanowskiego dzieła wszystkie. Wydanie pomnikowe</i> , Warszawa 1884, t. II, s. 126	272
Drzeworyt z wizerunkiem poety w <i>Zabawach orackich</i> Stanisława Słupskiego, Kraków 1618; wg H. Biegeleisen, <i>Ilustrowane dzieje literatury polskiej</i> , Wiedeń, b.r., t. III, s. 167	273
Rozmowa Noego z Bogiem, arras flamandzki w Zamku Królewskim na Wawelu; wg <i>Arrasy flamandzkie w Zamku Królewskim na Wawelu</i> , oprac. J. Szablowski i in., Warszawa 1975	280
Personifikacja Fortuny, drzeworyt z końca XVI wieku, druk niewiadomej oficyny krakowskiej; J. Muczkowski, <i>Zbiór odcisków drzeworytów...</i> , jw., nr 761	282
Satyra na obżarstwo, drzeworyt w <i>Żwierciadle</i> Mikołaja Reja, jw.	290
Jan Kochanowski, <i>Odprawa posłów greckich</i> , Warszawa 1578, Mikołaj Szarffenberger, karta tyt.; wg <i>Pięć podobizn druków warszawskich M. Szarffenbergera</i> , Kraków 1926	299
Sejm polski w 1570 roku, drzeworyt, na tronie król Zygmunt August, w zamkniętym prostokącie siedzą senatorowie; wg J. Herbut, <i>Statuta i przywileje koronne</i> , Kraków 1570, Mikołaj Szarffenberger	302
Personifikacja „Necessità”, drzeworyt, Cesare Ripa, <i>Iconologia</i> , Padwa 1630; wg wyd.: Torino 1986, t. II, s. 76	307
Personifikacja „Poesia”, drzeworyt, Cesare Ripa, <i>Iconologia</i> , jw.	307
Jan Kochanowski, <i>Psalterz Dawidów</i> , Kraków 1579, Drukarnia Łazarzowa, karta tyt.; Fundacja Czartoryskich w Krakowie, Cim. 1815 II	310
Modlitwa Króla Dawida, <i>Psalm Dawidów 50</i> , Kraków 1531, Florian Ungler, karta tyt. verso; wg Pol. Typ., VII, tabl. 317	311
Jan Kochanowski, <i>Treny</i> , Kraków 1583, Drukarnia Łazarzowa, karta tyt. drugiego wydania; PAN Biblioteka Kórnicka, Cim. Qu. 2262	317
Renesansowy nagrobek Kasi Pileckiej w kościele parafialnym w Pilicy, warsztat Jana Marii Padovano (?), trzecia ćwierć XVI wieku; fot. ze zb. IS PAN, neg. 154076, fot. J. Langda	322
Triumf Śmierci, drzeworyt z <i>Triumfów</i> Petrarcki; wg Pol. Typ., X, tabl. 512	324
A. Hogenberg i J. Hoeffnagel, Widok Lublina z początków XVII wieku, miedzioryt z: G. Braun, <i>Civitates orbis terrarum</i> , Kolonia 1618	328
Dom Oczki w Lublinie, w którym zmarł Jan Kochanowski. Renesansowa kamienica przebudowana została w XVIII wieku. Zob. R. Szczygiel, <i>Okoliczności śmierci i pogrzebu Jana Kochanowskiego w: Jan Kochanowski w czterechsetlecie śmierci</i> , pod red. S. Nieznanowskiego i J. Święcha, Lublin 1991; fot. P. Maciuk	328

Mikołaj Sęp Szarzyński, <i>Rytmy abo Wiersze polskie</i> , b.m., 1601, karta tyt.; PAN Biblioteka Kórnicka 13294	331
Stworzenie świata — Raj, drzeworyt ze <i>Żwierciadła</i> Mikołaja Reja; wg Pol. Typ., X, tabl. 495	337
Triumf Czasu: Starzec ze skrzydłami (Chronos) na rydwanie ciągnionym przez jelenie, drzeworyt z <i>Triumfów</i> Petrarcki; wg Pol. Typ., X, tabl. 511	343
Zygmunt Stary, fragment nagrobka w Kaplicy Zygmuntowskiej w katedrze na Wawelu, pracownia Bartłomieja Berrecciego, ok. 1530; fot. z Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu	357
Krzysztof Kobyleński, <i>Metamorphoseos puellae...</i> w tegoż: <i>Variorum epigrammatum ... libellus</i> , Kraków 1558; wg J. Krzyżanowski, <i>Paralele</i> , jw.	358
Marcin Bielski, <i>Sjem niewieści</i> , Kraków 1586, Mateusz Siebeneicher, drzeworyt tytułowy; wg J. Muczkowski, <i>Zbiór odcisków drzeworytów...</i> , jw., nr 764.	361
Marcin Bielski, <i>Rozmowa ... dwu baranów</i> , Kraków 1587, Mateusz Siebeneicher, drzeworyt tytułowy; wg wyd. W. Wisłockiego, Kraków 1889, BPP, nr 4, s. 19	363
Łukasz Górnicki, <i>Dworzanin polski</i> , Kraków 1566, Maciej Wirzbęta, karta tyt.; Fundacja Czartoryskich w Krakowie, Cim. 168 II	383
Wojciech Kryski, fragment nagrobka Kryskich w Drobinie; fot. ze zb. IS PAN, neg. 59275, fot. M. Kopydłowski	386
Jakub Wujek, <i>Postille mniejszej części wtora letnia</i> , Poznań 1580, Jan Wolrab, Ukrzyżowanie, drzeworyt; BJ Cim. 5954/5	400
Nieokreślony malarz polski z XVII wieku, Piotr Skarga, rektor Akademii Wileńskiej; Muzeum Narodowe w Warszawie, neg. 17116	402
Andrea Andreani, Triumf Wiary, drzeworyt, przed rokiem 1585; wg drzeworytu Tycjana w dawnym kolegium jezuitów przy kościele Św. Barbary w Krakowie; fot. ze zb. IS PAN, neg. 69354, fot. W. Wolny	403
Piotr Skarga, <i>Kazania na niedziele i święta całego roku</i> , Kraków 1595, Andrzej Piotrkowczyk, karta tyt.; BJ Cim. 8213	405
Piotr Skarga, <i>Kazania o siedmi sakramentach...</i> , Kraków 1600, Andrzej Piotrkowczyk, karta tyt.; BJ Cim. 8569	409
Jan Zawicki, <i>Iephthes</i> , tragedia, Kraków 1587, Drukarnia Łazarzowa, karta tyt.; wg <i>Dramaty staropolskie</i> , jw., t. 2	417
Piotr Ciekliński, <i>Potrójny z Plauta</i> , Zamość 1597, Marcin Łęski, karta tyt.; wg <i>Dramaty staropolskie</i> , jw., t. 2	421
Adam Paxillus, <i>Komedyja o Lizydzie...</i> , Kraków 1597, Wojciech Kobyleński, karta tyt.; Biblioteka Ossolineum 47006	424
A. Hogenberg i J. Hoeffnagel, Flisacy na Wiśle pod Warszawą, miedzioryt z: G. Braun, <i>Civitates orbis terrarum</i> , Kolonia 1618; Muzeum Narodowe w Warszawie, neg. 144763	429
Sebastian Fabian Klonowic, <i>Worek Judaszów</i> , Kraków 1600, karta tyt.; PAN Biblioteka Kórnicka, Cim. Qu. 2669	431
Szymon Szymonowic, <i>Sielanki</i> , Zamość 1614, Marcin Łęski, karta tyt.; Biblioteka Ossolineum 84332	442
Żniwiarze pracujący w polu, drzeworyt z <i>Oeconomii abo Porządku zabaw ziemiańskich</i> Władysława Stanisława Jeżowskiego, Kraków 1648; BJ 390.149 I	445

W opracowaniu ikonograficznym wykorzystano także ilustracje wybrane przez Ewę Chojecką do poprzednich wydań *Renesansu* Jerzego Ziomka.

ILUSTRACJE BARWNE

Wkładka 1 144–145

Intronizacja króla polskiego („Te Deum laudamus”), miniatura z Pontyfikału Erazma Ciołka, ok. 1510, k. XXXVv; Fundacja Książąt Czartoryskich przy Muzeum Narodowym w Krakowie, 1212, fot. K. K. Pollesch

Zygmunt Stary, mal. Hans z Kulmbachu; Muzeum Narodowe w Poznaniu, Oddział w Gołuchowie, fot. J. Korpala

Zygmunt August, miniatura z pracowni Łukasza Cranacha Młodszego; Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. MP4968, fot. E. Gawryszewska

Stefan Batory, mal. Marcin Kober, 1583; zb. Polskiej Prowincji Księży Misjonarzy na Stradomiu w Krakowie, fot. S. Michta

Benedykt z Koźmina, portret z ok. poł. XVI wieku nieznanego malarza; Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, nr inw. 28/I, fot. J. Kozina

Mikołaj Kopernik, portret z XVI wieku nieznanego malarza; Muzeum Okręgowe w Toruniu, fot. A. Skowroński

Marcin Kromer, portret z końca XVI wieku nieznanego malarza; Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, nr inw. 391 I, fot. J. Kozina

Jan Kochanowski, przyścienna płaskorzeźba nagrobkowa (epitafium) w kościele parafialnym w Zwoleniu, ok. 1610, fot. S. Wąsik

Wkładka 2 352–353

Jan Łaski wręcza królowi Aleksandrowi *Commune incliti Poloniae Regni privilegium*, drzeworyt kolorowany, wyd. J. Łaski, Kraków 1506, druk. J. Haller; Biblioteka Narodowa w Warszawie, fot. M. Gliński

Maciej z Miechowa, *Chronica Polonorum*, Kraków 1519, druk. H. Wietor, karta tytułowa; wg P. Chmielowski, *Historia literatury polskiej*, Lwów—Warszawa [1914], fot. W. Wolny

Nowy Testament Pana naszego Jezusa Chrystusa, przełożył Jakub Wujek, Kraków 1593, druk. A. Piotrkowczyk, karta tytułowa; wg H. Biegeleisen, *Ilustrowane dzieje literatury polskiej*, t. 3, Wiedeń, b. r., fot. W. Wolny

Piotr Skarga, *Żywoty świętych, wtora część*, Kraków 1598, karta tytułowa; Biblioteka Narodowa w Warszawie, sygn. XV F. 658, fot. M. Konopka

Kaplica Zygmuntowska w katedrze na Wawelu, dzieło Bartolomeo Berrecciego, XVI wiek, fot. S. Michta

Izba Poselska z arrasami w Zamku Królewskim na Wawelu, fot. S. Michta

Wielka Sień w ratuszu poznańskim, ok. poł. XVI wieku, fot. J. Korpala

Wielka Sala Rady zwana Czerwoną w ratuszu gdańskim z kompozycją — Apoteoza związków Gdańska z Rzeczpospolitą — wykonaną na stropie przez Izaaka van den Blocke, fot. B. Balcerzak

Na obwolucie: herb Polski, fragment arrasu wawelskiego z herbami Polski i Litwy oraz personifikacją obfitości, trzecia ćwierć XVI wieku, fot. S. Michta